NEMZETKÖZI SZEMLE

A tartalomból:

O. V. KUUSINEN:
Lenin eszméi megvalósulnak

Az indiai Rourkela
— „a német ipar Sztálingrádja"?
(Der Spiegel)

E. THOMANN:
A Vatikán politikájáról

IV. ÉVF. 6. SZÁM * 1960 JÚNIUS

NEMZETKÖZI SZEMLE

IV. évf. 6. sz. 1960 június

TARTALOMJEGYZÉK

O. V. KUUSINEN: Lenin eszméi megvalósulnak 1
(Pravda)

LEONYID SZOBOLJEV: Kárhozottak hitszegése 17
(Izvesztyija)

Az indiai Rourkela — „a német ipar Sztálingrádja"? — — — — — — — — — — — — 21
(Der Spiegel)

SZ. VLAGYIMIROV: A leszerelés és a nemzetközi rendőrség létrehozására irányuló tervek — — 28
(Mezsdunarodnaja Zsizny)

GEORGE MATTHEWS: A kalandorok nem nyughatnak — — — — — — — — — — — — 36
(Daily Worker)

PEREGRINE WORSTHORNE: Az angolok ki nem állhatják „Fritz"-et — — — — — — — — 39
(Der Spiegel)

JEAN FLAVIEN: A franciaországi parasztmozgalom — — — — — — — — — — — — — 41
(Démocratie Nouvelle)

E. THOMANN: A Vatikán politikájáról — — — 48
(Deutsche Aussenpolitik)

FEDERICO SANCHEZ: Kirobbannak a Franco-rendszer ellentmondásai — — — — — — — 51
(Démocratie Nouvelle)

H. GRIGORJAN: Az Egyesült Államok ázsiai politikájáról — — — — — — — — — — — 57
(Mezsdunarodnaja Zsizny)

I. LATISEV: A kártyákat az asztalra, revansista urak! — — — — — — — — — — — — 63
(Pravda)

Az új amerikai—japán katonai szerződés — — — 65
(Mezsdunarodnaja Zsizny)

A nemzetárulás politikájának csődje Dél-Koreában — — — — — — — — — — — — — 71
(Pravda)

YVES MOREAU: Szöultól Törökországig — — — 75
(l'Humanité)

J. ROZALIJEV és J. MARUNOV: A dolgozók helyzete Törökországban — — — — — — — — 77
(Mirovaja Ekonomika i Mezsdunarodnije Otnosenyija)

MAURICE KRIEGEL-VALRIMONT: Mendès-France, a szocializmus és a demokratikus egységfront 83
(France Nouvelle)

ESEMÉNYEK NYOMÁBAN — — — — — — 87

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK TARTALOMJEGYZÉKÉBŐL — — — — — — — — — — — — — 92

NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR — — — — 95

SZERKESZTI

A SZERKESZTŐ

BIZOTTSÁG

*

FELELŐS KIADÓ

A

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

IGAZGATÓJA

*

SZERKESZTŐSÉG:

V. VÖRÖSMARTY TÉR 4.

TELEFON: 183—436

*

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a kiadóhivatalban: Budapest, VI. Révay utca 1. és a Kossuth Kiadó összes megyei és kerületi kirendeltségeinél. Csekkszámla-szám 01.915.003—K. 95. Továbbá a Posta Központi Hírlapirodánál (Bp. V. József nádor tér 1. sz.) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: negyed évre: 8,— Ft, csekkszámlaszám: egyéni 61 237, közületi 61 066, vagy átutalás az MNB 47. sz. folyószámlájára. Egyes szám ára: 3,— forint.

Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, VI. Népköztársaság útja 21. sz. Telefon: 429—760 — és a Kultúra külföldi képviseletei.

Az utolsó kézirat nyomdába érkezett 1960. május 18-án.

60.5002 2 — Zrínyi Nyomda, Budapest

ПРАВДА

A *Pravdá*-nak, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi lapjának 1960. április 23-i számából.

Lenin eszméi megvalósulnak

O. V. KUUSINEN elvtárs beszéde Lenin születésének 90. évfordulóján, a Moszkvában 1960. április 22-én tartott ünnepi ülésen

Elvtársak!

Ma kilencven éve született Vlagyimir Iljics Lenin, kommunista pártunk és a szovjet állam megalapítója — a világ dolgozóinak nagy vezére.

Lenin nevéhez fűződnek azok a gyökeres változások, amelyek országunk történetében és a nemzetközi munkásmozgalomban a XX. században végbementek. S ez nem csupán a múltra vonatkozik. Lenin zseniális tanítása napjainkban is biztos vezérfonala mindazoknak, akik azért küzdenek, hogy a társadalmat a dolgozó emberiség érdekében átalakítsák. A lenini eszmék fénye messze bevilágítja a jövőt is, lehetővé teszi, hogy tisztán lássuk a történelmi fejlődés távlatait.

Lenin mindig velünk van

Az élő Lenin felejthetetlen alakja ma is megdobogtatja a szovjet emberek szívét — azokét is, akiknek szerencséjük volt találkozni vele, s azokét is, akik bár sohasem látták őt személyesen, de az ő lángoló felhívásaitól lelkesítve harcoltak és dolgoztak.

Lenin nagysága, életművének óriási történelmi jelentősége ma már mindenki előtt világos. De a fiatal nemzedék és a középkorúak bizonyára nehezen tudnak képet alkotni maguknak nagy vezérünk vonzó egyéniségéről, arról a páratlan tapintatról, amellyel elvtársaink és a nép minden becsületes fia irányában viseltetett.

Mindenki, aki Iljiccsel beszélt, érezte, milyen bámulatosan párosult egyéniségében a melegszívű emberség a forradalmi szenvedély hevével. A legkisebb feszélyezettség nélkül beszélhettünk vele, úgy, mint édesapánkkal vagy mindent megértő tanítónkkal. Figyelmesen meghallgatta az embert, s eleven, kifejező tekintete tükrözte a gondo-

latok és érzések gyors áramlását. Majd pedig, amikor rövid, tömör mondatokban konkrétan és mélyenszántóan megmagyarázta a bennünk forrongó kérdéseket, mindenki akaratlanul is csodálattal adózott lángelméje erejének. A legbonyolultabb kérdéseket is könnyen érthetővé tette. Egyszerre nyilvánvaló lett, merre és kivel kell tartani, mit kell tenni és miben rejlik politikánk lényege az adott helyzetben. Minden bonyolult kérdés világossá vált. Az ilyen beszélgetés után a győzelem biztonságának boldog tudatával tértek haza az emberek, s mélyen a szívükbe zárták Lenint.

Ha valaki megkérdezné, miben éreztük mi, az idősebb nemzedék tagjai, a legerősebben Lenin lángelméjét, így felelhetnénk: *látnoknak* tartottuk őt, e szó legjobb értelmében. Gorkij találó kifejezése szerint Leninnek megvolt az a ritka képessége, hogy a jelent a jövő magaslatáról tudta nézni.

A gyűléseken tartott beszédeiben Vlagyimir Iljics bámulatba ejtette hallgatóit életbölcsességével, a belőle kisugárzó hatalmas akarattal és mindenkit magával ragadó meggyőző erejével. A munkás- és parasztt ömegek érezték, hogy Lenin lelke mélyéig átérzi égető gondjaikat, törődik szükségleteikkel és érdekeikkel, s izzón gyűlöli a dolgozó emberek mindennemű elnyomatását és kizsákmányolását. A nép határtalanul szerette Lenint, amint Lenin is határtalanul szerette a népet.

Lenin vezetésével a szocializmus — a történelemben először — az elmélet világából az eleven gyakorlat területére lépett. Vlagyimir Iljicsnek nem adatott meg, hogy ő maga lássa a szocializmus győzelmi menetét más országokban. Életének fonala idő előtt megszakadt. De Lenin történelmi tettei és eszméi halhatatlanok. Lángelméjének fénye ma is bevilágítja pártunk útját.

Lenin nagy tanítása — a leninizmus — korunk marxizmusa. Igazi marxistaként Lenin továbbfejlesztette Marx tanítását a változó történelmi feltételeknek megfelelően. A lenini tanítás iránti hűség megköveteli pártunktól, hogy a jelenkori feltételek számításbavételével továbbfejlesszük a marxizmus—leninizmust, s e tanítás alaptételeit mindenkor *alkotóan* alkalmazzuk.

A leninizmushoz való hűség megköveteli pártunktól a felelősségtudatot a munkásosztály, az egész szovjet nép és a nemzetközi kommunista mozgalom iránt. És pártunk, gazdag tapasztalatai révén, valóban példát mutat a szocializmusért vívott harcban, a szocializmus és a kommunizmus építésével kapcsolatos bonyolult feladatok sikeres megoldásában.

A marxizmus—leninizmus iránti hűségét pártunk tetteivel, politikájával bizonyítja. Lenin azt írta, hogy a politika — tudomány és művészet. Hangsúlyozta, hogy a marxizmus elmélete és gyakorlata elválaszthatatlan, s ezzel kapcsolatban megállapította: „A marxizmus abban rejlik, hogy meg tudjuk határozni, milyen politikát kell folytatni ilyen vagy amolyan körülmények között."

Milyen politikát folytat konkrétan pártunk a mai körülmények között? Hogyan teljesíti Lenin végakaratát? Milyen cél elérésére törekszik pártunk és a szovjet kormány politikai irányvonala?

Helyénvalónak tartom, hogy ezen az estén, melyet felejthetetlen tanítónk emlékezetének szentelünk, ezeket a kérdéseket megvilágítsuk.

A lenini úton a kommunizmus felé

Manapság országunk összes dolgozói a kommunizmus anyagi és technikai bázisának megteremtésén fáradoznak. Ebben a hatalmas munkában milyen konkrét feladatot állít pártunk a középpontba? Az ipar és a mezőgazdaság valamennyi ágának *villamosítását.*

Ma inkább, mint valaha, értékelhetjük Iljics lángeszű éleslátását, mellyel már 1920 elején, az ipari elmaradottság és zűrzavar legnehezebb körülményei között biztonsággal kijelentette: „A villamosítás újjászüli Oroszországot. A villamosítás a szovjet rendszer talaján győzelemre juttatja a kommunizmus alapjait..." (*Lenin* Művei. 30. köt. 369. old.)

Az elkövetkező években a szovjet nép Lenin személyes vezetésével hozzálátott az első villamosítási terv végrehajtásához. Lenin ennek a feladatnak igen nagy jelentőséget tulajdonított, amint az kitűnik híres formulájából: a kommunizmus = szovjethatalom plusz az egész ország villamosítása.

Később az ötéves tervek során számos új villamos erőmű létesült, köztük igen nagyok is. De manapság, amikor az ország a kommunizmus általánosan kibontakozó építésének szakaszába lépett, pártunk az első helyre állította ezt a feladatot. A párt Központi Bizottsága nevében Hruscsov elvtárs az egész ország villamosítását a népgazdaság fejlesztésében *az alapok alapjának* jelölte meg. Ezzel újból erős nyomatékot kapott a Lenintől hagyományozott nagy feladat alapvető jelentősége.

A jelenlegi hétéves terv döntő szakasz lesz e lenini eszme valóra váltásában. 1965-ben villamosenergia-termelésünk eléri az 500—520 milliárd kilowattórát. Ez azt jelenti, hogy két és félszer annyi villamos energiát fogunk termelni, mint amennyit a hétéves terv kezdetén valamennyi, a szovjethatalom éveiben épült villamos erőmű együttvéve szolgáltatott. 1980-ban pedig, a közgazdászok előzetes számításai szerint, a villamosenergia-termelés kb. 2 billió 300 milliárd kilowattórára emelkedik.

Ha ezt a tervet teljesítjük, óriási lépéssel visszük előre a termelőerők fejlődését. A villamosítás alapján — és csak ezen az alapon — megvalósíthatjuk a népgazdaság komplex gépesítését és automatizálását. Ha az országban bőségben lesz a villamos energia, lehetővé válik villanymotorok és gépek újabb millióinak üzembehelyezése, a termelés bőséges ellátása elektronikus készülékekkel és berendezésekkel. Ez teret nyit a további műszaki haladásnak, s összehasonlíthatatlanul termelékenyebbé és könnyebbé teszi a szovjet emberek munkáját.

Bámulatos technikai forradalom korszakába léptünk. Ez a forradalom összefügg a termeléshez szervesen kapcsolódó tudomány rohamos fejlődésével. Népünk és pártunk szereti a tudósokat, becsüli a tudományt, nem sajnálja a pénzt bátor kezdeményezéseik támogatására. Mindenki ismeri a szovjet tudomány kimagasló sikereit. A szovjet szputnyikok és lunyikok felbocsátása után még ellenségeink is kénytelenek voltak elismerni a szovjet tudósok vezető szerepét a nemzetközi tudományos haladásban.

A technikai forradalom kezd átterjedni a mezőgazdaságra is. Nyomában óriási mértékben növekszik a munka termelékenysége, s a mezőgazdaság egyre kevésbé függ a természet szeszélyeitől. A villamosítás, a gépesítés és a vegyi eljárások alkalmazása a mezőgazdasági munkát fokozatosan az ipari munka egyik válfajává alakítja át. A legjobb kolhozföldek és gazdaságok valóságos gabona-, takarmány-, hús- és tejgyárakká válnak, s igen nagy termelékenységgel dolgoznak. Így jön létre az anyagi alap ahhoz, hogy megoldhassuk a város és a falu közti különbség leküzdésének nagy feladatát.

Azok a nagy eredmények, amelyeket a párt és a szovjet kormány politikája a kommunizmus anyagi és technikai bázisának megteremtése terén elért, mindennél jobban bizonyítják e politika helyességét. A dolgozók milliós tömegei lelkesen támogatják ezt a politikát. Meggyőzően tanúskodik erről iparunk és mezőgazdaságunk dolgozóinak munkalelkesedése, a kommunista munkabrigád-mozgalom. Egész üzemek vannak már — például a Moszkvai Gépgyár, a kemény ötvözeteket gyártó kombinát, a „Trohgorki" fonoda —, melyeknek kollektívája kommunista műszakot vállalt a kommunista elnevezés jogáért. *(Taps.)*

Eredményeink egyszersmind igazi biztosítékot nyújtanak arra, hogy győzünk az Amerikai Egyesült Államokkal és a többi legfejlettebb tőkésországgal folytatott békés gazdasági versenyben. Termelésünk és műszaki haladásunk üteme olyan gyors, amilyenhez hasonlóra a kapitalizmus nem képes. Természetesen a burzsoá országokban is alkalmazzák az új technikát, de az nem mindig felel meg a tőkés vállalkozók érdekeinek, s a kapitalizmus ellentmondásait nem oldja meg, hanem elmélyíti. Általában a tudományos és műszaki haladás nem két úr szolgája. Inkább olyan paripához hasonlítható, amelyik sebesen és biztosan fut, amikor a szocializmus sarkantyúzza meg. Amikor azonban a kapitalizmus próbálja megnyergelni, ágaskodni, rúgni kezd, s lovasát a nyeregből való kivetéssel fenyegeti.

A tőkésországok munkásai számára a racionalizálás és a további gépesítés a kizsákmányolás fokozását jelenti, az automatizálás pedig sokuk számára azzal a veszéllyel jár, hogy az utcára kerülnek. Nálunk nincsenek és nem is lehetnek fölösleges emberek. Ha az egyik iparágban felszabadulnak munkáskezek, más iparágakban nyomban alkalmazást találnak. A párt és a kormány gondoskodik erről.

Lenin végakaratához híven pártunk és államunk következetesen folytatja *a munkakörülmények javításának* politikáját. Mire törekszik ezen a téren konkrétan a párt?

A XXI. kongresszus határozata értelmében a hétéves népgazdasági terv feladatainak végrehajtása során a figyelem arra összpontosul, hogy a nehéz kézi munkát nemcsak az iparban, hanem a mezőgazdaságban, az építkezésben, a szállításban, a rakodómunkában és a közműveknél is gépi munka váltsa fel. A termelés automatizálásának arányában később a könnyebb kézi munkákat is gépek végzik majd. A párt arra törekszik, hogy az emberre végül is csak azok az alkotó munkanemek maradjanak, amelyeket a „legokosabb" gép sem tud elvégezni.

Pártunk fontos intézkedéseket léptet életbe *a munkanapnak* bércsökkentés nélküli történő *megrövidítésére* is. Ebben az évben fejeződik be a munkásoknak és alkalmazottaknak az előző években megkezdődött áttérése a hétórás, a föld alatt dolgozó munkásoknál pedig a hatórás munkanapra. 1964-ben a hat-, illetve ötórás munkanapra kezdünk majd áttérni. De ez sem a végső határ.

Ez a dolgok természetes menete a szocialista rendszerben. A szocializmus szempontjából a munkától mentes szabadidő szükséges az ember egyéniségének sokoldalú kifejlődéséhez. A mi társadalmunknak pedig érdeke, hogy polgárai összes képességeiket a lehető legnagyobb mértékben kifejlesszék. A szocialista társadalom arra törekszik, hogy valamennyi munkást a mérnökök és technikusok szintjére emelje, s kiküszöbölje a különbségeket a fizikai és a szellemi munkát végző emberek között.

A munkanap megrövidítésével párhuzamosan ezért fordít a párt, az állam, a közösség olyan nagy figyelmet a dolgozók kulturális fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtésére, s elsősorban az esti és a levelező oktatás kiterjesztésére. Ezek az erőfeszítések már most is meghozzák gyümölcseiket, elősegítik a dolgozók öntevékenységének és alkotókészségének kibontakozását a legkülönbözőbb területeken.

Továbbá — milyen politikát folytat a párt *a dolgozók életszínvonalának emelése* érdekében?

A párt minden lehetőt megtesz, hogy a kommunizmust építő, az eljövendő nemzedékek boldogságát kikovácsoló népünk már ma is jól élhessen. Az utóbbi években a párt kezdeményezésére fontos intézkedések léptek életbe, amelyek biztosítják a szovjet emberek jólétének növekedését. Ennek során következetesen szem előtt tartjuk azt az irányvonalat, hogy ne csak egyes csoportoknak és rétegeknek, hanem a lakosság legszélesebb rétegeinek a helyzetét javítsuk.

A szovjet kormány intézkedéseket hozott a legalacsonyabb, majd a közepes fizetésű munkáskategóriák bérének emelésére. Ebben a tekintetben nem kevés történt már máig is, és ezt az irányvonalat államunk a jövőben is követni fogja.

Már néhány év óta új nyugdíjtörvény van érvényben országunkban, s ez a dolgozók tízmillióinak helyzetét javította meg jelentősen.

A nép nagy tömegei érdekében a párt nagyszabású lakásépítési programot dolgozott ki, s ezt eredményesen végre is hajtja. E terv méretei megítélhetők abból, hogy csupán 1959-től 1965-ig a városokban és a munkáslakótelepeken mintegy 15 millió lakás épül, a falusi körzetekben pedig körülbelül 7 millió lakóház. Közeleg az idő, amikor minden szovjet családnak lesz saját, jó lakása.

Elvi jelentősége van annak a párthatározatnak, hogy fokozatosan el kell törölni a munkások és alkalmazottak adóját. Ellentétben bármely burzsoá állammal, a mi szocialista államunk nem azon gondolkodik, hogyan emelje az adókat, hanem azon, hogyan mentesítse tőlük a dolgozókat.

Az emberrel való lenini törődés gondolata hatja át a pártnak és a kormánynak a szovjet emberek egészségvédelme érdekében hozott intézkedéseit. Óriási és egyre növekvő összegeket utalnak ki az egészségvédelem javítására, szanatóriumok és üdülők, internátusok és szállodák építésére, üdülő-övezetek létesítésére a nagyvárosok körül és a fürdőhelyeken, a testnevelés és a sport fejlesztésére.

Az utóbbi időben hozott határozatok tervbe veszik az óvodák, iskola-internátusok és napközi otthonok hálózatának nagyarányú fejlesztését. Ez fontos lépés az új nemzedék közösségi nevelése irányában, s egyszersmind nagy segítség sok millió családnak, mert a gyermekek eltartásának költségeit mindinkább magára vállalja a társadalom, az állam. Az ilyen intézkedéseknek — a közétkeztetés és a közszolgáltatások (mosodák stb.) fejlesztésével és javításával együtt — különösen a nők szempontjából van nagy jelentősége. A nyilvános étkezők, bölcsődék, napközi otthonok mintapéldányait Lenin a kommunizmus hajtásainak nevezte. „... mindannyiunk közös és elsőrendű kötelessége — írta Lenin —, hogy ezeket a hajtásokat ápoljuk." *(Lenin* Művei. 29. köt. 439. old.)

Az utóbbi években a párt, a lenini tanítás szellemét követve, igen nagy munkát fejtett ki a szocialista demokrácia további fejlesztése és tökéletesítése érdekében. Ez nem csupán abban nyilvánult meg, hogy teljes mértékben helyreállítottuk a szocialista törvényességet és harcoltunk a bürokratizmus mindenfajta megjelenése ellen. A párt és a kormány határozottan arra törekszik, hogy számos, azelőtt a kormány hatáskörébe tartozó funkciót átadjon a szakszervezeteknek, a társadalmi szervezeteknek és a dolgozók kollektíváinak. Pártunk és kormányunk ezentúl is a szocialista demokrácia további fejlesztésének útján fog haladni.

Így tehát teljes joggal mondhatjuk Hruscsov elvtárssal együtt: „Azt, amiért Lenin élt, amit tervezett, amiről álmodott, ma népünk, pártunk sikeresen valóra váltja!" *(Hosszan tartó taps.)*

A gyarmatosítás igáját lerázó népek iránti barátság politikája

Elvtársak! Lenin tanításához híven pártunk mindenkor támogatta az elnyomott nemzetek felszabadító harcát, önrendelkezési jogukat. Amikor pedig a második világháború után gigászi méretekben teljesült Leninnek a keleti népek felszabadulására vonatkozó előrelátása, amikor a gyarmatbirodalmak omladékain egymás után alakultak új, független államok, akkor szovjet államunkra újabb fontos feladatok megoldása várt.

Azoknak a népeknek, amelyek évszázadokig a gyarmati kizsákmányolás járma alatt sínylődtek, most nemcsak erkölcsi és politikai támogatásra volt szükségük, hanem gazdasági segítségre is, hogy fejleszthessék népgazdaságukat.

A szocialista táborhoz tartozó országokkal — a Kínai Népköztársasággal, a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal, a Vietnami Demokratikus Köztársasággal, a Mongol Népköztársasággal — fennálló kapcsolatainkat kezdettől fogva a szocialista nemzetköziség elvei határozták meg. A szoros szövetség és testvéri barátság, a kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés a szocializmus és a kommunizmus építésében — ez kapcsolataink alapja.

Ámde mi tágabban értelmezzük szocialista hazánk nemzetközi kötelességét, úgy értelmezzük, hogy segítséget kell nyújtanunk azoknak a felszabadult országoknak is, amelyek nem tartoznak a szocialista világrendszerhez. Sokoldalú és önzetlen hozzájárulás politikai és gazdasági önállóságuk megszilárdításához — ez az alapja az újonnan alakult államokkal fenntartott kapcsolatainknak. Természetesen nem kényszerítjük rá segítségünket senkire, de segítünk, ha kérnek erre bennünket.

A felszabadult országok önállóságának megszilárdításához vezető út: nemzetgazdaságuk fejlesztése, a nép kultúrájának növelése, anyagi helyzetének megjavítása. Ezen országok számára óriási jelentőségű az iparosítás. Éppen ebben a tekintetben szorulnak a fiatal államok a leginkább támogatásra. A Szovjetunió ezt megértette, és ennek megfelelően fejleszti a velük való gazdasági együttműködést. Korszerű ipari berendezések szállítása, nagyüzemek építésében, az ország természeti kincseinek kiaknázásában és feldolgozásában, a hazai szakemberek kiképzésében való közreműködés — ezek a szovjet segítség fő formái. A Szovjetuniónak a bhilai hatalmas fémmű, az aszuáni gát, az indonéziai acélöntő üzem építésében és sok más ipari objektum létesítésében vállalt részvétele megfelel a keleti népek létérdekeinek.

Gyakran azt halljuk: a nyugati országok is égnek a vágytól, hogy segítséget nyújtsanak az imperializmus igáját lerázó népeknek. Tulajdonképpen csak jogszerű lenne, ha a gyarmatosító hatalmak legalább egy részét visszaadnák annak, amit elvettek tőlük. De nem erről van szó. A nyugati hatalmak most is, akárcsak a múltban, akadályozzák az elmaradott országok önálló fejlődését és iparosodását. „Se-

gítségük" jellegét tudvalevően katonai terveik diktálják, s ezek nyilvánvalóan veszélyeztetik a segélyt igénybe vevő államok függetlenségét.

Nyugaton azt mondják, hogy ma harc indult meg a keleti országokért, s hogy a Szovjetunió magához akarja kötni ezeket az országokat. De vajon a Szovjetunió akarja-e bevonni a keleti országokat a SEATO-ba, a CENTO-ba és más hasonló katonai tömbökbe? Vajon a Szovjetunió köti-e a segítségét politikai feltételekhez? S vajon a Szovjetunió követeli-e a belügyekbe való beavatkozás jogát? Nem, éppen a nyugati hatalmak járnak el így.

Ilyenformán a felszabadult népek kétféle segítséget, két politikai irányvonalat látnak. Csodálható-e, hogy ezek a népek egyre inkább elfordulnak a Nyugat politikájától? Hiszen a segítség akkor jó, ha önzetlen, s a barátság akkor tartós, ha őszinte.

A felszabadult országok függetlenségének megszilárdulása és sikeres fejlődésük nyomán közeleg az idő, amikor ezek az országok kivívják törvényes jogukat arra, hogy más államokkal egyenlően részt vehessenek valamennyi fontos nemzetközi kérdés eldöntésében. Erről beszélt Hruscsov elvtárs az indonéziai parlamentben.

Az a bizalom, amellyel a keleti országokban a szovjet politika iránt viseltetnek — nagy dolog. Kihat a béke és a társadalmi haladás további megszilárdulására. Ezt a bizalmat annak köszönhetjük, hogy a szovjet politika a nagy Lenin által kidolgozott elveken alapszik.

Harc a békéért és a békés egymás mellett élésért

Lenin örökül hagyta pártunknak, valamennyi kommunistának, hogy fáradhatatlanul harcoljunk a békéért, küzdjünk a háborúk kiküszöböléséért. Ezt írta a békéről: „A háború befejezése, a népek békéje, a rablás és erőszak megszüntetése — ez a mi eszményünk . . ." (*Lenin* Művei. 21. köt. 293. old.)

Manapság akadnak Nyugaton olyan „találékony" újságírók, akik azt állítják, hogy Lenin ellensége volt a két rendszer békés egymás mellett élésének. Ezek a hamisítók kiragadnak Lenin műveiből idézeteket, sőt idézet-töredékeket, amelyek a polgárháború és a katonai intervenció idejére vonatkoznak. De hiszen éppen a nemzetközi burzsoázia intervenciója kölcsönözte akkor az orosz proletariátus harcának a nemzetközi tusa jellegét. Világos, hogy ennek az intervenciónak az időpontjában háttérbe szorult a szocializmus és a kapitalizmus békés egymás mellett élésének kérdése. Gondosan elhallgatják viszont ezek az urak a szovjethatalom első békés éveinek lenini politikáját, a szovjet rendszernek azt a törekvését, hogy megszervezze a tőkés államokkal az üzleti együttműködést, pedig ez világosan kifejezésre jutott azokban az irányelvekben, melyeket Lenin adott az első nemzetközi konferenciákra, például az 1922. évi génuai konferenciára küldött szovjet delegátusoknak.

Ebben az időszakban Lenin kifejtette a két rendszer békés gazdasági versenyére vonatkozó eszméjét. Lenin szavai szerint ez „két termelési mód, két alakulat, két gazdaság — a kommunista és a tőkés gazdaság... versengése. Bebizonyítjuk, hogy mi vagyunk az erősebbek... Persze, a feladat nehéz, de mi mindig mondtuk és most is azt mondjuk: »A szocializmus ereje a példaadás.« Az erőszaknak azokkal szemben van ereje, akik vissza akarják állítani hatalmukat. De ezzel ki is merül az erőszak jelentősége, ez után már csak a befolyásolásnak és a példának van ereje. Gyakorlatilag, példán kell megmutatnunk a kommunizmus jelentőségét." *(Lenin* Művei. 31. köt. 470—471. old.)

A békés egymás mellett élés elve ma is, akárcsak akkor, az egész szovjet külpolitika alapja. Pártunk az utóbbi években alkotóan továbbfejlesztette ezt a lenini eszmét. Döntő jelentősége volt e tekintetben a XX. és XXI. pártkongresszus azon megállapításának, hogy korunkban a háborúk nem végzetszerűen elkerülhetetlenek és van lehetőség elhárításukra. Amikor a párt ezt kimondta, új tétellel gazdagította a marxizmust.

Az agresszivitás persze összefügg az imperializmus jellegével. De nem szabad dogmatikusan a kérdésnek csak ezt az egy oldalát nézni. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy megjelentek a történelem színterén hatalmas a háborúval szembenálló erők. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy visszahozhatatlanul elmúlt az az idő, amikor az imperializmus az egész világon uralkodott. Ma már nem kényszerítheti az egész világot, hogy törvényei szerint éljen. Fennáll a szocializmus hatalmas világrendszere; az imperializmust meggyöngítette a gyarmatrendszer felbomlása; kialakult egy nagyarányú „béketábor": a béke és a demokrácia erői az imperialista országokban is egységesebbek és szervezettebbek. Talán ezeknek a hatalmas tényezőknek nincs reális jelentőségük a béke és a háború kérdésének eldöntésében?

Ezért, hogy hívek legyünk a marxizmus—leninizmushoz, ma nem elég ismételgetni a régi igazságot, mely szerint az imperializmus agresszív. A feladat ma az, hogy teljes egészében hasznosítsuk a béke javára ható új tényezőket, s megszabadítsuk az emberiséget egy új háború katasztrófájától. A dogmatikus álláspont elmaradott álláspont.

Az alkotó leninizmusra épülő, a béke javára ható tényezőket hasznosító külpolitika helyességét mindennél jobban bebizonyították e politika eredményei. A szovjet kormány kitartó és kezdeményező küzdelme meghozta gyümölcseit. Kivívtuk a nemzetközi feszültség érezhető csökkenését. A hidegháború fokozatosan csökken. Üzleti és kulturális kapcsolatok szövődnek a különböző társadalmi rendszerű államok között. A nemzetközi helyzet legélesebb kérdéseiben végre megbeszélések folynak Nyugat és Kelet között.

A szovjet kormánynak a békéért és a békés egymás mellett élésért folytatott harca külpolitikánknak újító jelleget kölcsönöz. Megnyilvánul ez abban, hogy a világpolitika legélesebb kérdéseit is nyíltan fel-

vetjük, s az elvi szilárdságot az észerű kompromisszumokra való készséggel párosítjuk. Ez az igazi demokratikus külpolitika, amely a népek színe előtt nyíltan működik.

A szovjet kormány nagymértékben kifejlesztette a személyes kapcsolatokat a burzsoá államok képviselőivel, politikusokkal és más közéleti személyiségekkel. Köztudomású, milyen óriási jelentősége van annak a számos hivatalos látogatásnak, melyet Hruscsov szovjet miniszterelnök külföldi országokban tett. Ezek a látogatások történelmi jelentőségre tettek szert a Szovjetunió és más államok viszonyának javulása, az egész nemzetközi helyzet rendeződése szempontjából, s újra megerősítették, hogy a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének lenini politikája, melyet pártunk és a szovjet kormány Hruscsov elvtárs vezetésével folytat, az egyetlen helyes és életképes politika. *(Taps.)* Mindannyiunknak élénken él az emlékezetében, hogy amikor Nyikita Szergejevics Hruscsov a jóakarat nagy küldetésével az Amerikai Egyesült Államokba, Indiába, Indonéziába, Burmába, Afganisztánba és Franciaországba utazott, útját mindenütt a néptömegek barátságának lelkes megnyilvánulása kísérte.

A nemzetközi erőviszonyok megváltozása, a szocialista tábor erejének növekedése, valamint egy új háború végzetes következményeinek nyilvánvalósága — mindez az imperialista államok uralkodó köreiben is megosztja a véleményeket. A béke szókönyörgő ellenfelei mellett feltűnnek józanul gondolkodó államférfiak, akik felismerik, hogy az új tömegpusztító fegyverek alkalmazásával vívott háború őrültség lenne.

Ez a haditechnikai haladás dialektikája — a háborús célra gyártott új fegyver a béke javára kezd nyomást gyakorolni. A marxisták ebben nem látnak semmiféle rejtélyt. A marxizmus klasszikusai sohasem tagadták, hogy az új fegyvernemek nemcsak katonai téren idéznek elő fordulatot, hanem kihathatnak a politikára is. Engels írt erről pl. az „Anti-Dühring"-ben. Lenin pedig — mint Krupszkaja elbeszéli — előre látta, hogy „lesz olyan idő, amikor a háború annyira pusztítóvá válik, hogy egyáltalán nem lesz lehetséges." Lenin elmondta Krupszkajának, hogy beszélgetett egy mérnökkel, aki szerint olyan találmány van megszületőben, melynek révén távolból meg lehet semmisíteni egy nagy hadsereget. Ez minden háborút lehetetlenné tesz. „Iljics — írja Krupszkaja — nagy lelkesedéssel beszélt erről. Látszott rajta, milyen szenvedélyesen kívánja, hogy a háború lehetetlenné váljék."

A befolyásos burzsoá körökben mutatkozó véleménykülönbségnek kétségtelenül jelentősége van a sikeres békeharc szempontjából. Már Lenin hangsúlyozta: „... számunkra nem mindegy, hogy a burzsoá tábornak azokkal a képviselőivel van-e dolgunk, akik a kérdés katonai eldöntése felé hajlanak, vagy pedig a burzsoá tábornak azokkal a képviselőivel, akik a pacifizmushoz húznak, még ha ez a pacifiz-

mus a legszánalmasabb is, és kommunista szempontból a kritikának még az árnyékát sem bírja el." *(Lenin* Művei. 33. kót. 258. old.)

A békeharcban elért eredmények jó alapot nyújtanak ahhoz, hogy tovább haladhassunk. A fő feladat most a *leszerelés* kivívása. Igen jellemző, hogy éppen a mi szocialista államunk, mely katonai téren elismert fölényben van, terjesztett elő javaslatot az általános és teljes leszerelésre, s állította ezt a feladatot a világpolitika középpontjába.

Képzeljék el, elvtársak, azt a helyzetet, hogy az összes pompás szputnyikok, lunyikok és a mi többi égi követeink amerikai eredetűek volnának, a mi országunk pedig olyan rakétákat bocsátana fel, amelyek egyenest lepottyannak a földre. Ki hinné el, hogy ebben az esetben az amerikai kormány a teljes leszerelésre tenne javaslatot? Én nem hiszem és önök se hiszik. Nyilván senki sem hiszi! *(Taps.)*

A megrögzött imperialisták természetesen mindent elkövetnek, hogy meghiúsítsák a szovjet javaslatok elfogadását. Ezek az urak a monopoltőke azon csoportjainak érdekeit képviselik, amelyek semmiképpen sem akarnak lemondani a militarizálás és a fegyverkezési hajsza politikájából nekik jutó zsíros haszonról. Ilyenek a Pentagon, az amerikai hadügyminisztérium vezetői, akik esztelenül továbbra is új háborús kalandok szervezésén mesterkednek. Ilyenek a NATO főkolomposai, akik egész tevékenységük értelmét abban látják, hogy Európa békés mezőit új irtóháború színterévé tegyék. Ilyenek a militarista, revansista erők, amelyek felütik a fejüket Nyugat-Németországban és Japánban. Igen, a béke ügyének sok ellensége van. Veszélyességüket nem szabad lebecsülni. Igazi ragadozók ők. Ezért a népek éberségének nem szabad lanyhulnia.

Fokozott harcot kell folytatni a háborúspárti imperialisták ellen, hogy keresztülhúzzuk agresszív terveiket. Az agresszorokat csak egyféleképpen lehet észre téríteni: napnál világosabban be kell nekik bizonyítani, hogy ha új háború kirobbantására szánják rá magukat, akkor mindenütt — a fronton is, a hátországban is — olyan félelmetes erő száll szembe velük, hogy nincs hatalom, amely megmentené őket a megérdemelt megtorlástól. Harsogja ez az erő szüntelenül a béke ellenségeinek fülébe: memento mori! — gondolj a halálra! Ha háborút indítsz, felakasztanak, mint a hitlerista főkolomposokat Nürnbergben! Az emberiség ellen elkövetett bűnök nem maradhatnak megtorlatlanok. *(Taps.)*

Így tehát pártunknak a nagy Lenin eszméitől sugallt külpolitikai irányvonala bevált a gyakorlatban és széleskörű nemzetközi elismerésre tett szert. Ez az irányvonal teljes egészében megfelel a szovjet nép érdekeinek, s egyszersmind következetesen internacionalista. Valamennyi békeszerető nép létérdekeit, a nemzetközi munkásmozgalom és az egész haladó emberiség érdekeit fejezi ki.

Elvtársak!

Századunk — a huszadik század — az emberiség történetének rendkívül fontos szakasza. Ez a század valóra váltja Lenin nagy eszméit.

Századunknak már az első felében is olyan óriási történelmi változások mentek végbe, melyekhez az emberiség múltbeli történetének egyetlen korszaka sem hasonlítható. Először is a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, amely a cári Oroszországot a munkások és parasztok államává tette. Azután a szocializmus építésének nagy lendülete, melynek eredményeként országunk hamarosan fejlett szocialista iparral és nagyüzemi kollektív mezőgazdasággal rendelkező hatalommá vált. Továbbá a második világháború kimenetele, vagyis az a tény, hogy a Szovjet Hadsereg szétzúzta a fasiszta Németországnak és szövetségeseinek fő fegyveres erőit, s ezzel biztosította az antifasiszta koalíció teljes győzelmét. Továbbá, a dolgozók hatalomrajutása 13 európai és ázsiai országban, köztük a nagy Kínában, s ez országok rátérése a szocializmus építésének útjára, a több mint egymilliárd főnyi szocialista világrendszer kialakulása. Továbbá, számos afrikai és ázsiai elnyomott nép, köztük a nagy India és Indonézia népeinek felszabadulása a gyarmati uralom igája alól.

Ilyen fontos világtörténelmi események zajlottak le századunk első felében! Ezek az óriási változások a leninizmus eszméinek diadalmenetét jelzik, s a legnyomósabban igazolják a marxista–leninista tudomány által feltárt történelmi törvényszerűségeket. És semmiféle objektív alap sincs olyan feltevésre, hogy századunk második felének történelme majd eltér a társadalmi fejlődés törvényszerűségeitől.

A marxizmus—leninizmus természetesen nem foglalkozik az eljövendő események hiú találgatásával. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egyáltalán nem lehet előrelátni századunk második felének történelmi perspektíváit. A történelmi haladás fő irányzatait világosan látjuk.

Először. Teljesen világos, hogy a szovjet nép egyre növekvő sikerrel végrehajtja a kommunizmus építésének nagyszabású programját. A hétéves terv nagyarányú feladatait határidő előtt teljesítjük. A hatvanas évek végére a Szovjetunió az első helyre kerül a világon nemcsak a termelés nagysága, hanem az egy lakosra számított ipari és mezőgazdasági termelés, a nemzeti jövedelem nagysága és a munkatermelékenység színvonala tekintetében is. Akkor országunk a nép anyagi jólétének színvonalát illetően is az első helyet foglalja majd el a világon.

Amikor népünk erre a magaslatra emelkedik, közel lesz a teljes kommunizmus felépítése. Hogy hány évbe fog még telelni, amíg ezt a Lenin által kituzött legnagyobb célt elérjük, azt ma pontosan nem tudjuk megállapítani. De ha valaki a kétfülű kétkedők közül úgy véli, hogy hűséges népünknek a XX. század végéig nem sikerül

felépíteni a kommunista társadalmat, akkor téved. Bármelyik szovjet munkás magabiztosan és határozottan így felel neki: mi ezt a feladatot is *határidő előtt* fogjuk teljesíteni! *(Hosszan tartó taps.)*

Másodszor. A Szovjetunióval együtt a felemelkedés útján halad a szocialista tábor többi országa is.

A testvéri együttműködés és kölcsönös segítségnyújtás révén valamennyi szocialista ország fejlődése most olyan hétmérföldes léptekkel halad előre, hogy a közgazdászok számításai szerint már 1965-ben a szocialista tábor fogja termelni a világ ipari termékeinek több mint a felét. Vagyis hamarcsan eljön az az idő, amikor a szocialista népek nagy családja döntő fölényt ér el az imperialista államok táborával folyó gazdasági versenyben, majd pedig előrenyomul a kommunizmushoz.

Harmadszor. Minden jel arra mutat, hogy századunk második felében bekövetkezik az elnyomott népek és függő országok teljes felszabadulása.

A nemzeti felszabadító mozgalom Ázsiában, a század derekán aratott nagy győzelmei után, egyre újabb sikereket ér el a nemzetek teljes politikai és gazdasági függetlenségéért vívott harcban. Afrikában az arab népek többsége már lerázta az imperialista rabtartók jármát. Felébredtek az afrikai néger népek is, és megteremtették első független államaikat. Valamennyi afrikai gyarmaton elhangzott a népi mozgalom harci jelszava: „Függetlenséget meg a mi nemzedékünk életében!" S most meg erélyesebb jelszót hirdetnek Afrikában! „Függetlenséget azonnal!" A nemzeti mozgalom hullámai magasra csapnak Latin-Amerika formailag független, de ténylegesen függő országaiban is.

Persze, nem szabad szem elől téveszteni, hogy az imperialisták mindent megtesznek az elnyomott népek nemzeti felszabadító mozgalmának elfojtására. De vajon azelőtt nem tettek-e meg mindent, amit csak tehettek? És a mozgalom mégis nőtt és legyőzhetetlen erővé vált.

Az imperialisták idéglenes sikereket is csak azokban az országokban értek el, ahol a megvesztegethető helyi reakciósok támogatására építhettek. De feltételezhető-e, hogy a szabadságszerető népek sokáig tűrik a nemzetárulók hatalmát, az idegen imperialisták cinkosainak garázdálkodását? Nem. A gyarmatrendszer napjai meg vannak számlálva.

Negyedszer. A népek nagy harca a szilárd béke biztosításáért világszerte évről évre terjedni és fokozódni fog.

Az erővisszonyok már ma úgy alakultak, hogy a világbéke ügyét védelmező népek és államok erőfölényben vannak. A legdühödtebb imperialisták azonban szörnyű nukleáris háború kirobbantásának, barbár tömegpusztításnak veszélyével fenyegetik a népeket. Ezért a népeknek harcolniuk kell a szilárd béke biztosításáért. Ez élethalálkérdés számukra.

Az összes tényezők, melyeknek hatására az utóbbi időben sikereket értünk el a béke megvédése és a nemzetközi feszültség csökkentése terén, mind nagyobb méreteket fognak ölteni. Az a leninizmus eszme, hogy meg kell menteni az emberiséget a háború szörnyű lidércétől, valamennyi földrészen hatalmas néptömegeket tömörített magával, s ezért nagy reális erővé vált, mely leküzdhetetlenül nőni fog és végül lehetetlenné tesz minden háborús agressziót.

Ilyen irányban folynak ma a történelmi haladás viharos áradatai, minden elöttük tornyosuló akadály ellenére.

Ami *a mai kapitalista országok perspektíváit illeti*, ezeknek a konkrét megítélésére minden egyes tőkésország marxista—leninista illetékesek. Ők ismerik a legjobban országuk helyzetét. Mi itt csak megállapíthatjuk, milyen általános irányban hatnak és fognak hatni ezekben az országokban a társadalmi fejlődésnek a történelmi materializmus által feltárt legfőbb törvényszerűségei.

Igaz, nemrégiben a marokkói fellebbviteli bíróság a kommunista párt ügyével kapcsolatban kijelentette, hogy „a történelmi materializmusnak nem lehet helye nálunk". De mivel a világ többi része nem esik a marokkói bíróság jogköre alá, nyugodtan bízhatunk abban, hogy a történelmi fejlődés törvényei mégiscsak érvényben maradnak. *(Taps.)*

A fő tényező az, hogy a kapitalizmus mint társadalmi rend már idejét múlta. Megoldhatatlan ellentmondásainak kiéleződése folytán a mai kapitalizmus életereje mindinkább elapad. Ez már túlérett, bomlásban levő kapitalizmus. Köztudomású, hogy a káposzta rothadni kezd, ha nem szedik ki a földből, amikor megérett. Még fokozottabban áll ez a kapitalizmusra.

A múlt század második felében, amikor a kizsákmányoló tőkésrend a nyugati országokban viszonylagos virágkorát élte, nem volt szüksége arra, hogy az állam erősebben támogassa. Akkor a tőkések kijelentették, hogy az államnak csak az „éjjeli őr" szerepét kell betöltenie, s nem kell beavatkoznia a gazdasági élet menetébe. Most egészen másképp áll a dolog. Ma nincs egyetlen olyan monopoltőkés ország sem, amely meglehetne nagy létszámú állandó hadsereg nélkül, és amelynek fegyverkezése ne növekedne lázasan. Ma az államhatalom közvetlenül kiszolgálja a tőkés monopóliumok gazdasági érdekeit. Állami megrendelések, szubvenciók és biztosítékok nélkül ezek a monopóliumok nem létezhetnének, nem is szólva külföldi érdekeltségeik állami támogatásáról. A mai kapitalizmus azonban ennek ellenére sem tudja teljesen kihasználni termelőkapacitását, nem tud megszabadulni a gazdasági életet megrázkódtató válságoktól, amelyek még gyakrabban ismétlődnek, mint azelőtt. Vagyis világos, hogy a kapitalizmus életképessége már fogytán van.

A rabszolgatartó rendben alkalmatlan és lenézett gazdának számított az, aki nem tudta táplálni rabszolgáit. A mai kapitalizmus év-

számra nem tud munkát adni sok millió munkásának, akiknek pedig nincs más létfenntartási forrásuk, mint a bérmunka. A munkában álló dolgozók helyzete is rosszabbodik. Nehezebben él a farmerek többsége és az értelmiség jelentős része is. Fokozódik az elégedetlenség és a felháborodás a nép sűrűjében.

Ebben a helyzetben egyes amerikai szenátorok véleménye szerint az a legalkalmasabb, hogy a tőke nyomása alatt szenvedő emberek megtudják az igazat a szovjet nép életszínvonalának emelkedéséről. Nemrég Humphrey ismert amerikai szenátor a következőket írta erről: „Az emberek óriási tömegei élnek világszerte az éhezés határán. Még az Egyesült Államokban is nagy gócpontjai vannak a munkanélküliségnek és a szó szoros értelmében vett ínségnek... S mindenütt, ahol a világon még szegénység van, az emberek Oroszország felé fordulhatnak. Az amerikai szegénynegyedekben, az afrikai szavannákon, a nyugat-virginiai szénbányákban a szegénység táplálja az elkeseredést és gyakran az erőszakot."

Ehhez Humphrey szenátor hozzáfűzte, hogy a nélkülöző tömegek fokozódó felháborodása „hatalmas szervezett megmozdulás formáját öltheti, és megdöntheti az egész társadalmat". Itt azonban a szenátor úr persze némileg elvetette a sulykot, mert — mint tudjuk — még a néptömegek legáldozatosabb forradalmi megmozdulásai sem törekszenek az egész társadalom megdöntésére, ami nem is lehetséges, hanem csupán az uralkodó *osztály* és a fennálló társadalmi *rendszer* megdöntése a céljuk.

Az Egyesült Államok uralkodó osztályának sok más képviselője nagyhangú felhívásokban szólgat le, hogy megváltó *eszmét* kell találni az amerikai politika számára. Még a megboldogult John Foster Dulles is nemegyszer beszélt és írt erről. Például 1952-ben a *Life* című amerikai hetilapban a következőket írta: „A sors iróniája, hogy mi, akik oly büszkén hirdetjük minden szellemi erő tiszteletét, anyagi védelemre támaszkodunk, míg a meggyőződéses materialisták sikeres harcot folytatnak társadalmi *eszmék* segítségével, és mindenütt felrázzák az emberiséget... *Dinamikusaknak* kell lennünk, fel kell használnunk az *eszmék* fegyverét!"

Külügyminiszteri posztján Dulles erőnek erejével igyekezett „dinamikus" lenni, s több mint egymilliárd dollárt költött ideológiai harcra. Ámde hasztalanul. Egyetlen vonzó eszmét sem talált. Dulles után az Egyesült Államok más bölcsei továbbra is nyilvánosan zúgolódnak az amerikai politika eszmei nincstelensége miatt, s nem alaptalanul. Az eszmei ínség ott kibírhatatlan. Ezért olykor eszembe jut, miért ne kérhetnének az amerikai vezetők eszmei segítséget tőlünk? *(Nevetés. Taps.)* Mi, szovjet emberek, nem fukarkodunk, ha ínséget látunk.

Mi a nagyszerű eszmék kimeríthetetlen bőségével rendelkezünk — futná belőlük Amerika részére is. Például itt van a gazdasági és politikai válságok teljes kikúszöbölésének ragyogó eszméje! A mun-

munkanélküliség felszámolásának eszméje! A munkanap bércsökkentés nélküli megrövidítésének eszméje! A tömegnyomor megszüntetésének eszméje! Ezek hatékony, a gyakorlatban bevált eszmék. Továbbá, a béke biztosításának eszméje, a minden országgal való békés együttélés és együttműködés eszméje! Valamennyi elnyomott nemzet függetlenségének és egyenjogúságának eszméje! A demokrácia és a szabadság nemcsak formái, hanem tényleges biztosítása az egész nép számára minden országban!

Miért nem alkalmazzák ezeket az eszméket az Egyesült Államok mai politikájában? A dolog úgy áll, hogy ezeknek a remek eszméknek csak abban az esetben van vonzóerejük, ha az ország uralkodó körei nemcsak szavakban hangoztatják őket, hanem tényleg törődnek is megvalósításukkal. Ezt azonban az amerikai monopóliumok semmiképpen sem akarják. Ezért kiáltó ellentmondás van szavaik és tetteik között, s akkor persze a meghirdetett eszmék egész haszna odavész.

Igen, a mai kapitalizmus kilátásai nem irigyléreméltóak. A monopoltőke szélsőjobboldali képviselői — minthogy érzik társadalmi rendjük pilléreinek ingatagságát, politikájuk eszmei tehetetlenségét — mindinkább azt követelik, hogy országukban a reakciós osztályerőszak módszereit alkalmazzák. De a történelmi tapasztalat nemegyszer bebizonyította, hogy a fegyveres erőkre támaszkodó reakciós hatalom nem tudja biztosítani olyan kormányzat fennmaradását, amely elvesztette életképességét. Az ilyen hatalom kegyetlen, de nem tartós, nem szilárd. Az orosz cárizmus például 1917 elején egy sokmilliós hadsereg és csendőrség szuronyaira támaszkodott. A felületes megfigyelőnek úgy tűnhetett, hogy az önkényuralom hatalmának tetőpontján áll. De már néhány hét múlva megremegett és összeomlott a cári trón, akárcsak egy tyúkketrec a földrengéstől.

Kedves elvtársak!

Bennünket, Lenin tanítványait és követőit lelkesít az a tudat, hogy az emberiség történelmének legnagyobb fordulóján élhetünk és dolgozhatunk. A huszadik század a leninі eszmék megvalósulásának százada, a mi nagy századunk.

Jobban látjuk, mint valaha, hogy a történelmi haladás törvényei leküzdhetetlen erővel érvényesülnek. De azt is tudjuk, hogy a történelem nem spontán módon végzi el a maga dolgát, hanem az eleven emberek erős kezével és eszével. S a mi nagy boldogságunk, minden haladó ember boldogsága éppen az, hogy megfeszített munkával és fáradhatatlan küzdelemmel kivívjuk Lenin magasztos eszméinek megvalósulását.

Éljen Lenin diadalmas ügye! *(Hosszan tartó taps.)*

Éljen leninі pártunk, a Szovjetunió dicső Kommunista Pártja! *(Viharos, hosszan tartó taps.)*

Éljen a béke és a népek közti barátság! *(Az ünnepi ülés részvevői helyükről felemelkedve hosszan, viharosan tapsolnak.)*

ИЗВЕСТИЯ СОВЕТОВ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ СССР

Az *Izvesztyija*-nak a szovjetek Küldöttei lapjának 1960. május 16-i számából.

LEONYID SZOBOLJEV:

Kárhozottak hitszegése

Nixon, az Egyesült Államok elnöke május 15-én, késő este beszédet mondott a televízióban.

„A politikai realizmushoz tartozik — mondotta — zokszó nélkül tudomásul venni, hogy a kémkedés a politika rendszeresen használt eszköze." Más szóval: minden rendjén van, úgy van jól, ahogy van; vannak piszkos ügyek, s ezekről nem illik beszélni jó társaságban.

A televízió riportere megkérdezte Nixontól, miért nem ismerte be az igazságot már kezdetben az Egyesült Államok kormánya, miért nem jelentette ki nyíltan, hogy felderítést végez?

„Hruscsov nem hagyta volna ennyiben a dolgot. Kezében vannak a repülőgép roncsai és a pilóta. Világ csúfjává tett volna bennünket" — válaszolta Richard Nixon ügyvéd, az Egyesült Államok alelnöke és leendő elnökjelölt. Így viselkedik a tetten ért tolvaj, ismerve a bizonyítékok erejét. Tolvajok erkölcse ez.

Korántsem úgy alakulnak az események, ahogy azok szeretnék, akik a haramia-erkölcsöt teszik meg a nemzetközi kapcsolatok normájának.

Röpke fél év alatt óriási jelentőségű események szemtanúja volt a világ. A szovjet kormány nyílt és őszinte állásfoglalása úgy hatott, mint amikor váratlanul vakító fényképét irányítanak az alvó házban lopakodó tolvajokra. Powers repülőgépét, amelyet szovjet rakétafegyver szakított meg, gazdái magyarázhatták, ahogy akarták; semmiféle emberi erkölcsi és logikai fogalmakkal nem lehetett igazolni azt a bűnös, árulói, kártevő szovjetellenes cselekményt, és semmiképpen sem lehetett úgy beállítani, mintha az Egyesült Államok védelme tette volna szükségessé. Nem volt kibúvó. S akkor a kapitalizmus, az agresszorok erkölcse kendőzetlenül megmutatta a világnak visszataszító ábrázatát.

Az ő erkölcsük szerint semmi sem szent a világon. Minden eladó,

dollárért minden megvehető. Megvásárolták Powerst, a volt katonai pilótát és kiképezték kémnek. Most kérdezik a tudósokat, hogy szerkesszék meg a csalafinta kémrepülőgépet. Tekintélyeket, különben emberi lelkeket vásároltak meg. Egész államokat vettek meg a ravasz Marshall-terv keretében. Megvásárolták a támaszpont-építéshez szükséges földterületeket. Megvásárolták a politikusok becsületét és lelkiismeretét. Azt hitték, eladó az egész világ, és akiknek elég pénzük van, pénzükkel mindent a maguk szolgálatába állíthatnak.

Ez így is volt hosszú történelmi időkön át mindaddig, amíg nem létezett másféle állami és társadalmi erkölcs. De nem így van ma, amikor már százmilliók maguk kezébe vették sorsukat, megízlelték a szabadságot, s érzékelni tudják, hogy saját kezükkel a maguk számára új életet építhetnek, amikor a világ legtávolabbi zugaiban is egymás után hullanak le a gyarmati népek rabláncai, ezek a népek kiegyenesítik a hátukat, a szovjetország pedig fellegekig érő óriássá nőtt.

Visszahozhatatlanul elmúltak azok az idők, amikor a zsiványok erkölcse uralkodott a világon. Az igazságnak az egyszerű emberek lelkébe és tudatába hatoló, üdítő szava határozza meg ma az emberiség útját.

Igaz, nehéz időket élünk. Az emberiség óriási többsége évek óta reménykedik, ezután csak reménykedik. Abban van minden reménye, hogy a világ hatalmasainak vezetői becsületesen, tisztességesen megegyeznek, véget vetnek az átkozott hidegháborúnak és végre fellélegezhet az emberek végtelen sokasága a Földön. Mindenkit az a gondolat éltetett, hogy végtére eljön az a nap, amikor bolygónk atom-gyilkosságának vérfagyasztó kísértete eltűnik, s az élet valóban élet, a fű valóban fű, a szerelem valóban szerelem és a jövő valóban jövő lesz.

Hruscsov a Powers-féle incidensről nyilatkozva azt mondta, hogy minden élő élni akar. Bölcs mondat. „Mindannyian tudjuk, hogy együtt kell élnünk vagy meghalnunk...” — hangoztatta Richard Nixon ügyvéd, az Egyesült Államok alelnöke és leendő elnökjelölt. Hogy torkán nem akadt a szó! Kísértetiesen hangzott az emberiség, Hruscsov-kinyilatkoztatta nagy reményének e megismétlése. Nixon szájából nem a remény, hanem a kétségbeesés szólt: „vagy együtt kell meghalnunk”.

Hát itt van az eltérés köztünk. Itt van köztünk a döntő filozófiai különbség! Ez a nemzetközi politika, az államközi kapcsolatok, a háború és a béke kulcsa!

Mi azt mondjuk: „együtt kell élnünk”, ők azt válaszolják: „együtt kell meghalnunk”.

Kit követnek majd a világ egyszerű emberei? Azokat-e, akik idióták módjára azért élnek, s azért szülnek gyermekeket, hogy együtt *haljunk meg*, mert esetleg egy amerikai pilóta berúg egy „szövetséges” országban a kormányuk rendelkezésére bocsátott légitámaszponton, és részegségében, vagy félelmében, vagy egyszerűen ostobaságból megnyomja azt az átkozott gombot és felrobbantja a földkerekséget?

Vagy azokat, akik az egész emberiség boldogságáért folytatott

szépséges, nagy harcban századunk elején feljutottak az Értelem és a Szabad Akarat pályájára, megteremtették az első igazságos államot, s államuk számára kivívták a különböző kultúrájú és vallásu, a különböző színű emberek százmilliójának rokonszenvét.

Melyik erkölcsöt követi majd az emberiség? Azt az erkölcsöt-e, amely igazolja az aljas, áruló cselekedeteket, s áldását adja arra az emberre, aki kést szorongat a balkezében, miközben jobbkezét baráti kézszorításra nyújtja? Azt az erkölcsöt-e, amely a „realpolitika" tartozékának minősíti és jogszerünek nyilvánítja a kémkedést, vagy a mi erkölcsünket: a dolgozókét, akik irtóznak és iszonyódnak az effélé „realizmustól" s a nemzetközi „kapcsolatok" effélé csakörétől?

Az imperializmus erkölcse a született agresszor erkölcse. Adott szó, becsulet, szerződés? Mit számít ez az agresszornak! Az ilyen, minden erkölcsi alapot nélkülöző emberek vizsla szemmel, gyanakodva kémlelnek mindent, mindenbe beledugják az orrukat, mert nem hiszik el, hogy mások nem olyanok, mint ők: nem rejtegetnek kést a zsebükben. Az effélék mindenkiről feltételezik, hogy csak az alkalmas pillanatot leși, amikor barátságos beszélgetés közben kest döfhet a másikba.

Az emberiség szerencséjére ez nem a népek erkölcse. Ez csak egyes politikusok szégyenletes jellemhibája. Igaz, az effélé politikusok olykor jól összeszokott társaságokba verődnek, s egész vezérkarokat, sőt kormányokat alkotnak. De a történelem menetét nem ez, hanem a népek akarata határozza meg.

A szerkesztőségben írom ezt a cikket. Egyre-másra érkeznek a hírek nagy országunk minden részéből és a világ számos országából. Elővigyázatlanul kértem, mutassák meg nekem, hogyan reagálnak az egyszerű emberek arra, ami hétfőn Párizsban történt. Néhány példával akartam illusztrálni cikkemben, miként vélekedik az emberiség a történtekről. Erre garmadával rakták asztalomra a leveleket, táviratokat, határozatokat, a lapok tudósítóinak jelentéseit.

S az amerikai és nyugat-európai lapszemlékből kitűnt, hogy az emberek ott szörnyen aggódnak és őszinte felháborodás tölti el őket. Vannak, akik azt tanácsolják kormányaiknak, hogy ne nyújtsanak segítséget az Egyesült Államok kémkedéséhez, s nyíltan szemrehányást teszek az amerikai szoldateszkának. Amerikában egyesek keserűen beismerik, hogy ez a nemzet szégyene, s irónikusan annak a gyanújuknak adnak kifejezést, hogy talán elment az esze azoknak, akik aknát robbantottak a megmentő megegyezés előestéjén...

Moszkva, Leningrád, az Urál, Szibéria, a Donyec-medence, a kolhozok és a szovhozok dolgozói nagygyűléseiken határozatokban adtak kifejezést a nép haragjának. Egyszerű olvasók őszinte levelekben keresetlen szavakkal írták meg, mit érezték, amikor a rádió közlemenyét hallották. Az egész szovjet nép helyesli Hruscsov állásfoglalását, párizsi nyilatkozatát és bámulattal adózik államférfiúi bölcsességének. Ez a mi szavunk, ez a mi döntésünk.

Egyre-másra érkeznek a jelentések a kommunizmus építkezéseiről. Szükszavú, tárgyilagos hírek közlik, hogy a Mari ASZSZK szovhozaiban vetik a hosszú rostú lent, Kurszk területén a kölest, Kelet-Kazahsztánban a cukorrépát; a Tengermelléken megkezdték a rizsvetést s az ashabadi üveggyárban új termelési sikereket értek el. Moszkvában a felhőtlen sötét eget nézik az emberek, s találgatják, hol lehet most a több száz kilométer magasságban száguldó űrhajó. Fényárban úszik a főváros, s a szovjet emberek sokasága nyugodtan, magabiztosan fejezi be a munkanapot, amely meg egy lépéssel közelebb vitt bennünket a kommunizmushoz.

Mi, szovjet emberek is erősen hittük és boldogan vártuk, hogy a párizsi csúcstalálkozó megteremti majd az emberi lét normális feltételeit a Földön. Azért bíztunk ebben, mert az előjelek erre vallottak, hiszen Hruscsov nagy európai, ázsiai és amerikai barátsági és békemissziója bizonyságot tett a békevágyó, békéről ábrándozó egyszerű emberek jószándékáról. Azt vártuk, hogy Párizsban őszintén és határozottan megteszik a nyugalom felé vezető első lépést.

Nem a mi hibánk, hogy másként történt.

„Ha a szovjet kormány a kialakult helyzetben részt vett volna az eleve kudarcra ítélt tárgyalásokon — jelentette ki Nyikita Szergejevics nyugodt magyarázatot adó párizsi nyilatkozatában —, ezzel csak a népek félrevezetéséhez járult volna hozzá. Márpedig nem szándékszik ehhez hozzájárulni."

Igen, a mi erőnk — az igazság. Mi mindig megmondjuk az igazat, bármilyen nehéz is olykor szemtől-szembe megmondani. Sohasem lépünk a félrevezetés útjára. Ez nem a mi utunk. Ez azoknak az útja, akik megszokták, hogy lépten-nyomon félrevezessék népüket, s a monopóliumok önző érdekeinek rendeljék alá a nép érdekeit. Ez azoknak az útja, akiket joggal bélyegezhetünk a halál sötét lovagjainak.

A halál hordozói ők. Mindenhova elviszik a halált, ahova csak beteszik a lábukat. Erővel háborús felvonulási területükké teszik, s ezzel veszélybe döntik a tőlük függő kis országokat. Fennkölten védelemről szavalnak, mintha a szovjet agresszió nem létező veszélyétől óvnák népüket, s ezzel takarózva saját népükre is rászabadítják a halált. A halál lovagjainak erkölcse ijesztően tág: gyilkosoknak való; az élet megrontóinak testére szabták.

DER SPIEGEL

Részletek a *Der Spiegel* című nyugatnémet hetilap 1957. március 20-i számában megjelent cikkből.

Az indiai Rourkela — „a német ipar Sztálingrádja"?

A nyugatnémet hetilap természetesen nem fogalmazza ki a lényeget: azt, hogy az Indiában aratott szovjet siker és nyugatnémet balsiker oka a kétféle segítségnyújtás céljainak gyökeres különbségében, a két rendszer — a szocializmus és a kapitalizmus — gyökeres különbözőségében rejlik... — Szerk.

Az indiai dzsungelből hosszabb idő óta riasztó hírek érkeztek Duisburgba. Ezek arra inditották dr. Hans Heinrichet, az „Indien-Gemeinschaft Krupp—Demag Gmbh." vezérigazgatóját, hogy sürgősen — immár kilencedszer — Rourkelába utazzék, ahol 35 német cég a Krupp és Demag tervei szerint óriási méretű, modern kohóművet épít. A dzsungelben dolgozó mérnökök figyelmeztették a duisburgi céget, Rourkela a legjobb úton van, hogy „a német vállalkozók indiai siremléke", illetve „a német ipar Sztálingrádja" legyen. Rourkelával már az indiai parlament egyik bizottsága is foglalkozott. A Szövetségi Köztársaság érdeke megkívánja, hogy azonnal intézkedjék és meggyorsítsa az acélkombinát építését. Dr. Hans Heinrichre tehát az a korántsem irigylésre méltó feladat vár, hogy kivezesse a rourkelai kohómű termelését a reménytelen zsákutcából.

A kombinát tervezett évi kapacitása 1,6 millió tonna acél. India számlájára németek építik, és végleges elkészülte után helyi műszaki személyzet és helyi munkások dolgoznak majd itt. Érthető tehát, hogy az indiai közvélemény a legnagyobb érdeklődéssel figyeli a munka menetét.

A nagy példányszámban megjelenő *Filmindia* című lap például ezt írja: „Mivel sok nyugatnémet cég vesz részt ebben a munkában, s mindegyiknek megvannak a maga elképzelései a kombinátról, Rourkela végleges képe fejtörést okoz... Ahogyan Rourkelában építenek, abból már a hozzá nem értő is rájöhet, hogy ez csak kudarccal végződhet."

A lapnak ezenkívül a Rourkelában alkalmazott indiai nők helyzete is gondot okoz. A német építkezés színhelyét „fattyúk termelőhelyének" és „a világ legszemérmetlenebb prostitúciós létesítményének" nevezi. (Nehru In-

diájában törvény tiltja a prostitúciót.)

A sajtó bírálatára felfigyelt Orissza állam — ebben az államban van Rourkela — parlamentje és kormánya is. Az újdelhi parlamentben egymást követték az interpellációk a német cégek és szerelők „negatív technikai teljesítményei és emberi magatartása" miatt. Az Indiai Szociáldemokrata Párt felvilágosítást követelt, és a parlament egyik vizsgálóbizottsága panaszkodott a német kohóműnél tapasztalható „sajnálatos huzavona" miatt, amely Indiának és adófizető polgárainak óriási összegekbe kerül: egynapi késedelem — 1 millió rupiába (kb. 2 460 000 Ft).

Panigrahi kommunista képviselő „álcázott prostitúcióval" vádolta a német szerelőket: indiai nőket alkalmaznak hivatalosan háztartási alkalmazottként vagy nevelőnőnek, a valóságban azonban erkölcstelen célokra. A képviselő azt is mondotta, hogy a németek Rourkelában akt-fényképeket készítenek az indiai nőkről és a felvételeket Németországba küldik.

Nehru miniszterelnök Melchershez, az NSZK újdelhi nagykövetéhez fordult. „Beszámoltunk a külügyminisztériumnak a rourkelai helyzetről — mondotta a nagykövet. — Jelentésünket továbbították a cégekhez, de az ipar urai megsértődtek és azt mondták, a nagykövetségnek semmi köze sincs Rourkelához."

Heinrich vezérigazgató tehát azért indult útnak most megint, hogy megnyugtassa a dühös indiaiakat. Nem lesz könnyű dolga, mert a német cégeknek csak javaslatokat tehet, azok végrehajtására azonban nem kényszerítheti őket. A rourkelai művek jelenleg kapacitásuknak csupán a felét teljesítik. A rakodóhelyeken 35 000 tonnányi acéltömb hever, amelyet nem lehet sem feldolgozni (mert még nem épültek meg a szükséges üzemek), sem pedig ilyen állapotban eladni (mert erre nincs megfelelő szerv). Ezenkívül nincsen üzemi szervezés sem.

Hogy az utóbbi hiba mire vezethet, az kitűnik a nyersvas-üstök esetéből. „Ezekben szállítják a folyékony nyersvasat a kohótól az acélműbe. Minden ilyen szállítmány után az üstben megmarad egy kevés hideg nyersvas, amelyet a német üzemekben a munkások eltávolítanak. Rourkelában sem a kohórészleg, sem az acélrészleg nem tartja magát illetékesnek az üstök kitisztítására. A következmény: a lerakódás egyre nőtt, a térfogat egyre csökkent, úgyhogy végül is a kohó 20 üstje közül már csak négy-öt volt használható.

Rourkela egész története ilyen látszólag kicsiny, de súlyos következményekkel járó hibák láncolata.

Rourkelában 1959. február 3-án szentelték fel indiai papok az első kohót. A Gutehoffnungshütte Sterkrade részvénytársaság minden erejével azon igyekezett, hogy előbb termeljen nyersvasat, mint a szovjet-oroszok, akik Rourkelától délnyugatra 300 mérföldre, Bhilaiban szintén kohóművet építenek. A verseny úgy látszik sikerrel járt, mert Praszad államelnök csak egy nappal később, február 4-én nyitotta meg a szovjet segítséggel épült első kohót. A két kohó — a Nyugat és a Kelet között Indiában folyó verseny jelképe — egyszerre kezdett nyersvasat termelni.

De a német kohó „légüres térben termelt", mert a szükséges acélmű még nem készült el, Bhilaiban viszont már állt. A németek tehát nem tehettek mást, mint

hogy nyersvas-tömböket öntöttek. Általában a nyersvas 95 százalékát egyenesen az acélműbe szállítják és csak akkor öntenek nyersvas-tömböket, ha az acélmű pihen, tehát vasárnapokon és ünnepnapokon. Rourkelában azonban hiányzott az acélmű, tehát a napi 1000 tonnás nyersvas-termelést tömbökbe öntötték. De bármennyire igyekezett is az indiai személyzet, naponta csak 500 vagy legfeljebb 800 tonnát tudott tömbökbe önteni. A következmény az volt, hogy a nyersvas eldugaszolta a gépeket, egy része melléfolyt és a gépek alatt vashegyek keletkeztek. A kohó termelését végül a felére kellett csökkenteni.

Nagy reményt keltettek az osztrák Vöest és az esseni Krupp cég által épített acélkemencék. De ez is csak hiú ábrándnak bizonyult. 1959. december 27-én üzembe helyezték az első Vöest-konvertert. 53 töltés után azonban, 1960. január 11-én leállt. A második konvertert 1960. január 12-én Szvaran Szingh indiai acélipari miniszter és Alfred Krupp jelenlétében indították be. 44 töltés után ez is leállt. (A kohóiparban általában 350—400 töltést bír ki egy konverter.)

Nem a két építő cégen múlott, hogy a konverterek ilyen rövid idő alatt használhatatlanok lettek. A konverterek ugyanis azért égtek ki, mert a felhasznált dolomitkő alkalmatlan volt.

A dolomit-téglákat a düsseldorfi Siemens cég által épített kúpolókemencében égették. A vállalat a legújabb típusú kemencét építette Indiában, a hiba azonban az volt, hogy nem vették figyelembe a különleges indiai dolomit-kőzetet. A vállalat azt az utasítást adta, hogy nyersanyagként csak „alkalmas dolomitot" szabad felhasználni, de a Hindustan Steel részvénytársaság igen tág értelemben fogta fel ezt, és a kemence közelében található dolomitot használta fel. A kudarcot még tetézte, hogy a Siemens cég építői nem várták meg, amíg Düsseldorfból megérkezik a kezelő személyzet, hanem maguk helyezték üzembe a kemencét. Az eredmény: néhány nap alatt kiégett a dolomitbélés. S mivel ezen kívül csak négy Siemens—Martin-kemence állt rendelkezésre, a termelést ismét csökkenteni kellett.

Dr. Hermann Klinar, a rourkelai indiai igazgatóság jugoszláv születésű műszaki tanácsadója még jót is talált ebben. Ha ugyanis a konverterek állandóan működnének — úgymond —, akkor „rövidesen nem lehetne mozogni az acéltömböktől". Ugyanis hiába állna már az acélmű, az is csak „légüres térben" termelne, mert hiányoznak a feldolgozó üzemek. A tömbhengermű ez év január elején megkezdte ugyan működését, de a durva-lemezhengermű és a hideghengermű legkorábban csak a jövő év elején lesz üzemképes.

„Rourkela nem dicsekedhet termelési eredményeivel, de az oroszok annál inkább. Ezért Indiában a sajtó is rosszabbul bánik Rourkelával, mint Bhilaival — mondotta Ganapati, Rourkela indiai igazgatója. — Az oroszok kétszer annyit termelnek, mint Rourkela, és Indiában most csak a termelési számok a mérvadók."

A termeléstechnikai problémák nem esnének ennyire latba, ha a németek egyedül építenének kohóművet az indiai dzsungelben. De az indiaiak Bhilai felé is tekintenek, ahol az oroszok bebizonyították, hogy képesek legyűrni minden nehézséget és olyan ko-

hóművet építeni, amely azonnal teljes kapacitással működik.

Rourkela 1,7 milliárd rupiába kerül. Nyugatnémet bankok kormány-garanciával 750 millió rupia hitelt nyújtottak. A kamat évi 6,5 százalék, a határidő: 1964. A Bhilai Acélmű 1,3 milliárd rupiába kerül, s az oroszok 12 évre 600 millió rupiát hiteleztek — 2,5 százalékos kamattal.

Minden tonna nyersanyag, amellyel az orosz kohómű többet termelt, mint a német, bizonyította a vörös rendszer gazdasági fölényét. A Nyugat-Németország és a Szovjetunió közötti „válogatott mérkőzés" eredményeit nemcsak a rourkelai és bhilai irodákban, hanem az indiai minisztériumokban és szerkesztőségekben is pontosan feljegyzik. A mérkőzés eddigi állása:

Az első kokszot a németek 1958. december 3-án, az oroszok pedig 1959. január 30-án gyártották.

Az első nyersvasat a németek 1959. február 3-án, az oroszok 24 órával később.

Az első acélt a németek 1959. április 29-én, az oroszok pedig 1959. október 12-én termelték.

Az első hengerelt acélt az oroszok 1959. november 7-én, a németek pedig csak december 15-én szállították.

A termelési számokért folytatott versenyt az oroszok 1960. január 22-ig több hosszal megnyerték. Az oroszok 361 000 tonna nyersvasat és 43 000 tonna acélt, a németek viszont csak 189 728 tonna nyersvasat és 37 341 tonna acélt gyártottak.

Rourkelában még nem tudnak késztermékeket előállítani, 35 000 tonna acéltömb hever, Bhilaiban pedig már gyártják a késztermékeket, simán megy az eladás és egyre újabb megrendeléseket kapnak. A bhilai üzleti könyvekben már 1959 májusában fel volt tüntetve, hogy 1960 első negyedére 120 000 tonna hengerelt árut rendeltek.

De nemcsak a nagyobb termelési eredményekkel nyerték meg az oroszok India közvéleményét, hanem azzal is, hogy alkalmazkodnak az indiaiak szokásaihoz és nem követelnek semmiféle külön jogot (ellentétben a németekkel). Bhilaiban az oroszok egyetlen csepp alkoholt sem fogyasztanak, mert hiszen a törvény az indiai testvéreknek tiltja az alkoholfogyasztást.

Amikor viszont 1955-ben az első ruhrvidéki műszakiak beköltöztek a rourkelai sátrakba, első dolguk volt, hogy a hatóságoktól kivételes engedélyt kérjenek alkohol fogyasztására. S a hatóságok — hogy kedvébe járjanak a német műszaki „művészeknek" — feloldották a tilalmat a kerületben.

Egy másik példa: a németek azt kérték az indiaiaktól, engedjék meg nekik saját kórház építését a műszaki személyzet és hozzátartozói részére. Az indiaiakat boszszantotta a németeknek ez az elkülönülési kísérlete, de megadták az engedélyt.

Az indiaiak az oroszoknak is felajánlották, hogy saját kórházat építhetnek, de az oroszok legyintettek, s közös kórház építését javasolták. Ezért a gesztusért hónapokon át élvezték a közvélemény elismerését.

Súlyos tapintatlanságot követtek el a németek a klubbal kapcsolatban is. Óriási házat építettek, gyönyörű kerttel, úszómedencével, teniszpályákkal, tekepályával és szabadtéri mozival — s az egészet „German Club"-nak nevezték. A bejáratnál táblát he-

lyeztek el a következő felirattal: „Csak tagoknak". A németek elkülönülése heves bírálatot váltott ki az indiai sajtóban.

Ezzel szemben az oroszok Bhilaiban azonnal közös klubot építettek „Bhilai Club" néven.

Jellemzők maguk az indiaiakkal kötött szerződések is. A bhilai szerződést az indiaiak állandóan előszedik, s minden látogatónak bizonyítják, hogy íme: mi, indiaiak építjük a kohót, az oroszok csupán segítenek.

A rourkelai szerződés viszont kiköti, hogy német cégek tervezik a kohót, szállítják a berendezéseket, s építik a művet. Az indiaiak csak segédmunkásokat adnak. A bhilai szerződés szerint minden dicsőség az indiaiaké, a rourkelai szerződés szerint viszont a németeké.

Az oroszok sikerének titka elsősorban abban rejlik, hogy politikailag, műszakilag és emberileg alaposan felkészültek indiai munkájukra. Amikor a Szovjetunió hitelt nyújtott Indiának, ellenszolgáltatásként olyan feltételeket szabott, amelyek lényegesen megkönnyítik a helybeli munkát. Az érdekelt orosz cégeket és hatóságokat konzorciumban egyesítették. A szovjet kormány Borisz F. Filonenkót nevezte ki különmegbízottnak, s ő tölti be az oroszok és az indiaiak között az összekötő szerepét. Ha valahol nehézségek mutatkoznak, Filonenko azonnal közbelép. S végül, az oroszok gondosan kiválasztották a személyzetet és külön előkészítették az indiai munkára.

Ezzel szemben az NSZK kormánya nemcsak hogy nem gondoskodott a szerződésben meghatározható munkakönnyítésekről, hanem egyszerűen nem is törődik ezzel az óriási külföldi építkezéssel. A 35 német cég nem alakított közösséget, s az indiaiak könnyen egymás ellen játsszák ki őket. A német cégek nem a legjobb műszaki anyagot és nem a legmegfelelőbb embereket küldték oda; azokat a jelentkezőket alkalmazták, akiket a munkahivatal küldött vagy akik újsághirdetésre jelentkeztek.

Az indiaiak először japán cégekkel tárgyaltak egy kohómű építéséről, s amikor nehézségek merültek fel, az újdelhi nyugatnémet nagykövetség kereskedelmi attaséja megkérdezte, elfogadnák-e az NSZK-t partnerként. Az indiaiak 500 000 tonna kapacitású acélmű építését kívánták, s ennek fejében a német cégeknek készpénzfizetést, valamint a 100 millió dolláros alaptőkéből 20 százalék részesedést ajánlottak fel.

Dr. Hans Heinrich el is készítette a tervet, de az indiaiak akkor már 1 000 000 tonna kapacitást kértek. Amikor elkészült a módosított terv, az indiaiak ismét bővíteni akartak, s most már 1.6 millió tonna acél termelését kívánták. Ezzel a kétszeri áttervezéssel a németek sok időt veszítettek. Időközben az angolok és az oroszok is jelentkeztek, és ők már eleve egymillió tonnás kohóművet terveztek. Az angolok Dürgapurban kezdtek építeni, sokkal később, mint a németek és az oroszok. Az angolok elég bölcsek voltak, hogy kezdettől fogva távolmaradjanak a kelet—nyugati versengéstől, és átengedték az NSZK-nak, hogy a „szabad Nyugat" nevében csatározzék.

Az oroszok által épített üzem gyorsabban és olcsóbban készül el, mint a németeké.

Rourkela esetében a nehézségek már az első anyagszállításnál

mutatkoztak. Az oroszok megszerezték a korszerű Vizagapatam kikötőt, amelynek jó összeköttetése van az építkezés színhelyével. A németek kénytelenek voltak Kalkuttával megelégedni, amely a 400 000 tonnányi építési anyaggal sem műszakilag, sem pedig emberi erő szempontjából nem tudott megbirkózni. S végül, a kalkuttai dokkmunkások kommunista szakszervezetben tömörülnek, és folytonos sztrájkokkal nehezítik a munkát. Kalkuttát Rourkelával egyvágányos vasútvonal köti össze, amely képtelen lebonyolítani az anyagszállítást. Előfordult, hogy a 450 km hosszú útvonalon fontos építési anyagok négy hónapig is „utaztak". A németek így kénytelenek voltak fontosabb anyagokat repülőgépen odaszállítani.

Az oroszoknak sikerült megnyerniük India legnagyobb építési vállalatát: a Hindustan Construction részvénytársaságot. A németek kénytelenek voltak megelégedni kisebb cégekkel, amelyeknek nincs tapasztalatuk ipari építkezésekben. Ezek nem rendelkeztek építőipari gépekkel, megbízhatatlanul dolgoztak, és tekintet nélkül az előírásra, mindenféle cementet odaszállítottak. A munkát „kőkorszakbeli" módszerekkel végezték: a lapáttal kihányt földet 40 000 indiai munkásnő kis kosarakban a fején hordta el. Egy munkásnő naponta egy tonna földet „szállít"; ezért napi 25 centet kap. Az indiai munkáltató viszont a németektől ennek a kétszeresét kapta meg, s ez a köztudomású tény végül arra a vádra vezetett, hogy a németek támogatják az indiai vállalkozók kizsákmányoló tevékenységét. De megtörtént az is, hogy az indiai munkásnők három hétig nem kaptak bért, a munkáltató nyomtalanul eltűnt, s a becsapott munkásnők vörös zászlókkal tüntettek a német építkezés színhelyén.

A németeknek fejükbe szállt, hogy — legalábbis az indiai viszonyokhoz mérten — gazdag emberek lettek. Havi adómentes jövedelmük 120 rupia, s ezenkívül minden német cég havonta bankba helyezi el az illető szerelő otthoni fizetését, plusz 30 százalék trópusi pótlékot. A németek tehát havonta 2000—2200 márkát keresnek. Nem csoda, hogy a szerelők háztartási alkalmazottakat szerződtettek, havi 60 rupiáért (egy indiai elemi iskolai tanító havi fizetése 45 rupia). De a németek nem cselédként bántak velük, hanem „ágyasként", s ezzel megsértették India szigorú prostitúcióellenes törvényét. A feleségek nélkül érkezett németek ilyen irányú vágyának hamarosan híre terjedt, és egymás után érkeztek Kalkuttából a nők. Szingh acélipari miniszter tiltakozott, és azt követelte Kaupisch dr.-tól, a német cégek újdelhi képviselőjétől, hogy tiltsa meg a szerelőknek ezt az álcázott prostitúciót. Kaupischnak ez nem állt módjában, és azt javasolta: tiltsák ki Rourkelából a nőket. A miniszter azt felelte, hogy India szabad ország, ahol semmit sem lehet megtiltani. S az ügy ennyiben maradt.

A német szerelők a „Fitters Hotel"-ben laknak, és ez az épület rövidesen hemzsegett a kétes hölgyektől. A Hindustan Steel részvénytársaság egyszerűen megtiltotta a németeknek, hogy ilyen nőkkel foglalkozzanak, a német szerelők azonban álszent módon azt állították, hogy képtelenek szabadulni tőlük. Erre a cég szó-

gesdrót-kerítést vont a szállás köré, a németek viszont ekkor azt kiabálták: „foglyok vagyunk Rourkelában", és eltávolították a kerítést.

Bhilaiban egyetlen orosz nő sem tart háztartási alkalmazottat. „Nem akarjuk az indiaiakat szolgaként kizsákmányolni" — mondják, s ez nagy hatással van az indiaiakra. Nehru nem jár rikshában, tehát az oroszok sem használják a riksát. A németek viszont gátlástalanul hagyják, hogy a kiéhezett hinduk vontassák őket az indiai vidékeken át.

A tarthatatlan helyzetre való tekintettel a német cégek „serifként" felfogadták a 32 éves Bodo Sperlinget. „Aki ma Rourkelában bajt okoz, az holnap repülőgépen hazamegy saját költségén!" — ezzel a jelszóval teremt rendet Sperling Rourkelában.

Az oroszok minden neves honfitársukat — pl. a legutóbb Hruscsovot, és helyettesét, Kozlovot — elviszik Bhilaiba. Amikor viszont Erhard vagy Brentano ott járt, nem tartotta érdemesnek, hogy megtekintse a német építkezést. Az indiaiak meg akarták mutatni Erhardnak az acélművet, Erhard azonban legyintett: „Elég kohóművet láttam már".

Igaz ugyan, hogy a Rourkelában kulcspozícióban levő indiaiak Németországban tanultak, de hiányzik a szakmai tapasztalatuk. Szudbir Ghosh, a rourkelai üzemek személyzeti főnöke, Gándhi utolsó titkára ezt mondta erre vonatkozóan: „Embereinket elméletileg jól képezték ki Németországban, de gyakorlatilag nem vehettek részt a termelési folyamatban, mert a német igazgatók féltek, hogy valamit tönkreteszneknek... Kiképzésük tehát hiányos, bár minden ember évi 10 000 márkába került Indiának."

Az oroszoknál más volt a helyzet. Ott az indiaiak maguk is termeltek. A Szovjetunióban betanított személyzet tehát Bhilaiban maga vezetheti az üzemet.

A „SZABAD VILÁGBAN"

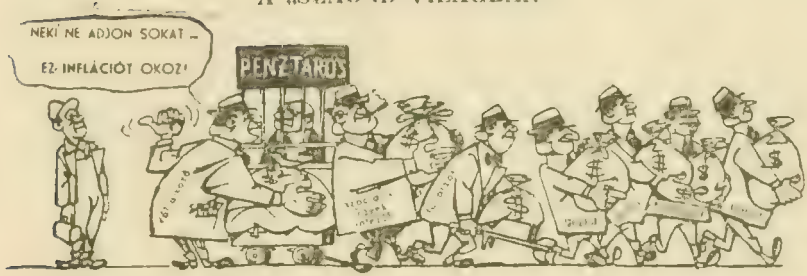

(F. Wright rajza a *U. E. News* című amerikai szakszervezeti lapban.)

МЕЖДУНАРОДНАЯ
ЖИЗНЬ

A *Mezsdunarodnaja Zsizny* című külpolitikai folyóirat 1930. 4. számából.

SZ. VLAGYIMIROV:

A leszerelés és a nemzetközi rendőrség létrehozására irányuló tervek

A nyugati országok, elsősorban az Egyesült Államok és Anglia politikai körei újabban, amióta a Szovjetunió előterjesztette az általános és teljes leszerelés programját, egyre-másra felvetik és próbálják népszerűsíteni az úgynevezett állandó nemzetközi ENSZ-rendőrség létrehozásának tervét. Ennek a tervnek jelentős szerepe volt akkor is, amikor a Nyugat kidolgozta a Genfben összeült tízes leszerelési bizottság elé terjesztendő javaslatait.

Herter, az Egyesült Államok külügyminisztere például február 18-án, az Országos Sajtóklubban igen határozott formában kijelentette, hogy a leszerelési tárgyalások folyamán „fontolóra kell venni a leszerelt világban esetleg bekövetkező nemzeti agresszió elhárításához szükséges nemzetközi eszközök erősítését és fejlesztését", elsősorban „nemzetközi fegyveres erők" felállítását. Hubert Humphrey, az amerikai szenátus leszerelési albizottságának elnöke március 8-i beszédében felszólította az Egyesült Államokat, hogy indítson hadjáratot „nemzetközi rendőrerőkre" támaszkodó „biztonsági világrendszer" megteremtéséért.

Rutherford Potes, a UPI amerikai hírügynökség tudósítója a nemzetközi rendőrség felállításáért Nyugaton indított hadjáratra vonatkozóan azt írja, hogy a nyugati hatalmak a tízes leszerelési bizottság genfi ülésein állhatatosan ragaszkodni akarnak a „nemzetközi rendőrerők" felállításához; ezekről az erőkről — úgymond — „sokan ábrándoztak", s ez a kérdés a múltban sok leszerelési terv buktatója volt.

Felelős nyugati államférfiak legújabb nyilatkozatai és befolyásos polgári lapok közleményei valóban arra vallanak, hogy a nyugati hatalmak az általános és teljes leszerelés kérdésével kapcsolatban pajzsukra emelik a nemzetközi rendőrség felállításának eszméjét, s majdhogy a leszerelési vita középpontjába nem akarják helyezni.

Miért fordítanak ilyen nagy figyelmet erre az eszmére? Először

is látnunk kell, hogy ennek a kérdésnek két oldala van: egy külső, formális oldala és egy belső, lényeges oldala, amely mögött megtaláljuk a Nyugaton indított hadjárat tényleges értelmét.

Amikor a nyugati hatalmak képviselői amellett kardoskodnak, hogy az általános és teljes leszerelés kérdését a nemzetközi rendőrség felállításának kérdésével egy időben kell tárgyalni, álláspontjukat hivatalosan azzal indokolják, hogy a hadseregek és a hadviselési eszközök felszámolása magában véve még nem oldja meg a béke és a nemzetközi biztonság szavatolásának feladatát. Leszerelt világban is lehetségesek háborúk — állítják egyes nyugati politikusok. Tarthatatlan állításukat olyasféle „érvekkel" támasztják alá, hogy hát egyes államok „esetleg" titokban megszegik leszerelési kötelezettségeiket; „valószínű", hogy egyik-másik állam a béke érdekeinek rovására használná fel az általános leszerelési program végrehajtása után belső rendjének fenntartására meghagyott rendőrségét vagy polgárőrségét, továbbá „lehet", hogy az emberekben felébrednének a „veszélves ösztönök", amelyek arra késztetnék őket, hogy akár még puszta kézzel is háborút viseljenek stb.

Vagyis: a leszerelt világ nem létezhet valamiféle nemzetközi katonai eszköz, mondjuk nemzetközi rendőri erők nélkül, amelyeknek e terv kiagyalói szerint az lenne a kötelességük, hogy az egész világon „fenntartsák a rendet" és „elejét vegyék az államok közötti konfliktusoknak".

Ezek a nyilvánosságnak szánt magyarázatok azonban nem fedik a lényeget. Csupán arra valók, hogy tévedésbe ejtsék a világközvéleményt a nemzetközi rendőrség felállításának tényleges céljait illetően.

Ugyan miféle háborús veszély fenyegethetne, ugyan miért lenne szükség a béke fenntartásának rendőri „biztosítékaira", ha egyszer végrehajtanák az általános és teljes leszerelés szovjet tervét, s egyetlen állam sem rendelkezne többé a háború kirobbantásához szükséges fizikai lehetőségekkel?! Fegyveres erőiktől és tegyverzetüktől, tehát a hadviselés anyagi eszközeitől megfosztott országok nem veszélyeztethetik a békét és a népek biztonságát.

A nemzetközi rendőrség felállításának hívei nyilvánvalóan figyelmen kívül hagynak számos fontos tényezőt, egyebek között az általános és teljes leszerelési program végrehajtásának mélyreható politikai következményeit.

Világos, hogy mihelyt az államok megsemmisítik a hadviselés anyagi eszközeit, társadalmi és gazdasági rendszerüktől függetlenül merőben új alapra épülnek majd kapcsolataik. Ha egyszer az államok vállalkoznak az általános és teljes leszerelésre, nem azért teszik ezt, mert agresszióra gondolnak, hanem azért, mert biztosítani akarják a népek számára a szilárd békét. Ha bevezetik a hatékony nemzetközi ellenőrzés rendszerét, amely az általános és teljes leszerelés körülményei között mindenre kiterjed majd, akkor megszűnik minden olyan aggodalom, hogy az egyezmény valamelyik részvevője esetleg megszegi vállalt kötelezettségeit. Ebben az esetben meglesz a bizalom abban, hogy az egyezményt mindenki lelkiismeretesen betartja.

A leszerelés eredményeként megszűnik a kölcsönös gyanakvás, a bizalmatlanság, a pusztító

háborútól való félelem, s helyébe a bizalom, a kölcsönös megértés és a gyakorlati együttműködés lép. A nemzetközi kapcsolatokban egyeduralma lesz az egyetlen ésszerű politikának: a békés egymás mellett élés és a két rendszer közötti gazdasági verseny politikájának.

Alaptalan szóbeszéd az is, hogy az egyes országok rendőrsége vagy polgárőrsége „esetleg veszélyeztetné" a békét. Elképzelhetetlen, hogyan fenyegethetnének egy ország egész területén szétszórt, jelentéktelen létszámú, s csupán könnyű lőfegyverrel felszerelt rendőri erők más országokat a mindenre kiterjedő nemzetközi ellenőrzés alatt leszerelt világban, a kölcsönös bizalom körülményei között?!

Az általános és teljes leszerelési program végrehajtása nyomán kialakuló új nemzetközi helyzet kedvező feltételeket teremtene az államok közti viták és nézeteltérések rendezéséhez is. Ezeket a vitákat és nézeteltéréseket kizárólag békés eszközökkel, tárgyalások útján oldanák meg, nem pedig fegyveres erők alkalmazásával, mint oly gyakran a múltban.

Ilyen körülmények között, ha mondjuk valamelyik állam feszült nemzetközi helyzetet kezdene előidézni akcióival, mindenkor alkalmazni lehetne vele szemben az erkölcsi ráhatást, és szükség esetén a nemzetközi egyezményekben előírt különféle gazdasági és politikai szankciókat. Például az ENSZ-alapokmány 41. cikkelye értelmében a Biztonsági Tanács követelheti, hogy az ENSZ tagállamai valamely állammal, vagy egyes államokkal szemben meghatározott rendszabályokat foganatosítsanak, „beleértve a gazdasági kapcsolatok, a vasúti, tengeri, légi, posta-, távíró, rádió- stb. összeköttetés teljes vagy részleges megszakítását, és a diplomáciai kapcsolatok megszakítását".

Az ENSZ határozata alapján mindenkor élni lehet majd ezekkel a hatékony rendszabályokkal. Ha az ENSZ tagállamai egyöntetűen élni fognak velük, és igénybe veszik az erkölcsi ráhatás eszközeit is, amelyeknek jelentősége lényegesen megnő majd a leszerelt világban — ezzel elejét vehetik annak, hogy veszélyesen kiéleződjék valamely vita az államok között.

Ehhez külön hozzá kell tenni, hogy az általános és teljes leszerelés körülményei közt hallatlanul megnőnek majd a béke erői, amelyek már most is hathatós akadályokat gördítenek az imperialista háború kirobbantásának útjába. Amikor pedig a leszerelt világban a harcias imperialista körök elveszítik a háború kirobbantásának anyagi bázisát, kétségkívül még jelentősebb lesz ezeknek a békeszerető erőknek a nemzetközi kapcsolatok fejlődésére gyakorolt, napról napra erősödő befolyása. A béke erői senkinek sem fogják megengedni, hogy újra a fegyverkezési hajsza útjára lépjen és nemzetközi kalandokba bocsátkozzon.

Ezeket a tényezőket, összességükben véve, semmiképpen sem hagyhatjuk figyelmen kívül, amikor felmérjük az esetleges konfliktusok valószínűségét a leszerelt világban. Mindezek a tényezők, s a hadseregek és fegyverzetük felszámolásának várható politikai következményei meggyőznek bennünket, hogy a szovjet leszerelési program végrehajtása esetén egyáltalán nem jelentene külön problémát a biztonság szavatolása. Ellenkezőleg,

megteremtődnének a feltételek ahhoz, hogy teljesen kiküszöböljük a háborút a népek életéből. „Az általános és teljes leszerelés új korszak — a háborúktól mentes világ — kezdetét jelentené az emberi társadalom fejlődésében" — hangsúlyozta N. Sz. Hruscsov 1959. október 31-én a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének III. ülésszakán.

A leszerelt világnak nem lesz szüksége nemzetközi rendőrségre.

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy milyen igazi indokok vezérlik ennek az eszmének a híveit.

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy az ENSZ állandó nemzetközi katonai szervének felállítása nem új terv. A nyugati hatalmak, elsősorban az Egyesült Államok és Anglia bizonyos politikai körei már évek óta felvetik egy nemzetek feletti állandó katonai eszköz megteremtésének tervét. Csak az elnevezés változik az idők folyamán. Hol „világerőkről", hol „az ENSZ fegyveres erői"-ről, hol „nemzetközi csapatokról", hol meg „nemzetközi rendőrségről" beszélnek.

Nyugaton egyesek szemmellátható an sehogy sem tudnak belenyugodni abba, hogy ismételten kudarcot vallanak a nemzetközi csendőr-hadtest felállításának tervével. Ezt mutatja az a tény, hogy a nemzetközi rendőrség felállításának terve most újra felmerült. Ez a nemzetközi hadtest a tervek szerint most is a nyugati hatalmak bizonyos csoportjának kezébe kerülne. Egészen egyértelműen mint az ő eszközükről beszéltek róla legújabban is.

Lássuk például Olaszország képviselőjének az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakán elhangzott felszólalását. Az olasz küldött 1959 októberében, a Politikai Bizottság leszerelési vitája során kijelentette, hogy a nemzetközi rendőrség felállításának terveivel kapcsolatban „felül kell vizsgálni a Biztonsági Tanácsban a jelenleg érvényben levő vétójogot is". Ez nyílt felhívás volt az ENSZ fundamentumának aláaknázására. S mindez csak azért történt, mert a nyugati hatalmak meg akarják teremteni a feltételeket ahhoz, hogy teljesen a kezükbe ragadják az általuk erőszakolt nemzetközi rendőrerők ellenőrzését.

Nyugaton tehát továbbra is arra törekednek, hogy olyan nemzetközi katonai erőt hozzanak létre, amely formailag az ENSZ szerve lenne, tényleges en azonban teljes egészében bizonyos államcsoport rendelkezésére állna.

Miért törekednek erre? Kétségkívül legfőként azért, hogy az ENSZ zászlajával takarózva, önző érdekeiknek megfelelő előjogokat biztosítsanak maguknak. Attlee volt angol miniszterelnök 1959. október 25-én kijelentette, hogy olyan „nemzetközi fegyveres erőkre" van szükség, „amelyeket mindenütt be lehet vetni, ahol a legkisebb nehézség is támad". „Nehézségen" pedig mindenki azt ért, amit akar. A nyugati hatalmak politikusainak nyilatkozatait és a burzsoá sajtó közleményeit elemezve, következtetni tudunk arra, milyen fő célokra szeretnék felhasználni a nemzetközi fegyveres erőket.

Először is: a gyarmati és függő országok nemzeti felszabadító mozgalma elleni harcra.

Roskadoznak a gyarmatrendszer évszázados pillérei. Kicsúszik a talaj az imperialista körök alól. Ez arra készteti őket, hogy a gyarmatrendszer felbomlása ellen folytatott harc új formáit és eszközeit keressék. William R.

Frye amerikai újságíró a nemzetközi rendőrerők kérdését „vizsgáló" művében nyíltan megírja, hogy ezeknek az erőknek „az önrendelkezésért harcoló gyarmati népekkel" lesz dolguk.[1]

Másodszor: magukban a tőkésországokban a demokratikus erők bármiféle megmozdulásának elfojtására.

A nyugati hatalmak reakciós köreit súlyosan nyugtalanítja a tőkésországokban folyó osztályharc éleződése, a dolgozók politikai aktivitásának növekedése. Arra számítanak, hogy a nemzetközi rendőrség az ő fegyveres erejük lesz, amelyet az uralkodó osztályok érdekében, a tőkésországok demokratikus erői ellen vethetnek be.

Ha a nemzetközi rendőrséget ilyen célra használnák fel, ez nyílt beavatkozás lenne más országok belügyeibe. Ez azonban semmiféle lelkiismeretfurdalást sem okoz a reakciós érdekek eszmei védőügyvédjeinek. Clark és Sohn amerikai jogászok „Világbéke a nemzetközi jog alapján" című könyvükben a nemzetközi rendőrség jogkörének körülhatárolása során hangoztatják, hogy a belügyekbe való be nem avatkozás elve nem lehet „akadálya a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében esetleg szükségesnek mutatkozó akcióknak".[2]

Világos, hogy a nyugati országok uralkodó osztályainak képviselői, akik arra számítanak, hogy elfoglalják a vezető helyeket a tervezett nemzetközi rendőrség legfelsőbb szerveiben, merőben önkényesen magyarázhatnák a tőkésországok demokratikus erőinek bármiféle megmozdulását, ráfoghatnák, hogy „veszélyezteti a békét" és „szükségessé teszi" a nemzetközi rendőrség beavatkozását.

Harmadszor: a kis országok népeinek elnyomására.

Nem véletlen, hogy a vezető imperialista hatalmak indítottak hadjáratot a nemzetközi rendőrség felállításáért. Ezek a hatalmak arra számítanak, hogy a nemzetközi rendőrerők segítségével rákényszeríthetik akaratukat a kis országokra. Egyre azt hajtogatják ugyan, hogy a nemzetközi rendőrség a kis országok érdekeinek „védelmezője" lehet majd, de ez olyan messze van az igazságtól, mint amilyen távol állnak a General Motors amerikai monopoltőkés társulat érdekei például a ceyloni paraszt, vagy az izlandi halász érdekeitől.

Negyedszer: katonai és politikai nyomást akarnak gyakorolni a leszerelt szocialista országokra.

Így tehát a nemzetközi rendőrség felállításának terve abból a számításból indul ki, hogy még a leszerelt világban is folytatni lehetne — sajátos formában — az „erőpolitikát". Természetesen megfelelő „elméleti" alapra helyezik azt a tervet, hogy továbbra is erőt alkalmaznak a nemzetközi kapcsolatokban. Thomas Murray, az amerikai Kongresszus egyesített atomerő-bizottságának tanácsadója például Pasadenában (Californiában), a Nemzetközi Kapcsolatok Intézetében 1959. december 9-én beszédet mondott, s megpróbálta „elméletileg" bebizonyítani, hogy mind a mai világban, mind az eljövendő, leszerelt világban „helyes lehet" az erő alkalmazása, ha ezt

[1] *William R. Frye:* A United Nations Peace Force. New York, 1957. 41. old.

[2] *Grenville Clark* and *Louis B. Sohn:* World Peace Through World Law. Cambridge, Massachusetts. 1958. 8. old.

„a politikai ésszerűség és erkölcsi célok indokolják". Csak hát mindenki tudja, hogy az imperialista körök „politikai ésszerűségén" és „erkölcsi célokon" mindig elsősorban a Szovjetunió és a többi szocialista ország elleni harcot értették.

Vagyis a nemzetközi rendőrerők felállítása érdekében Nyugaton indított hadjárat feladatainak semmi köze sincs a béke és az egyetemes biztonság szavatolásának érdekeihez, sőt, ellentétesek ezekkel az érdekekkel. Ez abból is kitűnik, hogy a hadjárat kezdeményezői éppen most ráncigálták elő újra tervüket, amikor az új szovjet leszerelési javaslatokat mind nagyobb támogatásban részesíti a világközvélemény.

Nyugaton azért szítják a nemzetközi rendőrség felállítása érdekében indított hadjáratot, hogy aknát helyezzenek el a szovjet javaslatok alatt, s megfosszák ezeket a javaslatokat lényeges tartalmuktól. Míg a Szovjetunió a hadseregek és a fegyverzetek felszámolását javasolja, a nemzetközi rendőrség felállításának élharcosai lényegében azt ajánlják, hogy nemzetek feletti hadsereggel váltsák fel a nemzeti hadseregeket. A nemzetközi rendőrség felállításának eszméje tehát valójában azt a szándékot takarja, hogy a világ fegyverben maradjon.

Erről tanúskodik az a tény is, hogy nagy létszámú fegyveres erők formájában képzelik el a nemzetközi rendőrséget. Angol konzervatív képviselők „Nemzetközi szerv a biztonság szavatolására" címmel kiadott brosúrájukban azt írják, hogy a nemzetközi rendőrség létszáma „körülbelül 3 millió főt" tehetne ki.

Vannak, akik amellett foglalnak állást, hogy lássák el nukleáris fegyverekkel a nemzetközi rendőrséget. A már említett Thomas Murray például a szovjet általános és teljes leszerelési program előterjesztése után egyenesen azt javasolta, hogy a leendő nemzetközi szervre ruházzák át „a nukleáris fegyvergyártás jogát". De hát miféle leszerelés az, amikor úgy vetik fel a kérdést, hogy nemzetközi rendőrség felállításának örve alatt mégis fenn lehessen tartani a fegyveres erőket?!

Amikor a leszerelési vita során a nemzetközi rendőrség felállításának kérdését próbálják előtérbe tolni, ezzel azoknak az erőknek kedveznek, amelyek nem óhajtják a nemzetközi feszültség enyhítését és a hidegháború megszüntetését, hanem a népek békeakarata ellenére a fegyverkezési hajsza folytatására törekednek. A nyugati országok befolyásos körei tehát a szovjet általános és teljes leszerelési terv hallgatólagos elutasítását takargatják, amikor egyre azt hangoztatják, hogy nemzetközi rendőrség felállítására lesz szüksége a leszerelt világnak.

„Azok, akik a nemzetközi fegyveres erők felállítását követelik — jelentette ki N. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének III. ülésszakán —, egyetlenegy célt követnek: vissza akarják tartani az országokat attól, hogy elfogadják leszerelési javaslatainkat. Szavakban elfogadják a leszerelés eszméjét, de valójában fenn akarják tartani a régi helyzetet, vagyis puskaporos hordón akarnak ülni, azt akarják, hogy a nukleáris fegyverek alkalmazásától rettegve éljen a világ."

Nemcsak a szocialista világrendszer országaiban, hanem a szocialista országok határain túl

is sokan vannak, akik nem értenek egyet a nemzetközi rendőrség felállításának tervével. India például elutasítja ezt a tervet. Krishna Menon, az indiai ENSZ-küldöttség vezetője a Közgyűlés XIII. ülésszakán mondott beszédében kijelentette, hogy kormánya erélyesen ellenzi bármiféle állandó vagy ideiglenes nemzetközi rendőrség felállítását. „Túlságosan friss még emlékezetünkben a külföldi csapatok indiai állomásozásának emléke, semhogy India helyeselhetné külföldi csapatok küldését más országok területére, még ha nemzetközieknek neveznék is ezeket a külföldi csapatokat" — mondotta.

A Közel- és Közep-Kelet számos országa is elutasítja a nemzetközi rendőrség felállítására irányuló terveket. Az arab országok számos képviselője már 1958-ban, az ENSZ-közgyűlés rendkívüli ülésszakán figyelmeztette a tagállamokat, hogy ha megvalósítják a nemzetközi rendőrerők létrehozásának nyugati terveit, az ENSZ a béke eszközéből az elnyomott és függő országok népeivel szemben alkalmazott gyarmati erőszak eszközévé válik. Kamil Abdul Rahim, Jemen képviselője például kijelentette, hogy semmiféle idegen hatalomnak sincs joga csapatokat küldeni az Arab-Keletre, az önrendelkezési mozgalom elnyomására, az pedig teljességgel megengedhetetlen, hogy az ENSZ-re hárítsák át ezt a hálátlan feladatot. Az Egyesült Nemzetek Szervezetét nem azért alapították, hangoztatta Jemen képviselője, hogy elnyomja a forradalmakat, vagy a felszabadító mozgalmakat.

Ato Haddis Alemeyehou, Etiópia küldötte az ENSZ-közgyűlés XIV. ülésszakán hangsúlyozta: nem fogadhatja el azt az érvet, hogy a fegyveres erők és a fegyverzetek felszámolása nem biztosíték a háborúk kitörése ellen. Kijelentette: Etiópia kormánya meg van győződve arról, hogy a fegyverzetek megsemmisítése jelentősen előbbre viszi majd a békés egymás mellett élés ügyét.

Fidel Castro, Kuba miniszterelnöke 1959 júniusában kijelentette, hogy ellenzi bármiféle nemzetközi rendőrerők felállítását a latin-amerikai országokban. Hangoztatta, hogy minden nemzet maga kell hogy fenntartsa a rendet saját portáján. Éleggé furcsa, jegyezte meg, hogy most, amikor a latin-amerikai országokban végóráikat élik a diktatúrák, egyeseknek egyszerre eszébe jutott a nemzetközi rendőrerők felállítása.

A nyugat-európai országok és az Egyesült Államok közvéleményének széles rétegei is élesen bírálják a nemzetközi rendőrség felállítására irányuló terveket.

*

Fontos és felelősségteljes feladat vár a Genfben ülésező tízes leszerelési bizottságra. Meg kell találnia az általános és teljes leszerelés megvalósításának módjait és eszközeit. A béke megszilárdítása és a nemzetközi biztonság szavatolása érdekében nem szabad sokáig húzni-halasztani, nem szabad vég nélküli, meddő vitákba fullasztani e döntő jelentőségű probléma megoldását.

Feltétlenül eredményesen meg lehet vitatni a leszerelés problémáját, ha a tárgyalások résztvevői mind őszintén megegyezésre törekednek, s a nemzetközi rendőrség felállításához hasonló erőszakolt kérdések felvetésével nem gördítenek mesterséges akadályokat a megegyezés útjába.

A Szovjetunió mindent elkövet azért, hogy a leszerelés kérdése megoldódjék. A genfi leszerelési tárgyalások előtt tudvalevően bejelentette, hogy további 1 200 000 fővel csökkenti fegyveres erőinek létszámát. Ez fontos gyakorlati hozzájárulás volt ahhoz, hogy a tízes leszerelési bizottság kedvezőbb helyzetben kezdhesse meg munkáját. A Szovjetunió tetteivel bebizonyítja, hogy meg lehet oldani a leszerelés problémáját, s meg lehet teremteni a fegyvertelen és háborúktól mentes világot, azt a világot, amelyben diadalt arat az értelem, s nyugalom és biztonság uralkodik.

— Látja, ezredes, milyen egyszerű ez. Hitlernek nem sikerült az angliai partraszállás, nekünk sikerült. Úgy látszik, csak a zászlót kellett megváltoztatni.

(J. Ganf rajza a *Krokodil* című szovjet élclapban.)

Daily Worker

Az Angol Kommunista Párt központi lapjának 1960. május 10-i számából.

GEORGE MATTHEWS:

A kalandorok nem nyughatnak

Mi a céljuk azoknak az amerikaiaknak, akik azt tanácsolták Eisenhowernek, hogy ne menjen el a csúcsértekezletre?

Néhány washingtoni „felelős személyiségnek" teljesen elment az esze a kémrepülőgép-eset után.

Ahelyett, hogy megmagyarázták volna az elnöknek: az egyetlen értelmes dolog, amit tehet, az, ha elítéli a szovjet terület fölé történt berepülést, megfegyelmezi azokat, akik felelősek érte, és kiadja a parancsot, hogy ilyen soha többé ne ismétlődjék meg — azt mondták neki, hogy tartózkodjék a párizsi utazástól.

Az ok

E cselekedetének oka pedig a világ előtt az legyen, hogy Hruscsov propagandára használja fel az amerikai gép lelövését.

Valóban, mi is bizonyíthatná jobban, hogy Hruscsov emberbőrbe bújt ördög, mint az a mód, ahogyan ezt az esetet kezelte?

Ha lenne benne valami emberi érzés, akkor a Szovjetunió területe fölött, 1300 mérföldnyire a határtól lelőtt kémrepülőgép darabjaiból egy golfkészletet csináltatott volna, a pilótát kánkántáncossá maszkírozná, és ajánlott csomagban az egészet elküldte volna Eisenhowernek anélkül, hogy egyetlen szót is ejtett volna a dologról.

De a Pentagon-tábornokok kényelmének és lelki nyugalmának ördögi semmibevevésével a szovjet vezető kifecsegte a titkot és nyilvánosságra hozta a világ előtt.

A kémrepülőgép-ügy bizonyítja, hogy ami történik, az nem a régimódi kémkedés, amit egy könnyed hahotával, „hiszen mindenki csinálja", el lehet intézni.

Ez csupán egy epizód a jól kitervelt, iszonyúan költséges és rémítően veszélyes kampányból, amelynek célja felforgatás és a harmadik világháború előkészítése.

Néhányan talán úgy vélték, hogy az elmúlt egy-két évben bekövetkezett nemzetközi enyhülés e kampány feladására késztette az amerikai militaristákat.

A múlt heti események tanúsága szerint, a csúcstalálkozó közeledtével még csak fokozták azt.

Fivére buzgón tovább folytatja John Foster Dulles kémtevékenységét.

Allan Dulles az amerikai titkosszolgálat főnöke.

Azt mondják, hogy Eisenhower még a felét sem ismeri Dulles tevékenységének. A Kongresszus biztosan nem ismeri.

Mibe kerül?

Mennyit költ ez a szolgálat? 100 millió dollárt, vagy 1000 milliót? Hány ügynöke van? 2000 vagy 20 000? Senki sem tudja.

De a titkosszolgálat — és más, Washingtonból irányított kalandregény-tartozékok — céljai elégge ismertek.

Itt van például Charles C. Kersten szenátornak az 1951-ben elfogadott Kölcsönös Biztonsági Törvénnyel kapcsolatban elmondott beszéde:

„A kommunizmus elleni hidegháborúban többet kell tennünk a puszta feltartóztatásnál. Az az összeg, amelyet a Kölcsönös Biztonsági Törvény biztosít számunkra, és amely 100 millió dollárra is rúghat, arra való, hogy bizonyos kiválasztott személyeknek — akár menekültek, akár pedig a vasfüggöny mögötti országokban élnek — lehetővé tegyük nemzeti csoportosulások létrehozását. Vagy felhasználhatjuk más módon is; ez az összeg lehetővé teszi, hogy a hidegháborúban offenzívába menjünk át.

Azt, hogy a kelet-európai országok felszabadítására indított mozgalomban a terror nem játszhat szerepet, csak olyan ember mondhatja, akinek fogalma sincs, mit is jelent ez a mozgalom."

A „vezetés"

Vagy hallgassuk meg Lucius Clay tábornokot, a Szabad Európa-mozgalom szervezőjét (elnöke Allan Dulles volt):

„A békéhez vezető út az, hogy forradalmakat produkáljunk a vasfüggöny mögötti országokban.

Az Egyesült Államok az egyetlen ország, amely a szükséges vezetést nyújtani tudja, és erősnek kell továbbra is maradnia, hogy ezt meg is tehesse." (*New York Times*, 1952. június 29.)

Grow tábornok az Egyesült Államok katonai attaséja volt Moszkvában 1951-ig. Naplója a Német Demokratikus Köztársaság kezébe került. Íme, így látta feladatát:

„1951. február 5. Most már övön alul is ütnünk kell... Minden felforgató eszközt igénybe kell vennünk, hogy aláássuk a szovjet állampolgároknak rendszerük iránt érzett bizalmát és lojalitását... Mindent — akár igaz, akár hazugság — igénybe kell vennünk, hogy megmérgezzük a lakosság lelkét."

A betetőzés

Mindennek a betetőzése az 1956-os magyarországi ellenforradalom volt — amelyet a nyugati imperialisták ösztönöztek, szerveztek és irányítottak a magyar fasiszták felhasználásával.

Az ellenforradalom leverése, a szocialista országok növekvő ereje, a népi erők nyomása a rákövetkező években a nemzetközi viszonyok enyhüléséhez vezetett.

Megkezdődtek a nukleáris fegyverkísérletek beszüntetéséről szóló tárgyalások, a csúcstalálkozó időpontját kitűzték, és az emberek abban bizakodtak, hogy az 1960-as év végre meghozza a hidegháború befejezését.

De a Pentagon konok, makacs akarnokai soha nem kapitulálnak. Minél inkább követelik az emberek a békét, annál nagyobb erőt fejtenek ki ők a tárgyalások kudarcbafullasztására.

Még több amerikai támaszpontot létesítettek. Rakétatámaszpontokat építettek Európában, és különösen Angliában. A hidrogénbombát hordozó gépek állandóan a fejünk fölött repkednek.

Nyugat-Berlint — a Német Demokratikus Köztársaság szívében — provokációs és kémközpontnak használják.

Genfben a nyugatiak visszautasították a nukleáris fegyverkísérletek beszüntetésére vonatkozó szerződés megkötését és a tényleges leszerelést.

Íme, így fest azoknak a mindenre elszánt csoportoknak a tevékenysége, amelyek még egy utolsó akadályt akarnak állítani a békéért síkraszálló erők előrehaladásának útjába.

A hidegháborús kalandorok nem nyugszanak.

Vessünk véget az egésznek, seperjük ki támaszpontjaikat Angliából, és ragaszkodjunk ahhoz, hogy országunk támogassa a Szovjetuniót a leszerelés és a béke követelésében.

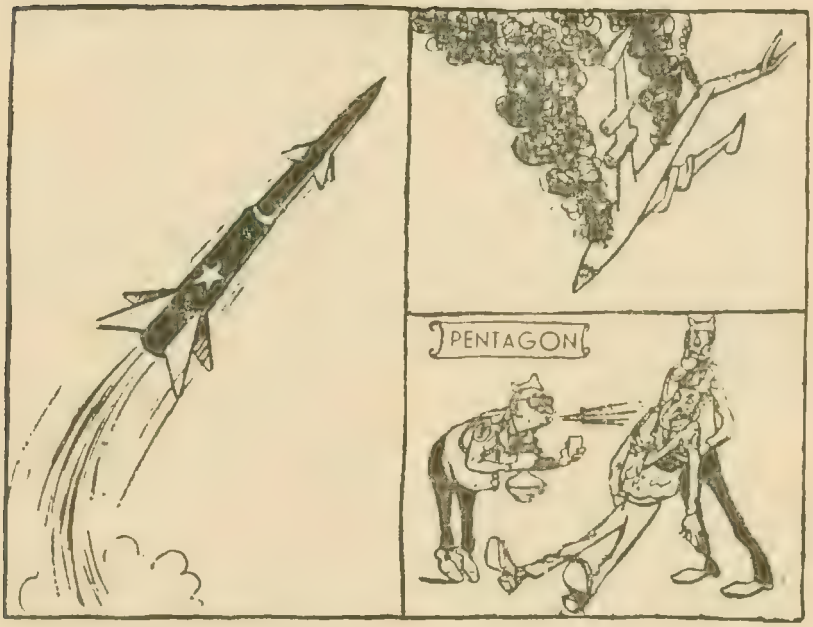

Egy csapásra ... **... két legyet**

(J. Vegyernyikov rajza a *Pravdá*-ban.)

DER SPIEGEL

A *Der Spiegel* című nyugatnémet hetilap 1960. április 27-i számából.

PEREGRINE WORSTHORNE

Az angolok ki nem állhatják „Fritz"-et

A német—angol viszonyról

A német—angol viszony az elmúlt hónapokban figyelemre méltó mélypontot ért el. Alig van már olyan világpolitikai kérdés, amelyben — az angol lapok megítélése szerint — németek és angolok egy nézeten vannak. Ebben az összefüggésben igen jellemző az az elemzés, amelyet Peregrine Worsthorne angol újságírónő, a konzervatív *Daily Telegraph* szerkesztője a *Reporter* c. amerikai folyóiratban tett közzé. Az angol kormányhoz közel álló Miss Worsthorne az alábbiakat írja:

Az angol nép ma németellenesebb, mint bármely mas nemzet a NATO-ban. Lehet, hogy a franciák jobban gyűlölik a németeket, azonban De Gaulle-nak szüksége van (külpolitikája szamára) Adenauer támogatására. Azonkívül politikája meglehetősen független a franciaországi közvéleménytől. A kisebb európai NATO-államok nem tehetnek mást, mint hogy támogatják a német—francia Európa-politikát.

Az amerikaiak viszont rendkívül jó kapcsolatokat teremtettek Németországgal. Ez egyrészt észokokkal magyarázható. De a német—amerikai kapcsolatok kétségtelenül mélyebbre mennek, mint amennyire a diplomáciai okosság szükségessé tenné. A háború utáni német újjáépítés látványossága, amely a szabad gazdálkodás klasszikus elveihez való hű ragaszkodás útján jött létre, az amerikai közvéleményből dicséretet és rokonszenvet váltott ki.

Azonkívül úgy látszik, hogy Németország Európában az egyetlen nagy ország, ahol az amerikaiak nem szenvednek a kisebbértékűség érzésétől, ahol szándékaikat megértik és segítőkészségüket hálásan elismerik. Angliában és Franciaországban ezzel szemben éreztetik az amerikaiakkal, hogy civilizálatlanoknak, gyökérteleneknek és durváknak tartják őket: míg a háború utáni Németországban, amely maga is új, durva és gyökértelen, az amerikaiak inkább otthon érzik magukat. És fordítva: Amerika egyike azon kevés országnak, ahol a

németek nem érzik magukat barbároknak, vagy megreformált barbároknak.

Ilyenfajta kölcsönös bizalom azonban nem áll fenn Nagy-Britannia és Németország között, mint ahogy nincsenek meg azok a külpolitikai észokok sem, amelyek Franciaországot és Németországot egymással összekötik. Minthogy Anglia a „Kis Európához" való csatlakozás ellen határozott, nem áll fenn számára a kényszer, hogy a múltat megbocsássa és elfelejtse. És míg Franciaország Németországtól nagy gazdasági ajándékokat kapott, az angol ipar a német újjáépítést úgy tekinti, mint egy semmivel sem enyhített átkot.

Még fontosabb az, hogy Anglia nincs belevonva az európai integráció terveibe; ezáltal kevésbé érintené őt az európai status quo valamiféle változása, mint az európai kontinenst. Francia és német politikusok egy egész nemzedéke azzal töltötte el életét, hogy európai terveit a status quo-ra építse. Az angol politikusoknak azonban nem fűződik személyes érdeke a jelenlegi állapot fenntartásához. Mivelhogy mindig távoltartották magukat a „Kis Európától", egyáltalán nem haragudnának, ha óvatos kétkedésük (az európai integrációt illetően) beigazolódna.

Mindezen mérlegelések felett áll az a kétségbevonhatatlan tény, hogy az angol nemzet „Fritz"-et egyszerűen ki nem állhatja. Amikor Theodor Heuss Londonba jött, a hűvösség, amellyel fogadták, volt e látogatás leglényegesebb jellemvonása. Az angolok örülnek ugyan, hogy a németek a NATO-ban ülnek, mert előnyösebbnek tűnik nekik, ha a németeket szövetségeseknek, nem pedig ellenségnek tudják. Ugyanilyen mértékben becsüli Anglia Nyugat-Berlin jelentőségét, mint a NATO-elszántság jelképéét. Ez mindenesetre még nem jelenti azt, hogy az angolok valamiféle érzelmi szálakkal vannak Berlinnel összekapcsolva. A szabad Berlinnel való szolidaritás olyan ügy, amelyről az angol politikusok beszélnek ugyan, de amelyet az angol nép nem sokra tart.

Ha valaki a berlini kérdést egy angol vendéglőben fejtegeti, akkor kivétel nélkül oda fogják mondani neki, hogy a kutya németek már két világháborút robbantottak ki, és az Isten szerelméért meg kell akadályozni őket, hogy még egy harmadikat is ne csináljanak. A németekért szétatombombáztatnia magát az embernek, tiszta hülyeség.

Egy további fontos tényező is meghatározza Anglia jelenlegi politikai vonalát. A szigeten már régen tudják, hogy Anglia csak akkor játszhat nagy szerepet a világban, ha a diplomáciai divatban hajlékonyság és nem merevség uralkodik. A merev politika olyan irányt jelent, amelyben Washingtoné a vezető szerep, mert e politika előfeltétele a katonai erő. Az angol nemzeti büszkeség ezért kizárja a kelet—nyugati kapcsolatok borúlátó megítélését, mert Anglia nagyhatalmi szerepét csak azokban a korszakokban játszhatja, amelyekben inkább diplomáciai, mint katonai erő szükséges.

Macmillan miniszterelnök minden angol között a leginkább hisz a görög—római analógiában az angol—amerikai kapcsolatok területén. Az angolok szállítják az agyakat és az amerikaiak az izmokat. Nem csoda, hogy élénken hiszi: még mindig van helye ötleteknek, cseleknek és tárgyalásoknak.

DÉMOCRATIE NOUVELLE

A *Démocratie Nouvelle* című francia marxista folyóirat 1960. 4. számából.

JEAN FLAVIEN:

A franciaországi parasztmozgalom

Egy évi gaullista kormányzás elég volt ahhoz, hogy a nagytőke mezőgazdasági politikája kirobbantsa a parasztok felkelését.

1959. október 20-tól 1960 március elejéig országszerte számos paraszti tömeggyűlés zajlott le. A gyűléseken részt vevő parasztok számát több mint 300 000-re becsülik.

Az elégedetlenség legközvetlenebb oka a mezőgazdaság számára szükséges ipari termékek és a mezőgazdasági termékek árának egyre növekvő különbsége. A mezőgazdaság számára szükséges ipari termékek ára 1958-hoz viszonyítva 10,5 százalékkal emelkedett, míg a mezőgazdasági termékek ára ugyanebben az időszakban átlagosan 7 százalékkal csökkent.

Ezt a helyzetet a De Gaulle-kormány gazdasági és pénzügyi politikája idézte elő, mégpedig az 1958 december végén kiadott rendeletekkel, amelyek, egyebek között, megszüntették a legfontosabb mezőgazdasági termékek régebben bevezetett árindexét.

Ennek következtében az ipari termékek ára emelkedhetett, anélkül, hogy maga után vonta volna a parasztok jövedelmének növekedését. Az ipari és a mezőgazdasági termékárak közötti „olló" újból kinyílt, s így a mezőgazdasági termékek cserefeltételei a piacon leromlottak.

Ez a körülmény megváltoztatta a francia parasztok nagy tömegeinek magatartását a kormány iránt. A paraszttömegek kedvező vélekedése az új kormányról — 1958 szeptemberében és novemberében 80 százalékuk De Gaulle mellé állt — élesen ellenséges érzületbe csapott át. Megjegyzendő, hogy ez az ellenséges érzület általában még nem a rendszer nem is De Gaulle ellen irányul, hanem főként egy bizonyos politika következményei ellen.

Az ipari tőke és a mezőgazdasági tőke

Ez a paraszti gondolkozásban mutatkozó, a falun uralkodó politikai körülményekből eredő zűrzavar teszi egyébként lehetővé, hogy a reakciós pártok politikusai ügyes kettős játékot folytassanak.

Áll ez nevezetesen a gaullista UNR-re (Új Köztársasági Szövetség), a „Függetlenek és paraszt-

tok" pártjára, valamint az MRP-re (Köztársasági Néppárt). E pártok nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az új rendszer hatalomra kerüljön; képviselőik pedig — mint mindig — most is helyet foglalnak a kormányban. Az említett pártokhoz tartozó miniszterek aláírták az 1958 december végén hozott rendelkezéseket és az 1959 folyamán kiadott számos más rendeletet. A mezőgazdasági szervezeteket vezető nagy földbirtokosok, annak ellenére, hogy egy húron pendülnek a reakciós pártok politikusaival, mégis tiltakozó mozgalmakat szerveznek; sőt az is megesik, hogy az említett pártok parlamenti képviselői is részt vesznek a tüntetésekben.

E jeles férfiúk persze óvakodnak attól, hogy megjelöljék a mezőgazdasági válság okait és megállapítsák, kiket terhel a felelősség a válságért. Ellenkezőleg; igyekeznek megtéveszteni a parasztokat és szembe állítani őket a dolgozók más rétegeivel, elsősorban a munkásosztállyal. Ezért emlegetik oly sokszor a munkások által kicsikart béremelést.

Mindazonáltal nem kétséges, hogy a mezőgazdasági tőkések nincsenek megelégedve az ipari monopóliumok velük szemben folytatott politikájával. Károsodva érzik magukat. S ez még nem minden. A mezőgazdasági tőkések többsége, így például Vangraf-chepe, az FNSEA (Fédération Nationale des Syndicats d'Exploitants Agricoles — mezőgazdasági termelők érdekképviseleteinek nemzeti szövetsége) alelnöke, a „Függetlenek és Parasztok" pártjához tartozik, és érzékenyen reagál a burzsoázia különböző frakcióinak a gaullista politikával és a nemzeti jövedelem elosztásával kapcsolatos nézeteltéréseire.

A nagybirtokosok és a „Függetlenek és Parasztok" pártjához tartozó barátaik a dolgozó parasztok mozgalmára támaszkodva igyekeznek a maguk érdekeit jobban szolgáló megegyezéseket elérni, egyben pedig politikai nyomásra és egy esetleges őrségváltás előkészítésére akarják kihasználni a kormány mezőgazdasági politikája elleni tiltakozást.

A városi és a mezőgazdasági burzsoázia emberei egyaránt kitűnően értenek ahhoz, hogy saját politikai céljaikra használják ki azoknak a társadalmi rétegeknek az elkeseredését, amelyeket a kapitalizmus romlásba dönt, majd tönkrejuttat.

A fasiszta demagógia jellegzetes sajátossága, hogy a lehető legnagyobb mértékben kihasználja a kispolgári rétegek ragaszkodását egy elavult életformához és termelési módhoz. Ez a helyzet áll fenn a kisparasztok esetében is.

Ennek megfelelően a nagybirtokosok ugyanakkor, amikor folytatják a kisparasztok felszámolását, a „családi gazdálkodás" védelmezőinek tüntetik fel magukat, jóllehet jelenleg éppen ennek a termelési módnak a megszüntetéséről van szó.

A tekintélyuralom bevezetése után a nagy ipari és bankmonopóliumoknak sikerült úgy átalakítaniuk a burzsoázia mezőgazdasági politikáját, hogy ez a politika jobban megfeleljen érdekeiknek.

Így például a mezőgazdasági termékek árindexének eltörlése nemcsak azt a célt szolgálja, hogy — kizárólag a dolgozó parasztság rovására — korlátozza a frank értékcsökkentésének a létfenntartási költségekre gyakorolt hatását. Pillanatnyilag ugyan ez az árindex megszüntetésének célja, a jövőre nézve azonban ez az in-

tézkedés egy új mezőgazdasági politikára való áttérést jelent.

Az árindex körüli csata oka egyébként nagyrészt a mezőgazdasági tőke és az ipari tőke közötti harc. Az árindex ugyanis csak a mezőgazdasági termékek bizonyos fajtái számára volt kedvező, nevezetesen ama termékek számára, amelyek főként a nagybirtokosoknak, a piac legnagyobb eladóinak a földjeiről kerültek ki.

A valóságban a búza, illetve a liszt és a cukorrépa volt az a két mezőgazdasági termék, amelyre nézve az árindex ténylegesen érvényes volt. A tej, a marha- és sertéshús, a bor és a tojás árindexe csupán az irányárak rögzítésére szolgált. Ezeknek az irányáraknak a tényleges elérése, realizálása azonban nagymértékben függött a mindenkori piaci helyzettől. Azonkívül a baromfi, a gyümölcsök és a főzelékfélék árát soha nem is védték. A kis mezőgazdasági termelők gazdasági nehézségeit tehát még az sem csökkentené érezhetően, ha a kormány visszaállítaná az árindexet.

De a kormánynak és a nagybirtokosoknak eszük ágában sincs őszintén ilyen politikát folytatni. Éppen ellenkezőleg: egyetértenek a kistermelőkre gyakorolt gazdasági nyomás fokozásában, hogy ennek folytán jelentős számú kisgazdaság a lehető leggyorsabban megszűnjön. A Közös Piac bevezetése és a kereskedelmi forgalom vámmentesítése is e gazdasági nyomás mozzanatai.

A mezőgazdasági politikusok kettős játéka

Az ipari tőke érdekei természetesen a tekintélyuralmi rendszer hatalomrajutása előtt is mindig érvényesültek a francia burzsoázia mezőgazdasági politikájának kialakulásában. Mindazonáltal a törvényhozói hatalommal rendelkező parlament idején gyakran előfordult, hogy a dolgozó parasztság követelései a nemzetgyűlés elé kerültek, s a képviselőház a mezőgazdaság egészére, de a kis- és középparasztokra nézve is kedvező intézkedéseket fogadott el. Így volt ez az árindex elhatározásánál, a mezőgazdasági öregségi nyugdíj bevezetésénél, a mezőgazdasági üzemanyagok adókedvezményének megállapításakor, a mezőgazdasági termelőeszközök céljára juttatott szubvenciónál stb.

Nos, emlékeztetni kell arra, hogy a mezőgazdasági szervezetek reakciós vezetői 1958-ban nyíltan sikraszálltak éppen azoknak a demokratikus intézményeknek a megszüntetése mellett, amelyek lehetővé tették az imént felsorolt intézkedések elfogadását. 1958-ban ezek a reakciós vezetők is az „erős hatalom" mellett foglaltak állást; ez azonban nem zavarja őket abban, hogy ma a képviselőházhoz folyamodjanak, egy olyan képviselőházhoz, amelyet az ő hozzájárulásukkal tettek tehetetlenné.

Joseph Courau, az FNSEA elnöke például 1958. június 25-én ezt írta De Gaulle tábornokhoz intézett levelében:

„Az elmúlt 13 év tapasztalatai bőségesen bizonyítják, hogy egy olyan országnak, mint Franciaország, nem a kihirdetett törvényektől, hanem a kormány mindennapi cselekedeteitől függ a gazdasági élete. Nos, el kell ismernünk, hogy gazdasági téren — és más területeken is — a kormány tevékenysége a képviselőház gyámkodása miatt csupán a rögtönzések sorozata volt.

Egyetértek tehát Önnel, Tábor-

nek Úr, amikor kijelenti, hogy az új alkotmánynak biztosítania kell a kormány függetlenségét, mert enélkül nem lehet szó sem tekintélyről, sem állandóságról.

Hogyan szerezheti meg egy kormány ezt a tekintélyt, hogyan biztosíthat magának egy valamennyire is hosszabb idejű fennállást, ha minden alkalommal egy politikai gyülekezet kényekedvétől kell függenie."

Világos beszéd! Csakhogy a nagybirtokosok korporációs rendszert akartak, amelyben vezető szerepük lett volna. Az ipari és bankmonopóliumok azonban a maguk rendszerét vezették be, amely az ő érdekeik szerint kormányoz. Az új rendszer magukat a nagybirtokosokat is alávetette az uralkodó gazdasági és pénzügyi erők követelményeinek.

Márpedig az ipari tőkésmonopóliumok érdekei, egyebek között, a lehető legalacsonyabb mezőgazdasági árakat biztosító intézkedéseket követelnek meg. Ebben rejlik az ipari és az agrártőke közti érdekellentét.

Az élelmiszer-ellátás helyzete és a fennálló politikai erőviszonyok a háborút követő időszakban egészen 1952-ig megakadályozták, hogy az ipari burzsoázia elérhesse ezt az állandóan szeme előtt lebegő célt. 1952-től azonban fokozatosan megfordult a gazdasági helyzet; a tőkés világ piacain viszonylagos termékfölösleg jelentkezett.

A behozatalra szoruló Egyesült Államok fokozatosan a kapitalista világ legnagyobb élelmiszer-exportáló országává fejlődött. A készletek felhalmozódtak, s 1959-ben az így összegyűlt készletek mennyisége annyi volt, mint a legfontosabb mezőgazdasági cikkek egyévi termése. A kínálat következtében a belföldi árak és a világpiaci árak közötti szakadék még tovább mélyült. Az eladási körülmények fokozatosan romlottak. Ha az 1952. évi árakat 100-nak vesszük, 1958-ban az élelmezési cikkek ára a világpiacon 82-re esett vissza.

Az ipari monopóliumok célja

A politikai kulcspozíciók megszerzése után — az élelmezési cikkek piacára és a mezőgazdasági technika jelentős fejlődésére támaszkodva — a tőkés monopóliumok elhatározták, hogy megszabadítják magukat a „mezőgazdaság kölöncétől".

Erre az elhatározásra ösztönözték őket a világ erőviszonyainak általános fejlődésével összefüggő okok is. Az imperialisták egymás közti versengése kiéleződik, és a létéért harcoló tőkésrendszernek akarva-akaratlanul versenyeznie kell a szocialista rendszerrel, főként a Szovjetunióval. A szocialista gazdaság és munkatermelékenység növekedési üteme olyan „fenyegetés" a kapitalizmus számára, amellyel máris szembe kell szállnia. A mezőgazdasági szektor technikai elmaradottsága hátrány, amelytől az ipari tőke igyekszik megszabadulni. Ebben a tekintetben — és ez nem új — célja összekapcsolódik a mezőgazdasági tőke céljaival.

Új azonban a mezőgazdasági és az ipari tőke e közös céljának hivatalos megerősítése.

Ez év január 23-án, Rennesben Debré miniszterelnök világosan kifejtette a kormány céljait:

„Az egyes természeti tájakon meg kell határozni az átlagos mezőgazdasági üzem méreteit, és törvényes intézkedésekkel lehetővé kell tenni olyan szerkezeti reformokat, amelyek híján a csalá-

di gazdaságot lényeges károsodás fenyegeti." (A későbbiekben kiderül, mit értenek a kormány és a nagybirtokosok „családi gazdaságon".)

Március 1-én, ismét Rennesben, Debré visszatért a kérdésre, és még pontosabban körvonalazta álláspontját:

„Az egyéni gazdaság méretei már nem felelnek meg a korszerű mezőgazdaság követelményeinek" — jelentette ki. — „Az öt hektáron gazdálkodó termelők nem tudnak eleget tenni a korszerű gazdasági követelményeknek, a termelés normális és indokolt követelményeinek."

Majd így folytatta: „A nyitott határok korszakában élünk. A francia paraszt túlontúl sokáig élvezte a vámvédelmet, s ez fékezte a fejlődést."

Ez utóbbi kijelentés felfedi az ipari nagytőke mezőgazdasági politikájának fő alapjait: a határok megnyitása, az árindex félretevése, kiéleződő bel- és külföldi konkurrencia, ami egyszersmind a belföldi árrögzítés elvetését is jelenti. Az árrögzítés ugyanis abszolút ellentétben állna a versengést bevezető politikával, a kereskedelmi forgalom vámmentessé tételével. Ebből is kiderül, mennyire megtévesztik a nagybirtokosok a parasztokat, amikor a Közös Piac mellett foglalnak állást, s ugyanakkor az árindex visszaállítását és az indexbe felvett hazai mezőgazdasági árak rögzítését kérik.

De Gaulle tábornok ez év február végén languedoc-i útja során szintén kijelentette:

„Azt mondom a földművelőknek: az állam segítségével, de a maguk erejével, a maguk munkájával is szervezkedniük kell, korszerűsíteniük kell gazdaságukat. Tagadhatatlan, hogy jelenlegi formájukban, méreteikben és a mai bizonytalan helyzet közepette e gazdaságok legtöbbje nem maradhat fenn. A gazdaságoknak át kell alakulniuk, mert nyereségesnek kell lenniük."

800 000 kisparaszt sorsa

A nagybirtokosok, akik pedig oly szívesen papoltak a „paraszti egységről", a „parasztvilágról", persze csatlakoztak a hivatalos tételekhez. Most már szerintük is kétféle földművelés létezik. Ezt azonban nem úgy gondolják, hogy az egyik nem rendelkezik a megfelelő termelőeszközökkel, tehát hóna alá kell nyúlni, a másik pedig bőségesen el van látva korszerű termelőeszközökkel. Nem! Van egy idejétmúlt, elavult földművelés, amelynek el kell tűnnie, és egy kapitalista földművelés, amelyet az előbbinek a rovására is támogatni és fejleszteni kell.

Hallgassuk csak meg, mit mondott beszámolójában Mangeard, az FNSEA alelnöke a szervezet ez év február 22-től 24-ig tartott kongresszusán:

„Az olyan struktúrájú gazdaságokat kell fenntartani, illetve fejleszteni, amelyek hasznothajtók vagy hasznothajtók lehetnek. Ezek lesznek a hivatásos, kereskedő, termelő gazdaságok. A mezőgazdasági politikát az ilyen, és csakis az ilyen földművelés számára kell kialakítani.

E hivatásos gazdaságok keretének meghatározására az lenne a legjobb mód, ha — községi szinten — mezőgazdasági lajstromozást vezetnének be — folytatta Mangeard. — E lajstromra az »A« kategóriába hivatásos földművelőket vennénk fel, vagyis azokat, akik egész tevékenységü-

ket a földművelésnek szentelik. A »B« kategóriába azok a gazdálkodók kerülnének, akik a földművelést csak kiegészítő tevékenységként folytatják."

Feltéve minden eddig használatos köntörfalazást, Mangeard kifejti, hogy ki számít hivatásos földművesnek: az, aki „nyereséges és eredményes gazdaságban dolgozik, olyan gazdaságban, amely kellő jövedelmet biztosít egy-két munkásegységből álló család megfelelő ellátására. A »két munkásegységen« egyrészt a családfő értendő, másrészt a család többi tagja, akiknek munkáját bizonyos »értékelési együtthatóval« és a földművelésre fordított idejük figyelembevételével állapítanák meg."

Olyan gazdaságokról van itt szó — hangsúlyozta a beszámoló —, amelyek korszerű technikai felszereléssel rendelkeznek és biztosítják ama bizonyos két munkásegység teljes foglalkoztatottságát. Hozzávetőleges becslés szerint a franciaországi gazdaságoknak csaknem a fele nem felel meg, és nem is felelhet meg, e „parasztvezetők" által meghatározott ismérveknek.

Egyébként így vélekedik erről az említett parasztvezetők többsége is; ez kitűnik Mangeard alábbi szavaiból:

„Nem tudjuk és nem is akarjuk előre felbecsülni azoknak a számát, akiket jelenleg »hivatásosaknak« tekintenek, a jövőben azonban nem fogják olybá venni őket. Ám ha tekintetbe vesszük, hogy az összeirt 2 150 225 gazdaság közül 790 562, vagyis 35 százalék 5 hektárnál kisebb területen dolgozik és a megművelt földek összterületének csupán 5 százalékát teszi ki, akkor előrelátható, hogy az említett kategorizálás után egy bizonyos számú gazdálkodó már csak a papíron lesz gazdálkodó."

Mindebből kiderül, hogy jelenleg a francia mezőgazdaság problémájának két különböző oldala van.

Az egyik az ipari tőke konfliktusa a mezőgazdasággal általában és a mezőgazdasági tőkével különösképpen. A mezőgazdasági tőke a parasztmozgalomban elfoglalt vezető szerepét és a parasztok követeléseit kihasználva, a kis- és középparasztok harcával el akarja érni, hogy visszaállítsanak egy olyan gazdasági állapotot, amely számára, a mezőgazdasági tőke számára kedvezőbb; s ezért feláldozná a paraszti „közkatonák" érdekeit. Ez a magva a kormány és a nagybirtokosok között folyó vitának. A nagybirtokosok szempontjából az egész probléma az árak kérdésére vezethető vissza, hiszen az értéktöbblet realizálása az árszínvonalon múlik.

Egészen más a helyzet a kis- és középparaszti tömegek szempontjából nézve. A kis- és középparaszti gazdaságok átlagos termelékenysége jóval alacsonyabb a tőkés földművelés termelékenységénél. Ez a jelenlegi mezőgazdasági válság másik oldala. Ebben a pontban a nagybirtokosok teljesen egyetértenek a gaullista politikával, s e tekintetben a mezőgazdasági tőke és az ipari tőke célja is ugyanaz. Meg akarják gyorsítani a koncentrációt a mezőgazdaságban és fejleszteni akarják a tőkés földművelést.

A kommunista álláspont

Elmondható-e ezek után, hogy a kommunisták véleménye szerint a kisgazdaságok megfelelhet-

nek a korszerű mezőgazdasági termelés követelményeinek?

Nyilvánvaló, hogy nem. Csakhogy e kérdés tőkés megoldása a leggyengébbek elnyomorodására, megsemmisülésére vezetne — s ennek csupán a nagybirtokos kisebbség látná hasznát.

A mezőgazdasági termelés feltételeit meg kell változtatni. A probléma egyetlen jövőbeli megoldása az, hogy nagy, szocialista típusú szövetkezeti gazdaságok létesülnek, amelyek lehetővé teszik a gépek és a korszerű technika ésszerű felhasználását.

Ám a szocialista szövetkezeti termelés csak a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet folyamán alakulhat ki és fejlődhet. Kapitalista körülmények között tehát a növekvő gazdasági nyomás által pusztulásra kárhoztatott kisparasztoknak nincs más választásuk, mint vagy elhagyni a falut, vagy megszervezni a harcot életkörülményeik védelmére és megjavítására.

A kommunisták tehát ugyanakkor, amikor felhívják a kis- és középparasztok figyelmét a szocialista útra, mellettük állnak és felszólítják őket: szervezzenek független harcot az ipari nagytőke és a mezőgazdasági szervezetek reakciós vezetői által folytatott politika ellen.

A kommunista párt azonnali programot dolgozott ki a parasztok védelmére. A program követeli a dolgozó parasztok érdekeivel ellentétes rendelkezések eltörlését, és számos, a kis- és középtermelőkre kedvező intézkedést sorol fel. Ezek az intézkedések megfelelő felszerelésekhez segítenék a kis- és középparasztokat, hogy jobb feltételek mellett termelhessenek és adhassák el áruikat.

A Francia Kommunista Párt felszólítja a dolgozó parasztokat, hogy harcoljanak követeléseik teljesítéséért, és ugyanakkor hangsúlyozza: a paraszti követelésekért folytatott harc szükségszerű kapcsolatban áll a békéért folytatott harccal, elsősorban az algériai békéért vívott küzdelemmel, melynek követelése a tűzszünetre vezető tárgyalások megkezdése és az önrendelkezési jog becsületes érvényesítése.

A kommunista párt hangoztatja a parasztságnak: a semmi hatalommal nem rendelkező és az országot nem képviselő jelenlegi nemzetgyűlés helyébe arányos szavazási rendszer alapján választott képviselőháznak, olyan nemzetgyűlésnek kell lépnie, melyben hatékonyan támogatni lehetne a parasztok követeléseit.

Végül pedig a kommunista párt megmagyarázza a dolgozó parasztoknak, hogy csak akkor szállhatnak eredményesen szembe a nagytőke támadásával, ha egyesítik harcukat azzal a harccal, amelyet a munkásosztály folytat életkörülményeinek megvédéséért és megjavításáért, a békéért és a demokrácia helyreállításáért.

DEUTSCHE AUSSENPOLITIK

Az NDK Tudományos és Kulturális Ismeretterjesztő Társaságnak kiadásában megjelenő *Deutsche Aussenpolitik* című külpolitikai folyóirat 1959. 4. számával.

E. THOMANN:

A Vatikán politikájáról

Adenauer, a bonni háborús kancellár ez év január 18 és 23 között Olaszországban járt, s ennek során felkereste a Vatikánt, hogy atomháborús politikája számára átvegye a „pápai áldást". A vén kancellár még álmában sem gondolt arra, hogy a 12 milliárd dollár súlyú Szentszék[1] benne a „mennyei gondviselést" látja. Ekkora pápai keggyel még Hitler sem dicsekedhetett, noha ő is elég támogatást kapott a Vatikántól. Így például 1939-ben XII. Pius pápa kézírásos üzenetet küldött Hitler 50. születésnapjára.[2] XI. Pius pápa Hitlerrel már 1933-ban konkordátumot kötött, és ez XII. Pius idejében is érvényben maradt.

1939-ben a Vatikán voltaképpen hitet tett a fasizmus és a militarizmus mellett. A pápa 1939. április 1-én üdvözlő táviratot intézett Franco spanyol diktátorhoz a fasiszta rendszer elleni hároméves spanyol forradalom leverése alkalmából.[3] Két héttel később XII. Pius a Franco-uralmat úgy magasztalta, mint „a katolicizmus védőbástyáját a materialista ateizmus ellen vívott harcban". 1939. június 14-én a pápa Mussolini olaszországi fasiszta diktatúráját is megáldotta. Sőt, 1939 augusztusában 50, egyenruhában megjelent hitlerista katonát is fogadott, hogy erősítse a német militarizmushoz fűződő kapcsolatát. 1940-ben teljesítette a fasiszta háborús bűnösök követelését, s a lengyel egyházmegyéket alárendelte a német megbízottaknak. Ezzel megszegte a lengyelekkel 1925-ben kötött konkordátumot. 1940. március 2-án Ribbentrop látogatást tett a pápánál, és biztosította arról, hogy Németország megfelelő időben csatlakozni kíván a „bolsevizmus" elleni pápai kereszteshadjárathoz. Egy nappal azután, hogy Ribbentrop elutazott Rómából, Hitler táviratban üdvözölte a pápát trónra lépésének évfordulója alkalmából.

A pápa megáldott minden fasiszta kormányt. Pétain marsallnak, a francia quislingnek a pouilly-i püspök útján küldte áldását. A *La Croix* c. katolikus lap minden franciát felszólított Pétain támogatására, mert „Pétain politikai irányvonala meglepően

[1] *Der Spiegel*, 1958. VIII. 13.

[2] *Neue Zürcher Zeitung*, 1939. VI. 2.

[3] *Rakin:* The Pope Speaks. (A pápa beszél.) New York, 1940. 52. old. Idézve: *Sejnman* „A Vatikán a második világháborúban" c. könyvében. Szikra, 1952. 64. old.

egyezik a Szentszék irányelveivel".[4] A pápa arról sem feledkezett meg, hogy 1940 februárjában üdvözlő levelet küldjön Hirohito japán császárnak a császárság megalapításának évfordulójára. Ebben a levélben hangoztatta, hogy imádkozik a japán fasiszták mielőbbi győzelméért. 1941 júliusában a Vatikán a finn fasiszta Mannerheim-kormánnyal is diplomáciai kapcsolatokat létesített.

Amikor azután a Harmadik Birodalom napja lehanyatlott, Pius arra kérte a nyugati hatalmakat, hogy enyhén bánjanak a Hitler-kormánnyal, amelytől „a hadiszerencse most elpártolt". Különben sem a fasiszták bűne a háború — úgymond —, hanem az Isten büntetése.[5] A pápa a háború idején több üzenetében kárhoztatta a „marxista szocializmust", de egyetlen haragos szót sem mondott a fasiszta rablóháborúról. 1945. május 2-án az *Informaziones* c. spanyol katolikus lap a következőket írhatta:

„Hitler, a katolikus egyház fia, a kereszténység védelmében halt meg."

A vatikáni rádió 1946 márciusában mégis azt állította, hogy a Vatikán a háborúban a két harcoló fél fölött állt. S ahogyan 1939-ben Hitler katonáit áldotta meg a pápa, úgy áldja most meg az amerikai katonákat. Nem feledkezik meg azonban a régi fasisztákról sem. 1957-ben szót emelt az Olaszországban életfogytiglani fegyházra ítélt Reder háborús bűnös SS-őrnagy szabadon bocsátása érdekében. Reder volt az, aki 1944-ben parancsot adott Marzabotto olasz falu elpusztítására és 2700 lakosának agyonlövetésére.[6] De ez még nem minden.

A Vatikán továbbra is a fasiszták szempontjainak megfelelően cselekedett. Semmibe vette az érvényben levő nemzetközi jogot. Elutasította például az Egyesült Nemzetek Alapokmányát, és helyébe fasiszta jogászokkal 1949-ben Spanyolországban kidolgoztatta az ún. San Sebastian-i bullát, amely korlátozta az általános emberi jogokat, különösen a sztrájkjogot és a nők egyenjogúságát. S mi a helyzet ma? Akárcsak a spanyolországi Franco-rendszer, amely az 1936-tól 1939-ig tartó polgárháború 3 millió halottjáért felelős, továbbá De Gaulle klerikális uralma Franciaországban, vagy Chamoun egykori jezsuita libanoni elnök — Adenauer is nemcsak támogatást kap a Vatikántól, hanem tanácsokat is a béke, a szocialista világ és saját népe ellen folytatott harchoz.

A Vatikán Adenauerben új, hűséges szövetségesre talált a Szovjetunió és a nemzetközi munkásmozgalom elleni harcban. XII. Pius pápa 1958. május 16-án még Speidel német nácitábornokkal is tárgyalt az agresszív Északatlanti Szerződésről.

XXIII. János pápa is segítette Adenauert és minden más reakciós kormányt. Vezetésével a Szentszéki Hivatal elrendelte, hogy minden olyan katolikust, aki kommunista pártra vagy olyan pártra szavaz, amely együtt halad a kommunistákkal, vagy ilyen

---

[4] *Bonte:* Geschichte des II Weltkrieges. 308. old., lásd: *Sejman* id mű, 161. old.

[5] *Daily Worker,* 1943. IV. 21.

[6] Lásd: *Berliner Zeitung,* 1957. IX. 20.

pártnak a tagja, ki kell közösíteni a katolikus egyházból. Ezzel XXIII. János elődjének munkásellenes politikáját folytatta. Csak a legreakciósabb kormányok keresnek a pápánál védelmet és erkölcsi fegyverzetet; a hadi fegyverzetről ők maguk gondoskodnak. S éppen a Vatikán egyik szolgája volt az, aki 1945 után egy kolostorban fasiszta gonosztevőknek, köztük Globkénak menedéket nyújtott. Vajon a mai pápák által követett neotomizmus tanítása szerint elfogadható-e, hogy Adenauer megvédi az igazságszolgáltatás elől Bräutigam és Oberlander tömeggyilkost? S míg Adenauer a pápa véleménye szerint maga a „gondviselés”, pontosabban a legsötétebb reakció kiválasztottja, XXIII. János egy szót sem szól a nyugat-németországi fasiszta és antiszemita jelenségek ellen. Adenauer és Brentano tanácskozása XXIII. János pápával újra megmutatja, hogy a neotomizmus — a pápai trónnal az élén — a haldokló imperializmus valamennyi árnyalatának ideológiája. A klérusnak, a militaristáknak, fasisztáknak és politikai kalandoroknak ez az összeműködése egyetlen célt szolgál: a béke megszilárdulása ellen folytatott háború célját.

KÉNYELMETLENNÉ VÁLT SZÓ

George Lodge, az Egyesült Államok munkaügyi [illegible] nemzetközi kérdésekkel foglalkozó helyettese nemrég [illegible] klubban. Kijelentette, hogy véleménye szerint uj nevet kellene adni az Egyesült Államokban uralkodó társadalmi rendnek.

„[illegible] a kapitalizmus kifejezés — mondotta — csaknem [illegible] ellenszenvet kelt, mert [illegible] ”

[illegible] a „kapitalizmus” kifejezés helyébe több [illegible]: „gazdasági [illegible]”, „[illegible]”, „[illegible] kapitalizmus”, „[illegible] amerikai kapitalizmus”, sőt — „szociális kapitalizmus”.

Lodge [illegible] az Egyesült Államokban az ipar [illegible] több mint a felét jelenleg [illegible] 500 [illegible]. Az előadó véleménye szerint e részvénytársaságok „szocializálják” az amerikai ipart.

[illegible] New York [illegible] volt kormányzója [illegible] nyilatkozott, mint Lodge. Az Egyesült Államok külföldi presztízs-veszteségének [illegible] hogy fel kell hagyni a „bemocskolt, borzalmat keltő” kapitalizmus kifejezés használatával.

„[illegible] az a feladat [illegible] érthető szavakat keressünk az [illegible] hanem az is, hogy [illegible] az [illegible] nyeket [illegible]” — [illegible] Sulphur-Springsben felszólalt azon az ebéden, amelyet a lakossággal való jó kapcsolatok [illegible] hívatott [illegible]

A [illegible] Az [illegible] uj [illegible] próbáltak [illegible] Felhőnek [illegible] nevezni. Persze, ebből semmi sem lett, [illegible] maradtak, hogy a macskát — macskának nevezik.

Elnevezhetjük a macskát mennydörgésnek, vagy felhőnek, de ettől még nem fog se [illegible], se vihart, esőt hozni. A macska macska marad, s élni fogja a maga macskaéletét, bárminek is nevezzük. A kapitalizmusnak is lehet olyan nevet adni, amilyen csak tetszik. Hívják akár szocializmusnak is, ez mit sem változtat a lényegen.

(Novoje Vremja)

DÉMOCRATIE NOUVELLE

A *Démocratie Nouvelle* című francia marxista folyóirat 1960. 4. számából.

FEDERICO SANCHEZ,

a Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának tagja:

Kirobbannak a Franco-rendszer ellentmondásai

Arrese lakásépítésügyi miniszternek, a falangista „Régi Gárda" tagjának március közepén történt lemondása hirtelen felszínre hozta a Franco-kormány kebelében lappangó politikai válságot. A válság okai már hetek óta érlelődtek, de kirobbanása és azok a körülmények, amelyek között ez az esemény végbement, egy olyan időszak kezdetét jelzik, amelyben fokozottabban mutatkoznak meg az egész parancsuralmi rendszert megrázkódtató ellentmondások. A válság fejlődését, amelynek egyik jelentős határköve Arrese lemondása, három, a spanyol politikai életben hirtelen felszínre került eseménysorozat jelezte; ezek az események, illetve jelenségek szorosan összefüggnek egymással, de fejtegetésünk érthetőbbé tétele kedvéért itt mégis külön-külön felsoroljuk őket.

Először is a társadalmi helyzet rosszabbodását és a stabilizációs terv következményei által kiváltott első tömegmegnyilatkozásokat kell megemlítenünk. Második helyen következik a Franco-diktatúra nemzetközi helyzetének érezhető rosszabbodása; erre legvilágosabban a nyugatnémet katonai támaszpontok ügye és a politikai foglyok és száműzöttek amnesztiájáért folyó világméretű kampány fejlődése mutat rá. És végül: a diktatúra újabb, preventív elnyomó intézkedései, amelyek a rendszer bizonytalanságát jelzik, és azt, hogy — egyébként teljes joggal — retteg az elkövetkező eseményektől.

Megmozdul az utca

A Spanyol Kommunista Párt január utolsó napjaiban tartott VI. kongresszusa természetes módon illeszkedik be ebbe a történelmi keretbe. Valóban: a spanyolországi helyzetről adott elemzésével, a várható fejlődés felvázolásával és a tömegek akcióira máris gyakorolt hatásával a kongresszus a spanyol politikai élet egyik legfontosabb tényezőjévé vált.

A Franco-diktatúra válságának

egyik fontos jele az a tény, hogy a húsz év óta kérlelhetetlenül üldözött illegális kommunista párt kongresszusa ma Spanyolország egyik legkiemelkedőbb politikai eseménye. A diktatúra kénytelen volt azonnal sikraszállni a VI. kongresszus ellen, és igénybe venni az államapparátus teljes súlyát. A következőkben röviden ki fogom fejteni, mi volt az oka, hogy nyilvánvalóan védekező jellegű akciója általában csődöt mondott.

A Spanyol Kommunista Párt VI. kongresszusának programjában központi helyet foglal el a stabilizációs terv katasztrofális következményei ellen indított tömegharc kérdése, és egy újabb, békés, országos méretű sztrájk megszervezése, aminek feltételeit időközben majd száz meg száz kisebb-nagyobb arányú békekövetelési megmozdulás fogja megteremteni.

A VI. kongresszus a pillanatnyilag leglényegesebb követelések (a munkanélküliség elleni küzdelem, béremelés stb.) ismertetése után politikai határozatában a következőképpen jellemezte az akció formáit: „A dolgozóknak kötelességük a stabilizációs terv és következményei elleni küzdelem megszervezése a szakszervezetekben és azokon kívül, méghpedig felváltva hol a legális, hol az illegális akció eszközével, kezdve az aláírásgyűjtésen, egészen a munkaütem csökkentéséig, a munkabeszüntetésig, a szakszervezeti központok előtti gyülekezésig, utcai tüntetésig és sztrájkokig — ahogy a körülmények lehetővé teszik."

Azonnal bebizonyosodott, hogy ez a konkrét állásfoglalás menynyire figyelembe veszi a tényleges helyzetet. Január 26-án és február 12-én Madridban, a főváros kellős közepén, több ezer városi közlekedési, építő- és acélipari munkás gyült össze a szakszervezetek tartományi székháza előtt, hogy ily módon támogassa a követeléseiket előterjesztő munkásküldöttségeket. Sevillában és a tartomány számos helységében ezer meg ezer — legnagyobbrészt munkanélküli — dolgozó tüntetett a községházák, a szakszervezetek és az érseki palota előtt. Tarrasában (Katalónia), Malagában, és számos keleti, katalóniai és északi ipari központban kisebb megmozdulások zajlottak le. Ezeket az akciókat némileg úgy kell tekintenünk, mint a készülő nagyobb szabású küzdelmek előképeit; mindegyiket a harci szellem és a bennük megnyilatkozó egység jellemezte. Fokozatosan vezetnek el azok felé az akciók felé, amelyek meg fogják teremteni egy újabb békés, országos sztrájk feltételeit.

A Franco-kormány nem tévedett a tömeges utcai tüntetések igazi értelmét illetően. A rendőri elnyomástól függetlenül, amelyre később még visszatérünk, a parancsuralmi rendszer hatóságai kénytelenek voltak megszabadulni ballasztjuk egy részétől. Egyes vidékeken, így pl. Andalúziában, részleges — bár természetesen elégtelen — intézkedésekhez kellett folyamodniuk, hogy ideiglenes munkaalkalmat biztosítsanak a munkanélkülieknek. A kormány országos viszonylatban kénytelen volt kiszélesíteni a munkanélküli-segélyre jogosultak körét.

A probléma maga azonban továbbra is fennáll. Franco kormánya kénytelen drákói, tömeges munkáselbocsátásokat végrehajtani, amint ez logikusan következ-

zik stabilizációs tervéből. A finánccoligarchia hangosan követeli e rendszabályok azonnali életbeléptetését. Az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet szakértői ugyancsak „ajánlják" őket. Ilyen körülmények között tarthatatlanná válik a „teljes foglalkoztatottság" demagóg jelszava: a „gazdasági fellendülés" propagandája szemben találja magát a valósággal. A diktatúra habozik, mert fél a tömegek ellenakciójától, amelynek már latja az előjelét. Ám nyilvánvaló, hogy rendőrterrorral még sohasem oldották meg egy haldokló gazdasági rendszer objektív problémáit.

Kényelmetlen szövetséges

A kommunista párt mindig hangoztatta, hogy a parancsuralmi rendszer továbbélése következtében felmerülő problémák megoldását magában Spanyolországban maguknak a spanyoloknak kell megkeresniük. A párt ebben mindig különbözött a legtöbb ellenzéki csoporttól; azoknak a jövőre vonatkozó elképzeléseiben ugyanis a döntő tényező az angliai választásokon esetleg bekövetkező labourpárti győzelem szokott lenni, vagy az Eisenhower tábornok által gyakorolt közvetlen nyomás (erről hitelt érdemlő forrásokra hivatkozva rendszerint azt szokták állítani, hogy azonnal bekövetkezik), vagy pedig valamilyen egyéb külpolitikai esemény.

A spanyol kommunistáknak ez az álláspontja természetesen nem valamiféle propagandafogás, és nem holmi hibás okfejtésből, hanem marxista történelemszemléletükből, a társadalmi fejlődés tényezőinek az ismeretéből következik.

A kommunista párt politikája a belső ellentmondások kifejlődésén, a tömegeknek e fejlődésre gyakorolt hatásán: vagyis a társadalmi ellentétek tartalmának és irányvonalának elemzésén és a tömegek tudatos akciójának — a helyzet és a tényleges lehetőségek ismeretében történő — megszervezésén alapul.

Persze, ezek ellenére is természetes, hogy korántsem közömbös, milyen nemzetközi helyzet szolgáltat hátteret egy-egy adott időszakban Spanyolország belső helyzetének. Így pl. a nemzetközi enyhülés fokozódása, a Szovjetunió által meghirdetett békés egymás mellett élési politika sikere közvetlenül visszahat a spanyol helyzet fejlődésére. Ebbe a képbe kell tehát belehelyeznünk a Franco-diktatúra nemzetközi helyzetének rosszabbodását.

E cikk keretében nem elemezhetjük a kérdés egészét. Csupán néhány fontosabb tény kiemelésére szorítkozunk.

A nyugatnémet katonai támaszpontok kérdése, valamint Strauss bonni hadügyminiszternek Spanyolországban folytatott többé-kevésbé titkos tárgyalásai két fontos tényre világítanak rá. Először is megmutatták, milyen érzékeny meg a nyugati országok közvéleménye a Franco-rendszerrel szemben. Bár létrejötte óta már 20 év telt el, e rendszer mégis ugyanolyan népszerűtlen, mint annak idején. Franco ugyanis azt a fasiszta múltat testesíti meg, amelynek borzalmait saját szenvedéseiken keresztül ismerték meg a népek.

Másodszor — és most teljesen mellőzzük azt a kérdést, mi módon illeszkedik bele a támaszpontok ügye az Atlanti Szövetség ellentmondásainak bonyolult

szövevényébe — kiderült az is, hogy a Franco-rendszer „kényelmetlen" szövetséges. Mert ugyan ki siránkozott volna a nyugati országok kormányköreiben, ha Strauss például egy keresztény-demokrata spanyol kormánnyal tárgyalt volna? Jellegénél fogva a Franco-kormány még az Atlanti Szövetség legreakciósabb csoportjainak a tervei számára is objektív nehézséget jelent. Az atlanti tömb vezető köreiben kezd felvetődni Franco leváltásának a kérdése.

o

A Franco-rendszer elszigetelődött

Nyilvánvaló, hogy e körök számára Franco leváltásának kérdése objektíve nem a demokrácia, a szabadság és a béke függvényeként vetődik fel. Ám Franco diktatúrája nem időálló rendszer, s mivel társadalmi alapjai is egyre jobban szűkülnek, vajon mi fog történni akkor, ha egyszerre csak összeomlik a tömegek nyomása alatt. Angol meg amerikai újságírók és politikusok nyíltan kimondták, hogy az atlanti politika érdekében is valami megfelelőbb, elfogadhatóbb utódot kellene találni számára.

Mi most nem akarunk bővebben foglalkozni azzal a kérdéssel, milyen nehézségekbe ütköznék Francónak ilyen reakciós szempontok figyelembevételével történő leváltása, de egy valami bizonyos: a nemzetközi enyhülés fejlődése s az Atlanti Szövetség kebelében e fejlődés folytán felvetődő problémák hovatovább kérdésessé teszik, vajon megéri-e az árát az a feltétlen támogatás, amelyben a nagy nyugati hatalmak Francót eddig részesítették.

Ugyanakkor a Franco-rendszer nagyarányú rendőrterrorja, amely a katolikusoktól a kommunistákig mindenféle ellenzéki réteget egyaránt érint, növekvő elutasításra talál az egész világ közvéleménye és politikai körei részéről. Ennek legszembeötlőbb példáját szolgáltatta a spanyolországi és portugáliai amnesztia érdekében összehívott dél-amerikai konferencia, amelyet január végén Sao-Paulo-ban, Brazíliában tartottak elvonalbeli brazil, argentin, chilei és uruguayi parlamenti, értelmiségi és szakszervezeti személyiségek részvételével. Bár Franco és Salazar nagykövetei minden módon igyekeztek nyomást gyakorolni Kubitschek brazil elnökre, az mégis engedélyezte a konferenciát, amely nagyon erős visszhangot keltett egész Latin-Amerikában.

E világméretű kampány láttára a Franco-rendszer kénytelen volt taktikát változtatni, s ezzel is elárulni, hogy az üldözött spanyol hazafiak iránt megnyilvánuló nemzetközi szolidaritás milyen érzékenyen érinti. Franco ugyanis alig néhány hónappal ezelőtt hivatalosan kijelentette, hogy a spanyol börtönökben immár nincs több politikai fogoly. Nem kétséges, hogy a spanyolországi amnesztia érdekében folytatott világméretű kampány fokozása értékes segítséget jelent a spanyol demokratáknak a diktatúra ellen folytatott harcukban. Másrészt viszont a Franco-féle rendőrterror nemzetközi visszhangja hozzájárult a diktatúra egyre nagyobb mérvű elszigeteléséhez. A diktatúra ebben a konkrét helyzetben, történelmének legkritikusabb körülményei között indította meg utolsó rendőri akcióját. A most dúló rendőrterror tulajdonképpen nem más, mint a diktatúra gazdasági és po-

litikai nehézségeinek, azoknak a kibogozhatatlan ellentmondásoknak a váratlanul heves megnyilatkozása, melyekbe a Franco-rendszer belebonyolódott. De azért mégis csődöt mondott ez a rendőri provokáció, amelyet előre kitervelt merényletek segítségével hajtottak végre, s az értelmiségi és a Szovjetunióból hazatért spanyolok körében már régóta tervezett letartóztatások igazolásául szántak. Jellemző ebből a szempontból a nemzetközi nagypolgári sajtó viselkedése: senki sem akadt, aki hitelt adott volna annak a francóista kísérletnek, amely minden áron összefüggést akart keresni a Spanyol Kommunista Párt VI. kongresszusa és a madridi „merényletek" között.

Spanyolországban magában egyértelmű volt a közvélemény állásfoglalása. Nemcsak az történt, hogy a diktatúrának a tömegek terrorizálására és a kommunista párttól való elszigetelésére irányuló kísérlete csődöt mondott, hanem a dolgozók azonnal erélyesen feleltek is erre a kísérletre, tanúbizonyságát adták szolidaritásuknak. Hogy csak egy példát idézzünk: a madridi városi közlekedési dolgozók Minguez nevű megbízottjuk letartóztatása elleni tiltakozásul beszüntették a munkát, majd ezt követően több ezer aláírást gyűjtöttek arra a petícióra, amelyben letartóztatott társuk szabadlábra helyezését követelték.

Egységesen végrehajtott tömegakciók

Bár csak nagyon vázlatosan foglaltuk össze a tényeket, világuknál mégis teljes jelentőségében mutatkozik meg az Arrese lemondása által elindított kormányválság. Ez a válság annak a lappangó ellentétnek a következménye, amely már régóta szembeállítja az „Opus Dei"-hez tartozó katolikus köröket a falangista vezető tisztviselőréteggel, s ugyanakkor világosan kifejezésre juttatja a Franco-féle „Nemzeti Mozgalom" végleges széthullását. Ezenkívül számba kell vennünk a hátteret is. Az „Opus Dei" hívei a spanyol finánctőkecsoport érdekeit képviselik; azokat a nagybankokat, amelyeknek befolyása kiterjed az egész spanyol gazdasági életre. Arrese személy szerint annak a monopoltőkés hivatali szektornak az érdekeihez kapcsolódik, amely az INI (Nemzeti Ipari Intézet nevű állammonopolista szövetség körül alakult ki; az INI busásan jövedelmező vezető állásainak nagy része falangista kezekben van.

A konfliktus tehát az állam monopoltőkés szférájának kebelében tört ki. Annak a kíméletlen küzdelemnek egyik epizódja, amelyet a „kamarillák" folytatnak avégből, hogy továbbra is döntő részt biztosítsanak maguknak Spanyolország gazdasági kizsákmányolásában, a stabilizációs terv által teremtett — részben új — körülmények között.

Ám az a tény, hogy Arrese a diktatúra gazdaságpolitikájával és különösen a lakásépítésre szánt kölcsönök radikális megnyirbálásával szembeni állítólagos ellenvéleményével próbálja indokolni a bukását, szemléltetően bizonyítja, milyen érzékenyen érintik a francóizmus vezető köreit a tömegakciók.

Franco diktatúrája tehát mélységesen meghasonulva, bel- és külpolitikai szempontból egyaránt meggyengült pozíciókból

kénytelen szembenézni a bizonytalan, veszélyekkel teli jövővel. Ilyen körülmények között a kommunisták tevékenységének előterében a tömegek akciójának kibontakoztatása és a francóellenes egység megerősítése áll. „Az egység már maga harc, és ebben a harcban a tömegeké a főszerep — jelentette ki Santiago Carrillo, a kommunista párt főtitkára a VI. kongresszuson elmondott beszámolójában. — Ezért kell a pártvezetőségekkel fenntartott kapcsolatainkkal, az ellenzéki vezetők tömörítésére irányuló erőfeszítéseinkkel párhuzamosan legfőbb figyelmünket a munkásosztály és a néptömegek egységes akciójának megszervezésére és fejlesztésére fordítanunk."

Ennek a politikának felel meg egyrészt az, a kommunista párt VI. kongresszusán elfogadott javaslat, hogy gyüljenek össze kerekasztal-konferenciára az összes jobb- és baloldali ellenzéki csoportok és pártok, másrészt az a minden terror ellenére is szüntelenül érvényesülő törekvésünk, hogy a munkásosztálytól kezdve a nem monopolista nemzeti burzsoáziáig a lehető legszélesebb tömegakcióban egyesítsük mindazokat a rétegeket, amelyeknek érdekei azonosak a diktatúra és a végzetes következményekkel járó stabilizációs terv elleni küzdelemben.

Most, amikor világszerte növekednek az agresszív militarista körök nehézségei, a spanyol nép már kezdi látni ennek a nemzeti megbékélés jegyében egységet és harcot hirdető politikának első eredményeit.

AZ ANGLIAI NYUGATNÉMET RAKÉTATÁMASZPONTOK KÉRDÉSÉHEZ

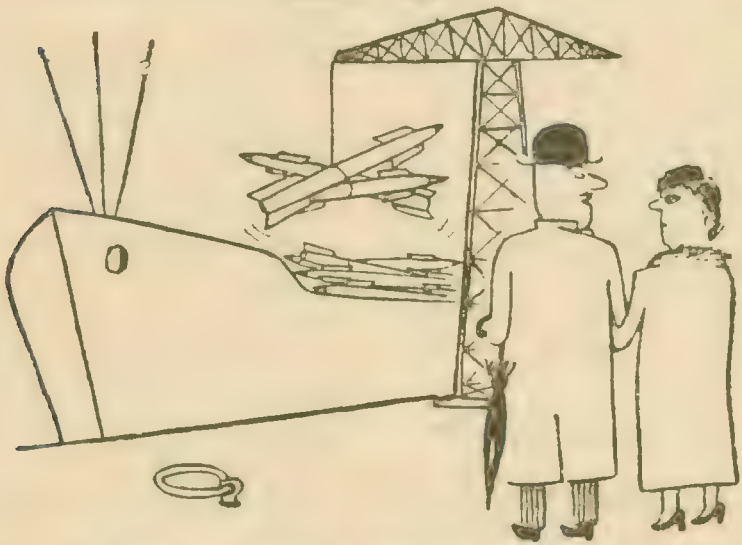

— Nem látok ebben haladást. Hiszen nemrég még légi úton küldték ezeket hozzánk. (M. Iranek rajza a *Dikobraz* című csehszlovák élclapban.)

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ

A *Mezsdunarodnaja Zsizny* című szovjet külpolitikai folyóirat 1960. 4. számából.

H. GRIGORJAN:

Az Egyesült Államok ázsiai politikájáról

Az Egyesült Államok szenátusának külügyi bizottsága közzétette a Conlon Associates Limited tudományos kutató intézet „Az Egyesült Államok ázsiai politikája" című jelentését.* A jelentés összeállítóit, mint maguk mondják, az a cél vezérelte, hogy elemezzék „a következő évtizedben Ázsiában felszínre kerülő legfőbb tendenciákat", és „politikai irányvonalakat" javasoljanak az amerikai vezető köröknek (1. oldal).

A jelentést az amerikai imperialista politika védelmére írták. Nem csoda hát, hogy tele van a Szovjetunióra és a Kínai Népköztársaságra szórt rágalmakkal. Szerzői szántszándékkal meghamisítják az ázsiai országok életének számos tényét és szerfelett célzatosan értelmeznek egyes folyamatokat.

A Conlon Associates Ltd. kutatóintézet munkája mégis figyelmet érdemel, mert összeállítói az imperialista politika uj, korszerűbb módszereit keresve, igen érdekes beismeréseket tettek; e beismerések elárulják, hogy az Egyesült Államok ázsiai politikája súlyos kudarcokat szenvedett. „Noha ez idő szerint a világ egyik leghatalmasabb és legbefolyásosabb országa vagyunk — olvassuk a jelentésben —, nem tudjuk teljes egészében ellenőrizni a világtörténelem menetét. Ázsia jövője lényegében maguknak az ázsiaiaknak a kezében van" (26. oldal).

Kivált az nyugtalanítja a jelentés összeállítóit, hogy Ázsiában a társadalmi berendezkedés és a társadalmi szokások gyors változásának folyamata „még jobban meggyorsul a következő évtizedben, s a rendkívül bonyolult és nyugtalanító problémák egész sorával állítja szembe barátainkat és az Egyesült Államok politikáját" (14. oldal). Az Ázsiában folytatott amerikai politika „kutatói" különféle recepteket ajánlanak arra, hogy az Egyesült Államok felkészülten fogadhassa majd ezeket a „bonyolult és nyugtalanító problémákat". Véleményük szerint az a legfontosabb, hogy az amerikaiak segítséget tudjanak nyújtani a társadalmi változások

* United States Foreign Policy in Asia. Studies prepared at the request of the Committee on Foreign Relations, United States Senate, by Conlon Associates Ltd. Washington, 1959 157 oldal.

jellegének befolyásolásához, s „a minimumra tudják korlátozni azt a lehetőséget, hogy a feszültség és a kialakult viszonyokban bekövetkező törés politikai erőszakba nő át" (19. oldal).

A jelentés szerzői tehát kifejezetten szükségesnek nyilvánítják, hogy az Egyesült Államok közvetlenül beavatkozzék az ázsiai országok belügyeibe, s elejét vegye a gyökeres, forradalmi változásoknak. Véleményük szerint „a következő évtizedben a gazdasági haladás lesz az egyik döntő politikai kérdés a legtöbb ázsiai országban" (18. oldal). „Előreláthatólag súlyos nehézségekkel kerül szembe minden olyan kormány — olvassuk a jelentésben —, amely nem lesz képes viszonylag rövid idő alatt észrevehető gazdasági előrehaladást felmutatni..." (ugyanott).

Az ázsiai országok gazdasági fejlődése során elkerülhetetlenül felmerülő nehézségek már önmagukban véve „kitűnő táptalajul szolgálnak a lehetséges ellenzéki csoportok számára, beleértve a kommunistákat" — állapítják meg a szerzők (18. oldal). Keserűen beismerik, hogy „a kommunista módszerek vonzóerőt gyakorolnak" Ázsiában (1. oldal). Az uralkodó vélemény szerint — írják — „a nyugati módszerek... a jelenlegi körülmények között alkalmatlannak tűnnek, viszont a kommunista módszereket használhatóknak tartják..." (ugyanott).

A jelentés összeállítói felszólítják az Egyesült Államok vezető köreit, hogy ne ítéljék el „doktriner módon a délkelet-ázsiai tekintélyuralmi irányzatokat". Véleményük szerint „a kommunista totalitarizmus hatásos ideológiai ellenmérgéül »erős kormányokra« van szükség azokban az országokban, amelyek még nem képesek teljes mértékben követni a demokratikus utat" (58. oldal).

Felettébb jellemző, hogy még az efféle imperialista védőügyvédek sem tartják „alkalmasnak" a nyugati demokratikus formákat Ázsia országai számára. Igaz, annál kitartóbban erősítik, hogy a nemzeti gyámkodás valamilyen „formájára" van szükség azokban az országokban, amelyek a gyarmati időszakban nem tehettek szert megfelelő politikai tapasztalatokra. A jelentés szerzői ilyen „formákat" keresve felfedezik, hogy „a tisztikar fontos szerepet kezd játszani Délkelet-Ázsia számos országában" (3. oldal). Ezért — hangoztatják — katonai diktatúrák kell hogy uralomra kerüljenek ezekben az országokban, természetesen olyan katonai diktatúrák, amelyek kapcsolatban vannak az imperialista Nyugattal. Nézetük szerint el sem lehet képzelni ennél jobb eszközt arra, hogy „kordában" tartsák az ázsiai országok népeit, s ne engedjék, hogy saját belátásuk szerint rendezzék be életüket.

A jelentés összeállítói úgy vélik, hogy a gazdasági és a műszaki segítségnyújtás, amelyet ők az amerikai külpolitika „fő fegyverének" neveznek, számos ázsiai országban az idejétmúlt rendszerek fenntartásának egyik legfontosabb eszköze (20. oldal). Ugyanakkor beismerik, hogy az amerikai segélyeknek csupán igen jelentéktelen részét fordítják a délkelet-ázsiai népek szükségleteinek közvetlen kielégítésére. Kényszeredetten megállapítják, hogy „a délkelet-ázsiai országok kormányai az állami kiadások nagy részét védelemre, az igaz-

gatási apparátusra és az adósságok kifizetésére fordították az utóbbi években, s az összes kiadásoknak alig a felét használták fel gazdasági és szociális célokra". Mint írják, ezekben az országokban „szinte krónikus jelenséggé vált... a kiegyensúlyozatlan költségvetés" (72. oldal).

Azért aggasztja ez a helyzet a jelentés összeállítóit, mert véleményük szerint kedvező talajt teremt ahhoz, hogy a szocialista országok kiterjesszék befolyásukat Délkelet-Ázsia népeire. Úgy vélik, hogy a Szovjetunió, különösen pedig a Kínai Népköztársaság gyors gazdasági fejlődése nagy vonzóerőt jelenthet majd (81. oldal).

„A tapasztalt szakértők egyetértenek abban — hangsúlyozzák —, hogy a kommunista Kína gazdasága rendkívül rohamos ütemben fejlődik" (120. oldal). A Kínai Népköztársaság sikereiről szólva, kényszeredetten elismerik, hogy ott „bámulatos eredményeket értek el a gabona-, az acél- és a széntermelésben" (119. oldal). Elismerik továbbá, hogy Kínában szilárd a népi rendszer. Mint írják, „sok bizonyíték van arra, hogy a jelenlegi kormány a modern Kína történetének legerősebb, legösszeforrottabb kormánya, s a kommunista párt minden szinten hatékonyan tudja gyakorolni a hatalmat" (126. oldal).

Az Egyesült Államok ázsiai politikájának kutatói figyelmeztetik Amerikát, hogy mielőbb dolgozzon ki „új irányvonalat, addig, amíg nem késő" (72. oldal). Hangsúlyozzák, hogy ebben a térségben elengedhetetlenül szükséges a gazdasági fejlődéssel kapcsolatos problémák hatékony megoldása. Az eddigi amerikai programok „egyáltalán nem biztosítják a tartós sikert". A jelentés szerint „fontolóra kell venni más módszereket is, amelyek alátámaszthatnák az Egyesült Államok ázsiai politikáját" (20. oldal). A szerzők itt megemlítik a külkereskedelmet és a tőkebefektetéseket, a sokoldalú együttműködést, s az elmaradott országok problémáinak „közvetlen megoldását". Nyugtalanul állapítják meg, hogy „az európai és a japán konkurrensek gyorsan erősítik pozícióikat az ázsiai piacokon". „Túlságosan komoly a helyzet — olvassuk a jelentésben —, semhogy tétlenül nézhetnők, akár általános érdekeinkre gondolunk, akár konkrétan az amerikai ipar érdekeire, amelyek, tekintettel a növekvő konkurrenciára, megkövetelik, hogy megtartsuk és kiszélesítsük nyersanyagforrásainkat és piacainkat" (21. oldal).

Vagyis, a jelentés szerzőinek véleménye szerint, helyesen fel kell mérni és időben ki kell küszöbölni azokat a nehézségeket, amelyek akadályozzák az amerikai monopóliumok ázsiai gazdasági terjeszkedésének tervezett kiszélesítését.

Javasolják, hogy az Egyesült Államok nem katonai téren fejlessze ki „együttműködését Ázsia nem kommunista országaival", mégpedig — egyebek között — hozzon létre regionális gazdasági szerveket, például regionális fejlesztési bankot, amelyet „túlnyomórészt az Egyesült Államok finanszírozna, de a nyugat-európai országok és Japán bizonyos mértékű részvételével" (22. oldal). Ez azonban korántsem új javaslat, hiszen Malájföldnek és a Fülöp-szigeteknek a nyugati hatalmaktól függő kormánya már 1959-ben előterjesztett egy tervet úgy-

nevezett ázsiai „gazdasági és kulturális liga" megalakítására.

A nyugati hatalmak arra számítanak, hogy az ázsiai semleges országoknak a tervezett ligába való bevonása révén kiszélesíthetik a SEATO befolyási övezetét.

A jelentés összeállítói egyáltalán nem zavarja az a körülmény, hogy számos délkelet-ázsiai ország a liga tervét közzététele után nyomban elutasította. Remélik, hogy mégiscsak sikerül majd tető alá hozni a regionális gazdasági szerveket, s ez lehetővé fogja tenni, hogy „helyrenozzák" az agresszív SEATO kudarcait és „balsikereit" (23 oldal).

A szerzők az előrenyomulás gazdasági formái mellett a „mélyre hatoló diplomácia" kifejlesztését is szükségesnek tartják (ugyanott). Hangoztatják, hogy „ez sokrétű probléma, amelyhez hozzátartozik megfelelő képviselők toborzása, kapcsolatok megteremtése és a módszerek megválasztása". Az Egyesült Államoknak „nemcsak a jelenleg hatalmon levő politikai és társadalmi csoportokkal kell kapcsolatot tartania, hanem azokkal a csoportokkal is, amelyek valószínűleg holnap kerülnek hatalomra" (ugyanott). Más szóval, az amerikaiak tartsák fenn a kapcsolatot az összeesküvő elemekkel és segítsék elő aknamunkájukat. Ez igazán őszinte beszéd!

A jelentés szerint a „mélyre hatoló diplomácia" politikáját „amerikai magánszemélyek" közreműködésével, különböző cégek, „alapítványok" és missziós csoportok képviselőinek tevékeny részvételével kell végrehajtani. Ezek a személyek — úgymond — „hasznos kapcsolatokat teremthetnek olyan helyi vezetőkkel, akikkel a hivatalos diplomáciai képviselők bajosan létesíthetnének hivatalos kapcsolatokat". Az ilyen „nem hivatalos követek" tevékenységét „össze kell egyeztetni az amerikai kormány, s az ázsiai országokban működő amerikai diplomaciai és katonai missziók akcióival" (24. oldal).

A katonai missziók tevékenységéről szólva, a jelentés összeállítói hangoztatják, hogy „e missziók személyzetének nemcsak katonai, hanem szükség esetén gazdasági, műszaki és politikai kérdésekről is tárgyalnia kell a külföldi partnerekkel" (ugyanott).

A „mélyre hatoló diplomácia" valójában azt jelenti, hogy a kapcsolatok minden formáját felhasználják az ázsiai országokban az Egyesült Államok befolyásának növelésére. Ebből kiindulva javasolják, hogy az Egyesült Államok fejlessze ki kulturális kapcsolatait is az ázsiai országokkal.

A jelentés összeállítói azt ajánlják, hogy az Egyesült Államok ne csak „kommunistaellenes erődöknek" tekintse az ázsiai országokat. „Ez az egyoldalú, negatív felfogás — olvassuk a jelentésben — ellenségünkké teszi az ázsiaiak többségét, s még a konzervatív beállítottságú emberekben is azt a gondolatot kelti, hogy mi túlságosan előtérbe helyezzük a kommunista veszélyt" (25. oldal).

A szerzők azt ajánlják az Egyesült Államok vezető köreinek, hogy béküljenek meg India semlegességi politikájával és „tanuljanak meg együtt élni egy olyan országgal, amely a tömbökön kívül maradás politikáját folytatja s — főleg Ázsiában — távol akarja tartani magát azoktól a konfliktusoktól, amelyekbe az Egyesült Államok belesodródott, és a szövetségesek közös védelmi [illegible]iájában sem óhajt részt

venni" (42. oldal). A jelentés összeállítói kifejezik azt a meggyőződésüket, hogy számos külpolitikai kérdésben létrejöhet az együttműködés az Egyesült Államok és India között, feltéve, „ha az Egyesült Államok hajlandó partnernek tekintenі Indiát, nem pedig sakkbábunak a kifejezetten kommunistaellenes hidegháborúban" (ugyanott).

Ez a kijelentés leleplezi az Egyesült Államoknak a nagy indiai állammal szemben folytatott, hátrányosan megkülönböztető politikáját, s egyben azt is elárulja, hogy Washington Indiával szemben követett „kemény irányzata" teljes kudarcot vallott.

Más, fontos beismerést is találunk a jelentésben. A tajvani kormány, amely „mindössze 10 millió embert ellenőriz, nem foglalhat el a végtelenségig »nagyhatalmi« helyzetet, mintha 660 millió kínait képviselne" — írják a jelentés összeállítói (148. oldal), sőt, hozzáteszik: „a második világháború alatt megígértük (az Egyesült Államok — *H. G.*), hogy Tajvan Kínáé lesz" (155. oldal). De azért nehogy azt higgyük, hogy tényleg elismerik a Kínai Népköztársaság törvényes jogait az ENSZ-ben.

A jelentés nagy helyet szentel az Egyesült Államok és Japán viszonyának. „Nem szabad Japánt elsősorban kommunistaellenes erődnek tekintenünk. Az efféle negatív felfogás felingerli a japánokat... Japán azt akarja, hogy független, nagy országnak tekintsük, amely sokat nyújthat a világnak" (96. oldal).

A jelentés szerzői utalnak a második világháború után Japánban végbement „társadalmi változásokra", s azt követelik az Egyesült Államok vezető köreitől, hogy „hatékonyabban folytassák ott a mélyre ható diplomácia politikáját" (96. oldal). „Minden törekvésünk ellenére még mindig távol állunk a sikertől Japánban — írják. — Ennek következtében az amerikai—japán szövetség még viszonylag ingatag; elégtelenek intellektuális, politikai és kulturális gyökerei, márpedig ezek nélkül nem lehet egy szövetséget fenntartani a veszélyek korában" (ugyanott).

Az Egyesült Államok — olvassuk a jelentésben — nem tagadhatja meg a japán monopoltőkés köröktől azt a jogot, hogy behatoljanak Ázsia és Afrika elmaradott országaiba; ez „bizonyos mértékig fokozni fogja ugyan az Egyesült Államok ellen folyó konkurrenciaharcot, de ugyanakkor az elkésve fejlődésnek induló társadalmak és Japán kölcsönhatása — az Egyesült Államok érdekeivel teljes összhangban — döntően hozzájárulhat mind a két fél gazdasági és politikai szilárdságához" (102. oldal).

A jelentés összeállítói a Japánnal kapcsolatos amerikai katonai terveket vizsgálva utalnak arra, hogy „a jelenlegi körülmények között csakis politikai nehézségeket válthat ki", ha nyomást gyakorolnak Japánra „az újrafelfegyverzés meggyorsítása érdekében". Véleményüket azzal indokolják, hogy az országban „erős politikai irányzatok fordulnak szembe a nagyszabású újrafelfegyverzéssel". Ezért azt ajánlják, hogy az Egyesült Államok a közeljövőben ne számítson Japánra mint fő katonai szövetségesére, s tartsa meg a „Japán—Okinava-i komplexum" támaszpontjait (100. oldal).

A szerzők beismerik, hogy Japánban súlyos elégedetlenséget kelt az amerikai katonai támaszpontok fenntartása és az amerikai csapatok ott-tartozkodása. Véleményük szerint ez az elégedetlenség veszélyessé válhat. Ennek ellenére a „kockázatvállalást" ajánlják, de figyelmeztetik az amerikai kormányt, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel „lehetőleg csökkentse a minimumra" ezt a kockázatot. A jövőt illetően viszont szükségesnek tartják, hogy — tekintettel az amerikai támaszpontok egyre növekvő politikai és katonai sebezhetőségére s a haditechnika gyors változására — megfelelő időben felvessék a kérdést, célszerű-e ilyen támaszpontokat fenntartani „Kelet-Ázsia sűrún lakott területein".

Az okinavai kérdésben folytatott amerikai politikát illetően a jelentés kényszeredetten megállapítja, hogy Japánban a lakosság „valamennyi eleme" és túlnyomó többsége követeli a japan szuverenitás visszaállítását Okinaván. „Okinavai politikánk japán politikánk része kell hogy legyen, s nem szakadhat el attól. Az élet politikai tényei szerint Okinava sziget japán terület s adott időpontban vissza kell adni Japánnak" (106. oldal).

A jelentés Dél-Korea helyzetét is gondosan megvizsgálja.* Szerzői dicsérik ugyan az ottani bábrendszert, de kénytelenek beismerni, hogy még a „szabad nemzetek" többsége sem tiszteli a dél-koreai kormányt (109. oldal). Aggódva állapítják meg, hogy „a dél-koreai kormány súlyos és egyre fokozódó belpolitikai válsággal kerül szembe" (ugyanott).

A dél-koreai válság kiváltó okait nem világítja meg a jelentés, de ma már mindenki világosan látja, hogy a Dél-Koreát megszállva tartó amerikai imperializmus a bűnös, mert önző céljai érdekében megakadályozza, hogy a koreai nép megvalósíthassa törekvését: egyesíthesse hazáját a teljes függetlenség alapján, s megalakíthassa az egységes, demokratikus nemzeti államot.

A Conlon Associates Ltd. jelentésének rövid áttekintéséből is kiviláglik, hogy az amerikai imperialisták hiába keresnek „új" és „radikális" módszereket ázsiai politikájuk számára. A jelentés, bizonyára szerzőinek akarata ellenére, legfőként arról győz meg bennünket, hogy az Egyesült Államok mindenáron rá akarja kényszeríteni akaratát Ázsia népeire, de ez manapság egyre kevésbé lehetséges.

* Itt még a legutóbbi dél-koreai események előtti helyzetről van szó. — *Szerk.*

PRAVDA

A Pravdá-nak, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi lapjának 1950. április 17-i számából.

I. LATISEV:

A kártyákat az asztalra, revansista urak!

Tokió, április 16. (A *Pravda* tudósítójától.)

Íme a térkép *(lásd a túloldalon)*, amelyet oly gondosan rejtegettek a nyilvánosság elől az új amerikai—japán katonai szövetség kezdeményezői — Japán kormánykörei. A szög kibújt a zsákból. Az amerikai—japán agresszív erők nem tudták a nyilvánosság elől hét lakat alá zárni közös munkájuk gyümölcsét.

Asukada Kadzuo ellenzéki képviselő, a Szocialista Párt tagja a napokban interpellációt intézett a kormányhoz, és követelte, hogy Akagi, a nemzetvédelmi hivatal főnöke mutassa meg neki a japán légierők számára készült térképet. A hivatal főnöke határozottan megtagadta e követelés teljesítését. „Rendben van — mondta erre az ellenzéki képviselő —, majd magam megmutatom önnek." És az elképedt és megdöbbent képviselők előtt kiteregette a Távol-Kelet jelzőszámokkal teleírkált, kockákra beosztott térképét. A kockák nemcsak japán területet takartak, hanem a Japán- és az Ohotszki-tengeren kívül Kína területének jó részét, a Szovjet Tengermellék-et, Szibéria egy részét, Szahalint, Kamcsatkát és a Kurilli-szigeteket.

A kockákkal megjelölt területek az amerikai és japán fegyveres erőknek az új amerikai—japán katonai „biztonsági szerződés" által előirányzott közös hadműveleti körzeteit jelzik.

Tagadhatatlan, hogy a japán kormánykörök helyzete most nem irigylésre méltó. A parlamenti ellenzék az egész nép szine előtt odamondta nekik: „A kártyákat az asztalra, revansista urak! Tetten értük önöket."

Az ismert mondás szerint: mindennek van határa. A japán kormány tagjai két- és fél hónapon át becsapták az ellenzéki képviselőket, amikor a parlament szónoki emelvényéről zavaros, ellentmondó és hamis válaszokat adtak arra a kérdésre, hogy meddig terjed az új amerikai—japán „biztonsági szerződésben" szereplő „Távol-Kelet". Fudzsijama külügyminiszter állítása szerint a japán partokig, Kisi miniszterelnök pedig „megnyugtatta" a parlamenti képviselőket, hogy az új

szerződés szerint a hadműveleti körzetbe idegen területekből csupán (!!) a szovjet Kurilli-, s a kínai Kimoj és Macu szigeteket vonták be. Akagi, a nemzetvédelmi hivatal főnöke elzárkózott bármiféle konkrét válasz elől, most pedig az ellenzék interpellációjára, az elébe tárt térképre kénytelen volt zavart hallgatással felelni. A revansisták szemlátomást lelepleződtek.

A japán fegyveres erők vezérkarában készült térkép megdönthetetlenül bizonyítja a japán kormányköröknek a Szovjetunió és Kína ellen irányuló agresszív terveit. S ezt nevezik „védelmi szövetségnek", „a távol-keleti béke megőrzéséről való gondoskodásnak"!

Könnyen meghatározható ezeknek az álszent szólamoknak az igazi értéke. Ezek a frázisok csak arra szolgálnak, hogy leplezzék a sötét, s ugyanakkor megdöbbentően korlátolt szándékokat. Sokkal nehezebb azonban megérteni, hogy maradt-e egy szemernyi józan ész is azoknak a fejében, akik ilyen kalandorterveket eszelnek ki. Önkéntelenül is az a mondás jut eszébe az embernek, hogy „akit az istenek el akarnak veszejteni, annak elveszik a józan eszét". Egyes japán politikusokat, úgy látszik, utolért ez a korántsem irigylésre méltó sors.

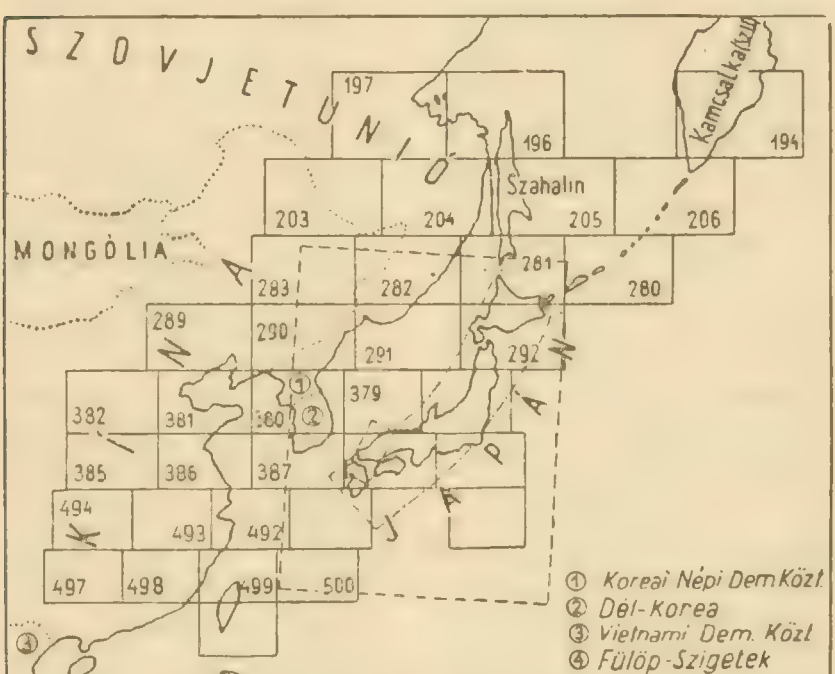

A tokiói lapokban megjelent térkép. (A névmagyarázatok és a bekarikázott számok a *Nemzetőr: Szemle* szerkesztőségi megjegyzései.)

A *Mezsdunarodnaja Zsizny* című szovjet külpolitikai folyóirat
1960. 4. számából.

Az új amerikai—japán katonai szerződés

Kisi japán miniszterelnök 1960. január 19-én Washingtonban aláírta a hivatalosan „Kölcsönös együttműködési és biztonsági szerződésnek" nevezett új amerikai—japán szerződést.

Az új szerződés az úgynevezett „biztonsági szerződés" felváltására hivatott. Ezt közvetlenül azután kényszerítette rá az Egyesült Államok Japánra, hogy 1951 szeptemberében aláírták a San-Francisco-i békeszerződést. Akkor már kudarcot vallott az Egyesült Államok kínai politikája, s a Pentagon igyekezett mielőbb az amerikai szoldateszka távol-keleti agresszív terveinek ugródeszkájává tenni Japánt.

Köztudomású, hogy a japán nép élesen elítélte a „biztonsági szerződést". Azóta is szüntelenül az egyezmény felmondását követeli, mert joggal úgy véli, hogy máskülönben nem lehet igazán független az ország, s nem folytathat nemzeti érdekeinek megfelelő, önálló politikát.

A japán vezető körök, amelyek az Egyesült Államok reakciós erőihez kötötték sorsukat, azért találták ki a régi „biztonsági szerződés" felülvizsgálását, hogy lecsendesítsék a felháborodás hatalmas hullámait. 1958. október 4-én kezdődtek meg, s több mint két évig tartottak az új katonai szerződés megkötéséről folytatott hivatalos tárgyalások. A japán és az amerikai politikusok, diplomaták és propagandisták ezalatt mindent elkövettek, hogy — képmutatóan „Japán védelmére" és „a távol-keleti béke megszilárdításának szükségességére" hivatkozva — leplezzék az új katonai szerződés agresszív céljait, s a szerződésből a japán népre háramló szolgai kötelezettségeket és pusztító következményeket. A japán nép és a világközvélemény azonban átlát az új japán—amerikai szerződésen.

A szerződés VI. cikkelye *feljogosítja az Egyesült Államok szárazföldi, légi és haditengerészeti erőit a japáni tevékenységükhöz szükséges eszközök és területek felhasználására.* Ilyenformán, s ezúttal a jelenlegi japán kormány önkéntes hozzájárulásával, huzamos időre újra szentesítették az amerikai fegyveres erők ott-tartózkodását, s amerikai katonai támaszpontok elhelyezését Japán földön.

Ezt világosan látják Japánban is. K. Maesziba, a Ricumejkan Egyetem professzora például a szovjet kormánynak a japán kor-

mányhoz intézett 1960. január 27-i emlékiratát kommentálva kijelentette: „A japán—amerikai biztonsági szerződés felülvizsgálása lényegében új szerződés megkötését jelentette. Ez ideig csupán azért voltak amerikai katonai támaszpontok Japánban, mert az Egyesült Államok ránk kényszerített egy szerződést, amikor országunk formailag még nem volt független. Most viszont, az új szerződés megkötése után Japán önként működik együtt tevékenyen az Egyesült Államokkal."

Amikor tárgyalások folytak a régit felváltó új szerződés megkötéséről, a japán kormány egyre-másra hangzatos nyilatkozatokat tett, s azt állította, hogy az új szerződés a régivel ellentétben „a felek egyenjogúságának" elvén alapul. Dehát miféle „egyenlőségről" lehet szó, amikor folytatódik Japán tényleges idegen megszállása? A japán kormány azzal, hogy idegen hatalom rendelkezésére bocsátja területét, s hozzájárul, hogy elszakítsák az országtól Okinava és Bonin szigetét — márpedig ez logikusan következik az új szerződésből —, nyilvánvaló katonai, politikai és gazdasági függőségbe kerül ezzel az idegen hatalommal szemben!

Japán ráadásul vállalta, hogy mind önállóan, mind pedig az Egyesült Államokkal együttműködve fejleszteni fogja hadiiparát, s mint a III. cikkelyből következik, növelni fogja fegyveres erőit. Ez gyakorlatilag annyit jelent, hogy Japán vezető körei — ellentétben az alkotmánnyal, amely 13 évvel ezelőtt még kinyilatkoztatta, hogy az ország örökre lemond a háborúról és a katonai erő alkalmazásával való fenyegetőzésről —, most nyíltan újra nagymérvű militarizálás vágányára terelik az országot.

Mint a *Mainici* című lap közölte, a japán hadügyminisztérium már az idén jelentős összeget utal ki az első amerikai típusú gépesített atom-hadosztály felállítására. A szárazföldi hadsereg vezérkari főnöke kijelentette, hogy megkezdődik a japán fegyveres erők minőségi erősítésének időszaka.

Az új amerikai—japán szerződés még fokozottabban az agresszív amerikai imperialista tervek végrehajtásának engedelmes eszközévé teszi ezt az országot. Japán a szerződés V. cikkelye értelmében gyakorlatilag arra kötelezte magát, hogy az Egyesült Államok oldalán részt vesz minden olyan hadműveletben, amelyre esetleg sor kerül a japán szigetek területén. Ilyenformán a japán népet — akarata ellenére — sodorhatják bele háborús kalandokba.

Igaz, a IV. cikkely a közvélemény megnyugtatására kinyilatkoztatja, hogy a két fél köteles tanácskozni egymással, „valahányszor veszély fenyegeti Japán biztonságát, a nemzetközi békét és a távol-keleti biztonságot". De hát a japán burzsoá sajtó is úgy ítéli meg a helyzetet, hogy kétségkívül minden esetben a Pentagoné a döntő szó. Vagyis — amint azt az „Associated Press" hírügynökség hangsúlyozta —, Japán nem vétózhatná meg az Egyesült Államok akcióit, ha az Egyesült Államok háborús konfliktus kirobbantására határozná el magát.

A *Wall Street Journal* című amerikai lap kiemelte a szerződésnek egy másik vonatkozását is, amely szintén rendkívül kedvezőtlen Japánra nézve. „Szerfe-

lett kétértelmű a szerződés — írta a lap — valahányszor arról van szó, milyen jogok illetik meg a feleket abban az esetben, ha a japán szigetek határán kívül kerül sor hadműveletekre." Ez a „kétértelműség" gyakorlatilag azt jelentheti, hogy Japán akkor is kénytelen lesz az Egyesült Államok mellé állni, ha az Egyesült Államok a japán szigetek határán túl robbant ki háborút.

Az *Observer* című angol lap elemezte, milyen helyzetbe hozza Japánt az új szerződés, s arra a következtetésre jutott, hogy „Japán gyakorlatilag semmi lényegeset sem ért el". Kisi mindössze azzal vigasztalhatja magát — írta az *Observer* —, hogy az Egyesült Államok kormánya megígérte: nem szándékszik a japán kormány kívánságaival ellentétesen eljárni az „előzetes tanácskozást" igénylő kérdésekben.

Dehát a közelmúlt tapasztalatai már megmutatták, mit ér az efféle ígéret. Törődött-e az amerikai katonai parancsnokság a japán nép véleményével és az ország sorsával, amikor a koreai nép ellen folytatott háború és a Kínai Népköztársaság ellen Tajvan térségében végrehajtott provokáció céljaira használta fel Japán területét. Már ebből is kitűnik, hogy az Egyesült Államokat minden esetben saját érdekei, nem pedig Japán érdekei fogják vezérelni.

Az új japán—amerikai katonai szerződés megkötése tehát fokozza a Japánt fenyegető katasztrófa veszélyét. Japán nem kerülhetné el a katasztrófát, ha új háborúba sodródna. A *Tokio Times* című lap a szerződés aláírása után azt írta, hogy óriási nyugtalanság fogta el a japán népet, mert az új szerződés közelebb hozta az országhoz a nukleáris háborút.

Már az is elárulja az új japán—amerikai szerződés agresszív céljait, hogy a japán kormány nem volt hajlandó megtárgyalni a Szovjetunió ismeretes javaslatát, amelyben a szovjet kormány azt ajánlotta, hogy a Szovjetunió, a Kínai Népköztársaság és Japán az Egyesült Államok és más érdekelt csendesóceáni országok részvételével kössenek megnemtámadási és barátsági szerződést. A japán kormány éppen akkor utasította el ezt az ajánlatot, amikor csökkenni kezdett a nemzetközi feszültség, s a Szovjetunió kezdeményezésére az ENSZ-közgyűlés egyhangúlag elfogadott határozatban jóváhagyta az általános és teljes leszerelés eszméjét!

„Japánt köztudomásúan senki sem fenyegeti, senki sem akarja megtámadni — hangsúlyozta Hruscsov az indonéz parlamentben. — Minek akarja hát a japán kormány továbbra is fenntartani területén az idegen katonai támaszpontokat, s lényegesen növelni saját fegyveres erőit? Netán újra elő akarják venni a japán vezető körök a Tanaka-tervet? Csak nem gondolják komolyan, hogy a népek elfelejtették a japán militaristák agresszív cselekedeteit? Hiszen a japán militaristák a közelmúltban is megpróbálták leigázni a kelet-ázsiai népeket!

Nyíltan, őszintén megmondom: ez igen veszélyes játék, és éppen Japánra nézve a legveszélyesebb. Találó a közmondás: »Aki szelet vet, vihart arat«, méghozzá ezúttal olyan vihart, amely elsöpörheti a föld színéről azokat, akik szeretnek a tűzzel játszani."

A szovjet kormány január 27-i

emlékirata joggal állapítja meg: a japán kormányt súlyos felelősség terheli annak a következményeiért, hogy aláírta a távolkeleti béke érdekeivel ellentétes katonai szerződést.

Az alábbiakban közöljük az amerikai—japán „Kölcsönös együttműködési és biztonsági szerződés" és a hozzá csatolt feljegyzés (melléklet a szerződéshez) szövegét.

SZERZŐDÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS JAPÁN KÖLCSÖNÖS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL ÉS BIZTONSÁGÁRÓL

Az Amerikai Egyesült Államokat és Japánt az a közös óhaj vezérli, hogy

erősítsék a két országot hagyományosan összefűző békés, baráti kötelékeket, s fenntartsák a demokrácia s az egyéni szabadság elveit és a jog uralmát,

továbbra is ösztönözzék a két ország szorosabb gazdasági együttműködését, s előmozdítsák országaik gazdasági szilárdságát és jólétét.

A szerződő felek megerősítik, hogy hisznek az ENSZ Alapokmányának céljaiban és elveiben, s békében kívánnak élni minden néppel és minden kormánnyal;

kinyilvánítják, hogy az ENSZ-alapokmány értelmében elidegeníthetetlen joguk az egyéni és a kollektív önvédelem;

úgy vélik, hogy közös érdekük a nemzetközi béke és biztonság fenntartása a Távol-Keleten.

Ezért határozták el, hogy kölcsönös együttműködési és biztonsági szerződést kötnek.

A szerződő felek megállapodtak az alábbiakban:

I. cikkely

Kötelezik magukat, hogy az ENSZ-alapokmány értelmében békés eszközökkel oldanak meg minden nemzetközi vitát, amelybe belekeverednek, nehogy veszélybe kerüljön a nemzetközi béke és biztonság s az igazságosság. Nemzetközi kapcsolataikban tartózkodni fognak attól, hogy erő alkalmazásának fenyegetésével, vagy erő alkalmazásával, vagy az ENSZ által kitűzött céloknak meg nem felelő bármilyen más módon más országok területi épsége vagy politikai függetlensége ellen törjenek.

Más békeszerető országokkal együtt az ENSZ erősítésére törekszenek, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete hatékonyabban teljesíthesse hivatását: fenntarthassa a nemzetközi békét és biztonságot.

II. cikkely

Szabad intézményeik erősítésével, s alapelveik jobb megértetésével, továbbá a stabilitás és a jólét előmozdításával hozzá fognak járulni a békés és baráti nemzetközi kapcsolatok továbbfejlesztéséhez. Azon lesznek, hogy megszüntessék nemzetközi gazdaságpolitikájuk ellentéteit, s ösztönözni fogják országaik gazdasági együttműködését.

III. cikkely

Egyénileg és egymással együttműködve, szüntelen és hatékony önsegély és kölcsönös segítségnyújtás révén, alkotmányukkal összhangban fenn fogják tartani és fejleszteni fogják lehetőségeiket,

hogy ellen tudjanak állni a fegyveres támadásnak.

IV. cikkely

Időszakonként, mégpedig bármelyik fél kérésére s bármikor, ha veszély fenyegeti Japán biztonságát vagy a nemzetközi békét és a távol-keleti biztonságot, közösen tanácskozni fognak e szerződés teljesítéséről.

V. cikkely

Kinyilvánítják, hogy a Japán igazgatása alá tartozó területeken bármelyik fél ellen intézett támadás mind a két fél békéjét és biztonságát veszélyeztetné, s ebben az esetben mind a két fél saját alkotmányával és törvényes előírásaival összhangban intézkedéseket tenne a közös veszély elhárítására.

Minden ilyen fegyveres támadásról s a támadás következtében foganatosított intézkedésekről az ENSZ Alapokmányának 51. cikkelye értelmében haladéktalanul értesítik a Biztonsági Tanácsot, s mihelyt a Biztonsági Tanács megteszi a nemzetközi béke és biztonság helyreállításához és fenntartásához szükséges intézkedéseket, megszüntetik az általuk foganatosított intézkedéseket.

VI. cikkely

Japán biztonságának előmozdítása, s a nemzetközi béke és a távol-keleti biztonság fenntartása érdekében az Amerikai Egyesült Államok jogot nyer arra, hogy szárazföldi, légi és haditengerészeti erői a japáni tevékenységükhöz szükséges eszközöket és területet igénybe vegyék.

A japáni eszközök és terület használatát, úgyszintén a Japánban állomásozó amerikai fegyveres erők státusát külön egyezmény szabályozza, amely felváltja a biztonsági szerződés III. cikkelyével összhangban 1952. február 28-án, Tokióban aláírt adminisztratív egyezményt, beleértve annak módosításait. Ehhez az egyezményhez esetleg még létrejövő más ilyen megállapodások is járulhatnak.

VII. cikkely

Jelen szerződés semmiképpen sem érinti a feleknek az ENSZ Alapokmányából eredő jogait és kötelezettségeit, sem pedig az ENSZ felelősségét a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért, és semmiképpen sem értelmezhető így.

VIII. cikkely

A jelen szerződést az alkotmányos előírásoknak megfelelően ratifikálnia kell az Amerikai Egyesült Államoknak és Japánnak. A ratifikációs okmányok kicserélése Tokióban történik, s a szerződés az okmányok kicserélésének napján lép hatályba.

IX. cikkely

Az Amerikai Egyesült Államok és Japán 1955. szeptember 8-án San-Franciscóban aláírt biztonsági szerződésének hatálya a jelen szerződés hatálybalépésének napján megszűnik.

X. cikkely

A jelen szerződés hatálya akkor szűnik meg, amikor az Amerikai Egyesült Államok és Japán kormánya úgy ítéli meg a helyzetet, hogy az ENSZ intézkedései kielégítően biztosítják a nemzetközi béke és biztonság fenntartását Japán körzetében.

Tíz év leteltével azonban bármelyik fél értesítheti a másik felet, hogy hatálytalanítani óhajtja a szerződést. Ebben az esetben egy évvel az értesítés után hatályát veszti a szerződés.

A fentiek megerősítésére alulírott meghatalmazottak aláírták a jelen szerződést.

Készült Washingtonban, két példányban, angol és japán nyelven. Mind a két szöveg hivatalos. 1960. január 19.

Az Amerikai Egyesült Államok nevében:

Herter külügyminiszter

Japán nevében:

Kisi miniszterelnök

FELJEGYZÉS

(Melléklet a szerződéshez)

Japán meghatalmazottja:

Noha a Japánnal kötött békeszerződés* III. cikkelye alapján az Egyesült Államok igazgatása alatt álló szigetek státusa nem szerepelt a szerződésről folytatott tárgyalások napirendjén, hangsúlyozni szeretném, hogy Japán kormányát és népét erős érdekek fűzik e szigetek lakosságának biztonságához, mivel e szigeteken Japánt illeti meg a maradék szuverenitás. Ha fegyveres támadás, vagy fegyveres támadás veszélye fenyegetné ezeket a szigeteket, a két fél természetesen szoros együttműködésben, a kölcsönös együttműködési és biztonsági szerződés IV. cikkelyével összhangban tanácskozásokat folytatna. Ebben az esetben a japán kormány az Egyesült Államokkal közösen megvizsgálná, milyen intézkedéseket tehetnének a szigetek lakossága érdekében.

Az Egyesült Államok meghatalmazottja:

Ha fegyveres támadás éri ezeket a szigeteket, az Egyesült Államok kormánya haladéktalanul tanácskozni fog a japán kormánnyal, s eltökélt szándéka, hogy megteszi a szükséges intézkedéseket a szigetek védelmére és minden lehetőt elkövet a szigetek lakossága érdekében.

Washington, 1960. január 19.

* Az Egyesült Államok és Japán külön békeszerződéséről van szó, amelyet 1951. szeptember 8-án, San Franciscóban írtak alá. — *Szerk.*

TOKIÓI TALÁLKOZÁS

(V. Fomicsev rajza a *Novoje Vremjá*-ban.)

ПРАВДА

A *Pravda* nak. a Szovjetunió Kommunista Pártja központi lapjának 1960. április 30-i számából.

A nemzetárulás politikájának csődje Dél-Koreában

A legutóbbi dél-koreai események, melyek alapjaiban ingatták meg az országra kívülről rákényszerített bábrendszert, ismét a világnak erre a pontjára irányították a nemzetközi közvélemény figyelmét.

Dél-Koreában a szó szoros értelmében néhány nap alatt és a hidegháború meghökkent stratégáinak szeme láttára omlott össze az az épület, amelyről pedig azt hitték, hogy szilárdan alátámasztották a megszálló hadsereggel és az óriási katonai és politikai apparátussal.

A reakciós nyugati sajtó, mely a múltban csöppet sem sajnálta sem a fáradságot, sem a papírt a népellenes dél-koreai rendszer dicsőítésére, most az országban drámai gyorsasággal lejátszódott eseményeket Li Szin Man egyéni tulajdonságainak tökéletlenségével, rossz hajlamaival próbálja megmagyarázni. A diktátort gondolkodás nélkül feláldozták, bűnbakot csináltak belőle, aki ezek után kénytelen volt lemondani.

De bármilyen nagyok is Li Szin Man bűnei, az általános népharag kitörésének nem annyira ezek voltak az okai, mint az a népellenes, nemzetellenes politika, mely teljes csődbe juttatta a dél-koreai rendszert.

A tragikus dél-koreai helyzetért a közvetlen felelősség az Egyesült Államoknak azokat a köreit terheli, melyek — mint világszerte ismeretes — ezt a bábrendszert rákényszerítették az országra és azóta állandóan támogatják megszálló hadseregük szuronyaival és dollárokkal.

Dél-Korea az idegen megszállás évei alatt gazdaságilag a tengeren túli monopóliumok tipikus gyarmatává, politikailag pedig tipikus rendőrállammá és az Egyesült Államok ázsiai katonai stratégiai felvonulási területévé vált.

Az egész dél-koreai politikának az volt a fő célja, hogy megakadályozza a koreai kérdés békés rendezését, militarizálja az országot és állandóan erősítse a katonai-rendőri diktatúrát. Külföldi megfigyelők számításai szerint a kis Dél-Koreának több mint 700 000 főt számláló óriási hadserege van. Ennek a hadseregnek az volt a rendeltetése, hogy éberen őrködjék a külföldi monopóliumok gyarmati érdekei fölött. A hadsereg az Egyesült Államok nagymérvű katonai „segélyén" kívül a dél-koreai költség-

vetésnek több mint 70 százalékát elnyeli, a nemzetgazdaság minden életerejét kiszívja.

Az Egyesült Államok Dél-Koreának nyújtott „segítségét" elsősorban katonai megfontolások szabják meg. Egy dél-koreai katona eltartása az amerikai tábornokok számítása szerint csupán huszonketted annyiba kerül, mint egy amerikai katonáé.

A dél-koreai gazdasági élet a militarizálás súlyos terhei és a külföldi monopóliumok garázdálkodása folytán súlyos válságba jutott. Dél-Korea gazdasági nehézségeit még súlyosbítja az a tény, hogy Koreát az Egyesült Államok bűnéből még mindig kettészeli a mesterséges választóvonal, és déli része el van szakítva az ország történelmileg kialakult ipari és energetikai bázisától, amely északon terül el.

A dél-koreai uralkodó klikk a gazdasági életnek kizárólag azokat az ágait fejleszti, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak a militarizálással. A feldolgozó ipar termelése erősen visszaesett, és ma már lényegében nem áll egyébből mint félig-meddig manufaktúrajellegű kisüzemekből.

Az amerikai monopóliumok elárasztották Dél-Koreát áruikkal (az utóbbi években a dél-koreai piac egész árutömegének több mint 80 százaléka amerikai eredetű volt), és ezzel végképp tönkrejuttatják a helyi vállalatokat, melyek természetesen nem tudnak konkurrálni a monopóliumokkal, és sorra csődbe jutnak.

A szükséges nyersanyagot majdnem teljes egészében az Egyesült Államokból hozzák be az országba. Még azok a dél-koreai üzemek is ezt dolgozzák fel, amelyek azelőtt egész anyagszükségletüket fedezni tudták a hazai nyersanyagforrásokból.

1945 előtt Korea elsősorban mezőgazdasági jellegű déli része nemcsak az egész ország lakosságát látta el rizzsel, hanem a világpiac egyik legnagyobb rizsszállítója is volt. Az elmúlt tizenöt év alatt Dél-Korea vetésterülete egyharmadára, a gabonafélék terméshozama pedig kb. egynegyedére csökkent.

Félreérthetetlenül gyarmati jellegűvé vált a dél-koreai külkereskedelem is. Dél-Korea legfőbb kiviteli cikkei jelenleg: a wolfram, a halipari termékek, a grafit stb. A behozatal pedig főként mezőgazdasági termékekből és fogyasztási iparcikkekből áll. Az egyenlőtlen árucsere következtében Dél-Korea évről évre hússzor akkora összegű behozatalra kényszerül, mint amennyi a kivitel értéke.

A dél-koreai gazdasági élet hanyatlása kifejezésre jut az egy lakosra számított nemzeti jövedelem csökkenésében is: az elmúlt évben ez a hányad mindössze kétharmada volt az 1938. évinek. A nemzeti jövedelem teljes összegének mintegy 80 százalékát improduktív célokra (a hadsereg, rendőrség, hivatalnoki apparátus stb. fenntartására) fordítják, és csupán 11 százalék jut a magán- és állami beruházásokra.

A gazdasági helyzet romlása következtében állandóan emelkednek az árak, fokozódik az infláció. 1947 és 1957 között összesen huszonkét ízben emelték az árakat. Az 1953-ban végrehajtott pénzreform óta is állandóan növekedett a forgalomban levő pénz mennyisége; 1959-ig ez a növekedés már több mint hétszeres volt.

A kormány, hogy fedezni tudja óriási katonai kiadásait, gyors iramban emelte az adókat. 1949-hez viszonyítva már több mint 500-szorosára emelkedett az adók összege.

A dél-koreai lakosság zömét ki-

tevő parasztság több mint 40-féle adót fizet, s emellett jövedelmének jelentős részét az ugyancsak az Egyesült Államokból behozott műtrágyafélék vásárlására kell fordítania. Dél-Koreából származó adatok szerint az adók és a műtrágyavásárlás a parasztok jövedelmének négyötöd részét fölemészti. Ezért a parasztcsaládoknak legalább 80 százaléka már kora tavasztól kezdve évről évre éhezik. Az éhség és nyomor ezrével üzi el földjükről a parasztokat. A népellenes Li Szin Man-rendszer évei alatt több mint 400 000 parasztcsalád ment teljesen tönkre s hagyta ott földjét.

De a városokban sem jobb a helyzet, mint falun. A teljes és részleges munkanélküliek óriási serege — az ország egész munkaképes lakosságának mintegy 40 százaléka — szüntelenül az éhhalál küszöbén áll.

Li Szin Man-ék saját hivatalos statisztikája szerint a dél-koreai munkások átlagbére 1957-ben a létminimumnak mindössze 20—25 százalékát fedezte. Még a Li Szin Man-kormány volt pénzügyminisztere is hivatalosan beismerte, hogy a dél-koreai munkások bére „elképzelhetetlenül alacsony".

Az 1946 és 1955 között eltelt tíz évben 1930—1939-hez viszonyítva — pedig akkor Korea Japán gyarmat volt — az egy lakosra számított gabonafogyasztás Dél-Koreában a felére, a textilfogyasztás pedig egyötödére csökkent.

A rendkívül súlyos életkörülmények következtében Dél-Korea azok közé az államok közé tartozik, ahol a legmagasabb a halálozási arány. Az átlagos életkor mindössze 34 év, vagyis hárommal kevesebb, mint amennyi még a japán gyarmatosítók igájában is volt!

A dél-koreai lakosságot a legelemibb jogoktól is megfosztották. Az uralmon levő Liberális Párt Li Szin Man vezérletével minden egyes parlamenti és elnök-„választás" alkalmával a legképtelenebb és legszemérmetlenebb hamisítások révén tartotta meg pozícióját. Li Szin Man még attól sem riadt vissza, hogy veszélyesnek látszó ellenfeleit sorra eltétesse láb alól.

A Li Szin Man-klikk a növekvő elégedetlenség elfojtására a legkegyetlenebb rendőrterror eszközéhez nyúlt. Még a koreai háború kitörése előtt mintegy félmillióan ismerkedtek meg a dél-koreai börtönökkel, több mint 200 000 embert pedig, akik tiltakozni merészeltek az amerikai megszállás és Li Szin Manék bűnös cselekedetei ellen, kivégeztek. Dél-Koreában a tömeges letartóztatás egészen köznapi dolog. Itt már az is bűnnek számít és elég a letartóztatáshoz, ha valaki szót ejt „a haza békés egyesítéséről", és a törvény a rendőrségi jegyzőkönyvet úgy tekinti, mint bizonyításra nem szoruló vád-dokumentumot. Az amerikai „segítséggel" épült dél-koreai börtönökben az ártatlan emberek óriási tömege sínylődik.

A Li Szin Man-rendszer legfőbb támaszát, a rendőrséget amerikai fegyverekkel szerelték fel, melyeket a gazdasági „segítségnyújtás" keretében szállítottak.

Dél-Korea területén 11 nagy amerikai katonai támaszpont épült. Az ott tartózkodó amerikai csapatok létszáma 80 000. Dél-Korea — mint az Egyesült Államok legkevésbé független és legengedelmesebb csatlósa — az első államok közé tartozott, amelye-

et atomtöltetű rakétafegyverekkel láttak el.

Aztán egyszer csak betelt a pohár. A dél-koreai hazafiak elszántan síkraszálltak a nemzetárulás politikája ellen. A népharag hulláma elsöpörte Li Szin Mant és legközelebbi fullajtárjait.

Az Egyesült Államok vezető körei úgy számítottak, hogy az ő költségükön felszerelt és általuk eltartott dél-koreai hadsereg elég erős támasza lesz a bábrendszernek. De kitűnt, hogy rosszul számítottak. Mint a tények mutatják, a katonák jelentős része rokonszenvezett a felkelőkkel, és ennek nem kis szerepe volt az események alakulásában.

Most a reakció minden erővel azon fáradozik, hogy a nép akarata ellenére fenntartsa Dél-Koreában a gyűlölt rendszert, és az ország élére ugyanolyan engedelmes bábot állítson, mint amilyen Li Szin Man volt. Dél-Korea uralkodó körei és tengeren túli pártfogóik lázas tevékenységet fejtenek ki megingott pozícióik újbóli megszilárdítása érdekében.

A társadalom széles körei — ténylegesen Korea egész népe — határozottan tiltakoznak ezek ellen a mesterkedések ellen, melyeknek az a céljuk, hogy megtévesszék a koreai népet és a világ közvéleményét. A koreaiak milliói követelik az ország mindkét felében, hogy mindenekelőtt szüntessék meg az idegen megszállást, ne avatkozzanak be többé Dél-Korea ügyeibe, adják meg népének a demokratikus szabadságjogokat és azt a törvényes jogát, hogy maga döntse el saját ügyeit.

Az élet meggyőzően bebizonyította, hogy az a politika, melynek lényege a népellenes bábrendszerekre való támaszkodás, és amelyet bizonyos nyugati körök folytatnak, mindenütt csődöt mond. Korunkban már nem lehet diktátorok és idegen szuronyok segítségével elfojtani a népek függetlenségi és szabadságtörekvéseit. Ez a legfőbb tanulsága annak a leckének, melyben Dél-Korea népe részesítette azokat, akik hosszú időn át „a szabad világ kirakatának", a „nyugati demokrácia" mintaképének nevezték ezt az országot. Most az egész világ meglátta, mi rejtőzött e „kirakat" vérrel bemázolt, de most végre betört üvege mögött.

A dél-koreai népi felkelés világszerte óriási visszhangot keltett. Akinek csak drága a béke és a népek függetlensége, fölemeli hangját és támogatja a sokat szenvedett dél-koreai lakosság követeléseit.

A külföldi megszálló csapatoknak távozniuk kell Dél-Koreából. Döntsék el a koreaiak — és csakis a koreaiak — saját sorsukat!

A dél-koreai eseményekből még egy fontos következtetést kell levonni: ezek az események megmutatják, miért kellett életével vagy testi épségével fizetnie oly sok ezer fiatal amerikainak. Még magának az amerikai hadügyminisztériumnak az adatai szerint is mintegy 160 000 volt a halálos áldozatok, illetve sebesültek száma! A csatatérre dobták őket hazájuk területétől sok ezer kilométer távolságban annak a korrupt, áruló rendszernek védelmére, amely most úgyszólván magától hullik szét a saját népe érdekeivel szemben a külföldi monopóliumok kedvéért elkövetett bűntetteinek súlya alatt.

Van min elgondolkodniuk — nemcsak azoknak az amerikaiaknak, akiknek szerettei elestek az áruló Li Szin Man-rendszerért folyt csatákban, hanem minden amerikainak.

l'Humanité

A Francia Kommunista Párt központi lapjának 1960. május 2-i számából.

YVES MOREAU:

Szöultól Törökországig

Istanbulban rend van. De milyen áron! Hadiállapotot rendeltek el három hónapra. Kijárási tilalom május 1-én, megszakítás nélkül 24 órán át. Az utcák kihaltak, csak lövésre kész katonai őrjáratok cirkálnak, és harckocsik, melyek lánctalpaikkal gyilkolják a lemészároltak vérétől síkos aszfaltot.

A nyugati diplomácia vezérei itt értekeztek május 1-én, s ebben a tragikusan jelképes keretben folyik le a NATO miniszteri tanácsának ülésszaka.

A kormányok, amelyek csatlakoztak az Atlanti Szerződéshez és aláírásukkal megpecsételték azt, kinyilatkoztatták elszántságukat, hogy *„megvédik népeik szabadságát, a demokrácia, az egyéni szabadságjogok és a jogrend elvein alapuló közös hagyományukat és civilizációjukat"*.*

E nagy szavak közt nincs egy sem, amely ne sértené az istanbuli, ankarai és szmirnai diákokat, akiknek egyetlen szabadságuk, hogy megölessék magukat a szabadságért.

Még a NATO mellett álló újságok is kénytelenek tiltakozni. Egy liberális angol lap, a *Guardian* azt írja, hogy a nyugati miniszterek „választhatnak", miképp értékeljék az Atlanti Szerződésben kinyilatkoztatott elvek törökországi alkalmazását: „A demokrácia? Ki van szolgáltatva a kormánypárt kénye-kedvének. Az egyéni szabadságjogok? Erre nézve kérjék ki a miniszterek az újságírók, a kurdok véleményét, akiket már a legutóbbi zavargások előtt letartóztattak. A jogrend? Ez nyilvánvalóan nem alkalmazható arra a bizottságra, melyet az ellenzéki tevékenység kivizsgálására alakítottak..."

És még a mélyen konzervatív *Daily Telegraph* is megállapítja: „Van valami ironikus és egyszersmind baljós mozzanat abban a tényben, hogy Istanbulban tanácskozik a NATO, a szabad világ védelmével megbízott szervezet..."

Ugyanakkor a *Daily Telegraph* hangoztatja, hogy „Menderesz úr módszereit össze sem lehet hasonlítani Rhee elnök módszereivel".

* Északatlanti Szerződés. Bevezetés.

De lehet, sőt meglepő az analógia. Hasonlóak a módszerek és hasonló a helyzet. Dél-Korea, akárcsak Törökország, nem előőrse-e a „szabad világnak"? Nem ugyanazokat a hazug ürügyeket használták-e fel az amerikaiak mindkét országban, hogy állandó megszálló csapatokat tartsanak ott, s repülőtereket, flotta-támaszpontokat, fegyverraktárakat létesítsenek területükön?

A szöuli, istanbuli, ankarai diákokra halált záporozó golyók nem egyazon helyről származtak-e? *Made in USA...*

És „a szabad világ védelme" itt és amott, s még más országokban is, nem arra van-e hivatva, hogy zsarnokokat védelmezzen saját népeik ellen?

Ha a *Daily Telegraph* tagadja ezeket a hasonlatosságokat, nem azért teszi-e, mert fél, hogy a szabadság járványa más országokat is megfertőz? Szöul után Istanbul. S Istanbul után? Athén? Madrid? Lisszabon?...

Mindazok szemében, akik világosan látnak, és a holnap, a jövő szempontjából is azok az erők fontosak, amelyek felkeltek, hogy lerázzák a népeket rabságban tartó súlyos láncokat, hogy elűzzenek egy Li Szin Mant, hogy szembeszálljanak a Törökországban dühöngő terrorral, hogy megingassák az imperializmust, még a legbiztosabbnak vélt mentsváraiban is. Ezzel újabb akadályt gördítenek a hidegháború folytatása elé, s a béke és az igazi szabadság közös ügyét szolgálják.

Időközben Törökországban a hadsereg magához ragadta a hatalmat. A puccs vezetője Cemal Gürsel tábornok. Menderesz miniszterelnököt, Bayar köztársasági elnököt és a kormány több más tagját letartóztatták. A politikai pártokat betiltották. Ez a puccs az uralkodó osztály egyik csoportjának, illetve a hadsereg tisztikarában e csoportot képviselő magasrangú tisztnek arra irányuló kísérlete, hogy megpróbáljanak úrrá lenni az uralkodó körök nyilvánvaló kormányzati válságán. — Szerk.

МИРОВАЯ ЭКОНОМИКА и МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Világgazdasági Intézetének kiadásában megjelenő *Mirovaja Ekonomika i Mezsdunarodnije Otnosenyija* című folyóirat 1960. 2. számából.

J. ROZALIJEV ÉS J. MARUNOV:

A dolgozók helyzete Törökországban

A legutóbbi évtized folyamán némileg felélénkült Törökország gazdasági élete. Új iparvállalatok, villanytelepek, kikötők, utak, repülőterek épülnek. Jelentősen nőtt az ipari termelés: 1949 óta csaknem megkétszereződött. Növekedett a munkásosztály; a nagyipari vállalatok munkáslétszáma 1958-ban az 1949. évi 223 400-ról 673 300-ra emelkedett. A mezőgazdaságban jelenleg körülbelül 50 000 traktor dolgozik (behozott traktorok).

Az ország gazdaságában megnőtt a török magán-nagytőke súlya. Számos török bank és iparvállalat még a hivatalos adatok szerint is 50—60—80 százalékos nyereséggel működik. A modern Törökország legnagyobb magántőkés vállalkozásának, a Kereskedelmi Banknak 1957. évi jövedelme például az alaptőke 83 százalékát tette ki.

A török gazdasági élet élénkülése azonban egészen sajátos: szervesen összefügg az ország militarizálásával, amelyet a vezető körök a nagytőke hasznára folytatnak.

Törökország azóta, hogy belépett az Északatlanti Szövetségbe (NATO), majd a Bagdadi Egyezménybe (jelenleg CENTO), évről évre növeli fegyverkezési kiadásait.

A hadügyminisztérium az 1947—1957 közötti években összesen több mint 7 milliárd lírát költött katonai célokra, nem számítva a más minisztériumok költségvetésében elrejtett katonai kiadásokat. A török sajtó adatai szerint ugyanebben az időszakban Törökország 5.82 milliárd líra összegű külföldi katonai segélyben részesült. Ebből az Egyesült Államok 4,76 milliárd, Kanada 280 millió, néhány más NATO-tagállam pedig 784 millió lírát nyújtott. Így tehát Törökország jóval nagyobb összeget volt kénytelen háborús készülődésre fordítani, mint amennyit szövetségeseitől katonai segélyként kapott. Az úgynevezett „gazdasági" segélyt is javarészt katonai célokra használják fel. A török kormány csupán 1958-ban 1.1 milliárd lírát irányzott elő közvetlen katonai kiadásokra (ez a költségvetési bevételek 23.3 százaléka). De H. Polatkan pénzügyminiszter beismerése szerint a fegyverkezési kiadások nem korlátozódnak a

költségvetési előirányzatokra, s a külföldi katonai segelyt és a közvetett katonai kiadásokat is számítva 1958-ban kb. 2,5 milliárd lírát tettek ki. *(Zafer*, 1958. február 20.)

Elsősorban az óriási katonai kiadások miatt rosszabbodik a dolgozók helyzete Törökországban. A militarizálás közvetlen következményeként megállás nélkül emelkednek az árak.

A *Vatan* című lap az 1958. évi költségvetési vitával kapcsolatban megjegyezte, hogy „az elmúlt évben... az eddiginél is gyorsabban emelkedtek az árak. Számos közszükségleti cikk vagy egészen eltűnt, vagy nehezen hozzáférhető. *(Vatan*, 1958. február 20.)

Yalman ismert török újságíró kényszeredetten beismerte: „Legfőként arra gondoljunk, hogy 25 millió török közül alig maroknyinak van legalább annyija, amennyiből többé-kevésbé emberi módon élhet." *(Hürriyet*, 1957. május 20.)

A kereskedelemügyi minisztérium 1958 augusztusi közleményében kimutatta, hogy az élelmiszerek árindexe (1938 = 100) 1956-ban 665-re, 1957-ben pedig 740-re, a közszükségleti cikkeké 1956-ban 620-ra, 1957-ben pedig 629-re emelkedett. 1958-ban folytatódott az áremelkedés. A konjunktúrakutató intézet adatai szerint 1938 és 1958 között az iparcikkek ára 10-szeresére, s az élelmiszerek ára 7-szeresére emelkedett. *(Ulus*, 1959. február 9.) A *Yeni Istanbul* című lap 1959 májusában megállapította, hogy az élelmiszerek árindexe 1958-ban (1938 = 100) elérte a 902-t (ezen belül a húsé az 1061-et, a szárított gyümölcsöké az 1087-et), a ruházati cikkeké pedig a 971-et.

Az áremelkedés folytán katasztrofális gyorsasággal emelkedtek a létfenntartási költségek. Hivatalos adatok szerint Ankarában a létfenntartási költségek általános indexe (1938 = 100) 1958-ig 773-ra emelkedett, 1958-ban pedig ugrásszerűen további 50 százalékkal nőtt. *(Yeni Istanbul*, 1959. május.) Mint a *Hürriyet* című lap írta, Törökország a létfenntartási költségek emelkedési ütemét tekintve „megdöntötte a világrekordot".

Áremelkedés volt 1959-ben is. A *Vatan* szerint néhány év alatt a cipő 30 líráról 120-ra, egy öltöny varratása pedig 75 líráról 250-re drágult.

A munkásság hosszas és kitartó harc árán kivívott ugyan némi béremelést, de hiába emelkedtek a névleges bérek, az állandó áremelkedés folytán a reálkeresetek mégis erősen csökkentek. A munkások névleges átlagbére 100 líráról 200—220-ra nőtt 1950 és 1958 között, a létfenntartási költségek viszont megháromszorozódtak, illetve még ennél is magasabb színvonalra emelkedtek ebben az időszakban.

Istanbulban 1958 december végén 45 szakszervezet vezetői tanácskozásra ültek össze. Megállapították, hogy például a bányászok napi keresete 8 líra, amiért „egy kilogramm szenet sem kapnak". *(Ulus* és *Hürriyet*, 1958. december 22.)

Hivatalos adatok szerint 1957-ben 206 líra volt a munkások havi átlagbére. Ez csak egyharmada a létminimumnak.

Az istanbuli városi áram- és gázszolgáltatási, s közlekedési alkalmazottak szakszervezetének 1959 márciusában megtartott vezetőségi ülésén megjegyezték, hogy ilyen drágulás mellett a munkások napi 6—7 lírás keresetükből nem tudják eltartani családjukat. A nyomdász-szakszer-

vezet 1959 májusában összehívott kongresszusán egy küldött kijelentette: „Nem vágyunk jégszekrényre és autóra. Csupán jóllakni szeretnénk."

Míg 1950—1951-ben egy öttagú családnak kb. havi 400 lírára volt szüksége ahhoz, hogy többé-kevésbé türhetően éljen, 1957-ben már 635 líra kellett ehhez. Az *Ulus* számításai szerint (1957. december 3.) egy öttagú család legalább havi 333 lirát kell, hogy költsön táplálkozásra. „Igen mérsékelt" lakbére havi 140 lirát tesz ki. A lap megjegyzi, hogy a létminimumban nem foglaltatnak benne a tej-, vaj- és tojásfogyasztás, valamint a gyógykezeltetés költségei (Törökországban, mint a legtöbb tőkésországban, fizetni kell az orvosi ellátásért). Ilyenformán rendkívül kevés egy öttagú család havi 635 lirában megállapított létminimuma. De, mint a tények tanúsítják, még ettől a minimumtól is igen távol áll a török dolgozók túlnyomó többsége.

Az állandóan növekvő adóterhek még súlyosbítják a helyzetet. Hassan Polatkan pénzügyminiszter 1957. július 30-án az Anatóliai Hírügynökség tudósítójának adott nyilatkozatában kényszeredetten beismerte: „Csupán 1957 első négy hónapjában 1 304 000 000 török lirát tett ki az adóbevételek összege. Az előző év azonos időszakában 1 058 000 000 lirányi adó folyt be. A lakosság 1957 júniusában 36 százalékkal több adót fizetett, mint 1956 júniusában."

Törökországban a társadalombiztosítási hozzájárulás jelentős részét maguk a munkások fizetik, s a biztosítási díjak munkabérük 10 százalékát is kiteszik. Istanbulban például a munkások csupán öregségi biztosításra munkabérük 4—5 százalékát fizetik 25—40 éven keresztül. A biztosítási díj másik felét formailag a vállalat tulajdonosa fizeti be, de gyakran előfordul, hogy ténylegesen a munkás béréből vonják le az egész hozzájárulást. „Munkásaink olyan helyzetben vannak — írta az *Ulus* —, hogy már 13—14 éves korukban kénytelenek munkát vállalni, s heti 56 órát dolgoznak. Csak akkor jogosultak öregségi biztosításra, ha legalább 46—47 évi szolgálati idejük van. Tetejébe mindössze havi 60 líra járadékot kapnak, amikor elérik 60 éves korukat. Ez nagyon kevés." (*Ulus*, 1957. június 18.)

A lakásviszonyok is elárulják a török dolgozók rendkívül súlyos helyzetét. Munkások és munkanélküliek százezrei laknak a külvárosok nyomortanyáin, úgynevezett „gecekondukban", ládákból, deszkákból, selejttéglából stb. „egy éjszaka alatt" összetákolt kalyibákban. Ankara peremén 45 850 ilyen kalyibában 222 275 ember, Istanbulban 40 000 vityillóban 280 000 ember, Izmirben pedig 4575 kalyibában 20 000 ember él. (*Cumhuriyet*, 1958. január 16.) A hatóságok igen különös módon „küzdenek" ezellen. Egyszerűen a földdel egyenlővé teszik a nyomortanyákat, s lakóiknak nem adnak lakást. Istanbulban a városi hatóságok utasítására 1957-ben 465 „gecekondut" gyújtottak fel. De a végső nyomorba döntött emberek egyetlen éjszaka alatt ugyanott újra összetákolják kalyibáikat.

Rendkívül rossz a lakosság orvosi ellátása. 1957-ben mindössze 27 792 kórházi ágy volt az országban, tehát 900 lakosra jutott egy kórházi férőhely. (*Zafer*, 1958. február 20.) Ráadásul nagyobb-

részt magánkórházak működnek, ahol drága a gyógykezelés, úgyhogy a nagy tömegek nem tudják megfizetni. A társadalombiztosító intézeteknek (nem mindegyik vilajetben vannak) 1958-ban csak 64 gyógyintézetük volt, összesen 2221 férőhellyel.

Ebben az országban, amelynek 25 millió lakosa van, 1957-ben mindössze 49 177 anya kapott szülési segélyt, s ráadásul a segélyösszeg 50 százalékát előre kifizették a biztositottak. (*Economi Gazetesi*, 1958. január 8.)

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy Törökországban elterjedtek a népbetegségek. A tüdővész valóságos nemzeti csapás. A központi statisztikai hivatal adatai szerint évente körülbelül 50—60 ezer embert visz a sírba. Több mint 350 000 ember szenved tüdővészben.

Az országban lényegében nincs társadalombiztosítás. Az 1958. évi költségvetés több mint 1 milliárd lirát irányzott elő közvetlen katonai kiadásokra, s csak alig valamivel több mint 200 milliót társadalombiztosításra. H. Odabasioglu, a nyugdíjasok szövetségének elnöke 1958 októberében egy sajtóértekezleten kijelentette, hogy az áremelkedés éhínségre ítél több mint 140 000 nyugdíjast. Főleg azok kerültek tragikus helyzetbe, akiket 1950 előtt nyugdíjaztak. Nyugdíjukat ugyanis, az állandó drágulás ellenére, nem emelték. Ma sem több havi 50 liránál. (*Hürriyet* és *Vatan*, 1958. október 9.)

Az utóbbi években súlyos nehézségekkel küzd több török iparág. A nehézségeket részben az okozza, hogy csökkent az exportnyersanyagok kereslete és fokozódott az olcsó külföldi áruk konkurrenciája. A textil- és a gumiiparban, valamint a krómérc-bányászatban időszakosan válságjelek mutatkoznak. Sok vállalat csökkenti termelését, s három műszak helyett csak két műszakban dolgozik, vagy bezárja kapuit. Ezerszámra bocsátják el a munkásokat. Növekszik a munkanélküli-sereg.

A munkanélkülieket a munkaközvetítő hivatalok veszik nyilvántartásba. De ezeknek csupán a nagyvárosokban vannak irodái. A munkanélküliségről közölt hivatalos adatok ezért a valóságosnál jóval kedvezőbb képet mutatnak. Eszerint 1951-ben 79 600, 1955-ben pedig 497 700 munkanélküli jelentkezett a munkaközvetítő irodákban. (*Zafer*, 1956. január 10.) Törökországban jelenleg 600 000 nyilvántartott munkanélküli van.

Nemcsak az ipari munkások elbocsátása növeli a munkanélküliséget. A munkanélküli-sereg elsősorban a falvakból kapja az utánpótlást. A török falvakban a legutóbbi néhány évben erősen meggyorsult a parasztok elnincstelenedési folyamata. Sok bérlőnek is kiadják az utját. Mint az *Acis* című folyóirat megállapította: „Az utóbbi években végrehajtott gépesítés nem csökkentette, hanem megnövelte a munkanélküliséget, mert semmit sem tettek annak érdekében, hogy az iparban foglalkoztassák a mezőgazdaságban feleslegessé vált munkaerőt."

A kivitelre termelő mezőgazdasági ágak fejlesztése végett külföldről behozott mezőgazdasági gépekből csupán a nagybirtokosok és a kulákok húznak hasznot. A parasztok millióinak csak nyomorúságot hoz a mezőgazdaság gépesítése. A *Vatan* ezt írta: „Parasztjaink jelentős részét

megfosztották földjüktől. Sok kisbirtokos elzálogosította földjét a mezőgazdasági banknál, vagy uzsorásoknál."

A földtelen parasztok tömegesen fordítanak hátat a falvaknak s a városokban néznek kereset után. Csupán 1959 áprilisában több mint 10 000 ember vándorolt az ország különböző vidékeiről Istanbulba, munkát keresni. (*Cumhuriyet*, 1959. május 12.)

A mezőgazdasági munkások a legjogfosztottabb török proletárok. A 600 000 zsellérre nem terjed ki a munkaügyi törvények hatálya. A mezőgazdasági napszámosok a gyárakban, az építkezéseknél és a bányákban néznek kereset után, amikor nincs idénymunka. Ez a török lakosság legellátatlanabb rétege.

A török dolgozók rendkívül nehéz körülmények között küzdenek állampolgári jogaikért és életük megjavításáért. Mihelyt nyíltan zúgolódnak az alacsony bérek és a magas árak miatt, elbocsátják, vagy letartóztatják őket. Még kegyetlenebb üldöztetésnek teszik ki magukat, ha bírálni merik a kormányt és népellenes, militarista politikáját. A haladó elemek mind illegalitásba szorultak Törökországban.

Rendkívül megnyirbálták a török szakszervezetek jogait. A kormány szigorúan ellenőrzi a szakszervezeteket, úgyhogy csak igen korlátozottan vezethetik a helyzetük megjavításáért harcoló dolgozókat. Egy 1947. évi törvény értelmében csak hatósági engedéllyel lehet szakszervezetet alapítani, s alapszabályait jóváhagyás végett be kell mutatni az állami szerveknek. Szigorúan tilos a szakszervezetek politikai tevékenysége. A kormány 1958-ban feloszlatott számos szakszervezeti egyesülést, pl. a Márványtengeri Szakszervezeti Szövetséget, a bursai szervezett munkások szövetségét, s a cukorovai szakszervezeti szövetséget. Azt a vádat emelték ellenük, hogy „az osztályharc útjára léptek".

A kormány minden eszközzel akadályozza, hogy szakszervezetek alakuljanak és egyesüljenek, s hogy kapcsolatot teremtsenek a nemzetközi munkásmozgalommal. Gyakran a hatóságok választottjait teszik meg szakszervezeti vezetőknek. A dolgozók azonban még ilyen nehéz körülmények között is egyre hevesebb harcot vívnak jogaikért.

350-nél több török szakszervezetnek összesen 220—250 ezer tagja van. A legtöbb szakszervezet Istanbulban működik. Az istanbuli szakszervezeti egyesülés tagjainak száma meghaladja a 130 000-et. A török dolgozók és szakszervezeteik a rendőrterror ellenére újabban már nemcsak gazdasági, hanem politikai követeléseket is támasztanak. A vasutas-, a textilipari-, a bányászstb. szakszervezetek 1958 végén és 1959 elején megtartott évi kongresszusaikon követelték az adók leszállítását, a sztrájkjogot, a munkaügyi törvények, továbbá a szakszervezetekről és a társadalombiztosításról szóló törvények módosítását.

S ma már nem szorítkoznak arra a munkások, hogy követeléseket támasztanak. 1958 őszén a kayseri textilgyár és a krikkalai hadiüzem munkásai sztrájkba léptek. Erre a Gép- és Vegyipari Társaság vállalatainak 8000 munkása szolidaritási sztrájkot hirdetett. Istanbul egyik szövőgyárában 1959. május 22-én a munkások az elbocsátások elleni tiltakozásul beszüntették a munkát.

Törökország dolgozó lakossága egyre világosabban látja, hogy

nyomorúságának egyik legfőbb oka az ország fokozódó militarizálása. A hazafias erők nem látnak más kiutat, mint azt, hogy a kormány teljesen változtassa meg külpolitikáját: Törökország lépjen ki az agresszív tömbökből, minden országgal szemben a barátság és az együttműködés politikáját folytassa, s a nép érdekében fejlessze termelőerőit.

„Mivel Menderesz úr nem távozhat el hivatali szobájából, ez úton tartja meg Önöknek a szabad választásokról szóló előadását."

(Arndt rajza a *Neues Deutschland*-ban.)

France nouvelle

A Francia Kommunista Párt *France Nouvelle* című hetilapjának 1960. április 13-i számából.

MAURICE KRIEGEL-VALRIMONT:

Mendès-France, a szocializmus és a demokratikus egységfront

Köszönetet kell mondani Pierre Mendès-France-nak: csaknem teljesen, mondhatni véglegesen kifejezte a mai antimarxista revizionizmust. Tette pedig ezt egy brüsszeli és mons-i előadásában, amelynek szövege az igen nagyigényű „Modern szocializmus" címmel látott napvilágot.

Figyelemre méltó már az is, hogy egy volt miniszterelnök, a Radikális Párt vezető alakja, aki évtizedeken keresztül a francia középrétegek képviselőjének vallotta magát — a szocializmust vizsgálja.

Marx és Engels a Kommunista Kiáltványban már jelezték a burzsoá szocializmusnak ezt a változatát, amely „... az anyagi életviszonyok megváltoztatásán ... semmiképpen sem a polgári termelési viszonyok eltörlését érti". A tudományos szocializmus revíziójára irányuló kísérlet egy évszázad óta állandó vállalkozás. Nincs igaza annak, aki ezt modernnek minősíti.

Marx „mendèsista" revíziója

Marx óta nem lehet a szocializmust akárhogyan meghatározni anélkül, hogy meghökkentő tudatlanságról ne tegyen valaki tanúságot. Mendès-France mégis ezt írja: „Az a politika, mely sikerrel háritja el az infláció veszélyét, s ugyanakkor minden lehetőséget megnyit a termelés és a fogyasztás akadálytalan fejlődése számára — íme, ez a szocialista politika."

Ebben a meghatározásban nincs szó a termelési viszonyokról. Hiányoznak belőle az osztályok, s hiányzik az őket egymással szembeállító osztályharc. E meghatározás nem mond ellent a marxizmusnak; egyszerűen elsikkasztja azt.

Lehetséges, hogy 1960-ban valaki szocializmusról beszéljen és ne szóljon a termelési viszonyokról, még csak ne is érintse a termelőeszközök tulajdonának kérdését?

Lehetséges-e egyáltalán a szocializmussal foglalkozni és nem vizsgálni azt a lényeges és alapvető intézkedést, melynek célja a főbb termelőeszközök kollektív kisajátítása?

A főbb termelőeszközök kollektív kisajátításának vannak hívei

és ellenzői. A válasz erre a kérdésre állásfoglalás a szocializmus mellett, vagy ellene. Pierre Mendès-France semmiyen választ sem ad.

A marxizmus elsikkasztása után következik a marxizmus elítélése. Elismerik ugyan régi érdemeként, hogy a múlt században „diagnózist állapított meg és programot adott". De ma Marx „előrelátása" állítólag túlhaladott, „sémáit" felborította „a tények alakulása".

Különös elméletet tulajdonítanak Marxnak — hogy meghazudtolhassák. „Nem látjuk — mondják —, hogy két ellentétes osztály (és csupán két osztály) polarizálódnék egymással szemben." Mintha Marx ilyen körülhatárolt, tiszta szembenállás kialakulásáról beszélt volna! Azt állítják, hogy megjósolta a lakosság nagy többségének proletarizálódását mint a forradalom előfeltételét.

Marx sohasem állított ilyesmit. Az ellenkezőjét mondta. Íme, egy mondat a Kommunista Kiáltványból: „Azokban az országokban, ahol a modern civilizáció kifejlődött, egy új kispolgárság képződött, amely a proletariátus és a burzsoázia között lebeg és a polgári társadalom kiegészítő részeként *állandóan újból képződik.*"

Marx rámutatott arra — 1844-ben —, hogy olyan országban, mint Franciaország, ahol a parasztság jóval nagyobb a lakosság felénél, természetesen megtalálható a rendszernek kispolgári és paraszti szemszögből gyakorolt bírálata.

1908-ban Lenin egy cikkében hangsúlyozta: „súlyos hiba lenne azt hinni, hogy e forradalom beteljesüléséhez a lakosság nagy többségének »maradéktalan« proletarizálódása szükséges".

Pierre Mendès-France szerint tehát az 1917-es forradalom nem is történhetett volna meg, hiszen az orosz nép nagy többsége még nem proletarizálódott.

Szerencsére Lenin nem járt a „modern szocializmus" iskolájába!

A marxizmusnak ilyen karikatúrája azért szükséges, mert ez az egyetlen eszköz, amely ürügyet nyújt egy *másik* szocializmus keresésére.

Kárbaveszett fáradozás.

A termelési viszonyok tényleges alakulása valóban a fontos termelőeszközök és a tőkék szédületes koncentrációjának irányában haladt. A közelmúlt fejleményei még tovább fokozták ezt a folyamatot. A tőkés felhalmozás történelmi irányzata, melynek kihatásait Lenin az imperializmus korszakában vizsgálta, nem változott.

Nyilvánvaló, hogy a nagyüzemekben koncentrálódott proletárok száma növekedett és a „munka szocializálódása" nem torpant meg.

A tőkés társadalom két szélső pólusa, amelyekről Marx beszélt, továbbra is jelen van.

Az elidegenedésnek, melytől a munkásosztály mélységesen szenved, „legfőbb oka" nem a munkanélküliség, mint ahogy Mendès-France állítja; igazi oka a munkabér, amely a munkaerőt áruvá teszi.

Ha valamilyen érthetetlen eltévelyedés folytán egy munkáspárt megtagadná a tudományos szocializmus alaptételeit, a proletárok minden bizonnyal lemondanának erről a pártról anélkül, hogy egy pillanatra is lemondanának sajátos szerepükről, arról, hogy kivívják a társadalmi ter-

melés fejlődéséhez szükséges keretet, a társadalmi tulajdont.

Senkinek sem áll hatalmában megváltoztatni az osztályviszonyokat és megfosztani a munkásosztályt létezésének és szerepének tudatától.

Szövetség a békéért és a demokráciáért

Mendès-France-nak a szocializmus revíziójára irányuló kísérlete ugyanúgy kudarcra van ítélve, mint a korábbi hasonló kísérletek.

Mégis, mint újonc a szocializmus terén, érdekes fejleményre világít rá. Arra ti., hogy a szocializmus többé nem madárijesztő a nagy létszámú nem proletár társadalmi rétegek szemében.

Egyre terjed az a törekvés, amelynek célja egy jobb, a gazdasági szükségleteknek megfelelőbb társadalmi szervezet keresése.

Ez a kutatás nem a marxizmus elsikkasztásánál fog kikötni. Nem vitatható, hogy Marx óta sok új dolog történt: a világ egyharmada — mely már a javak felét termeli — a tudományos szocializmus alapjaira épült.

A gyarmatrendszer eltűnőben van. A főbb termelőeszközök társadalmi tulajdona alapján a termelés fejlődése minden eddigit felülmúló ütemet ér el.

A szabadság — amiről annyit beszélnek — hatalmas lépéssel jutott előre, százmilliók szabadultak fel a bérrabság és a gyarmati szolgaság alól.

A termelőerőkben bekövetkező változások, a tudomány haladása, az új technika, a tökéletesebb gépek, a lakosság szaporodása — mindmegannyi olyan tényező, amely elviselhetetlenné teszi a modern társadalmi termelés lehetőségeinek és szükségleteinek meg nem felelő termelési viszonyok béklyóját. Pierre Mendès-France többször hivatkozik az elmúlt és a fenyegető gazdasági válságokra. Helyesen mutat rá a belőlük fakadó „pazarlásra és elszegényedésre". Ha egy polgári ideológus eljut „a történelmi mozgalom egészének elméleti megértéséhez", ily módon *a proletariátussal együtt* el kell jutnia a válságokat szülő rendszer megdöntésének akarásához.

Ilyen vagy olyan módon, a kérdés napirendre került.

Annak, ahogyan Mendès-France a megoldást elképzeli, van egy teljesen pozitív oldala. A békés verseny mellett foglal ugyanis állást. Nem tanácsolja, ellenkezőleg kizárja az erőszakot a Kelet és a Nyugat között folyó versenyben. A problémát két „civilizáció" közötti gazdasági verseny talajára helyezi. Ezt a versenyt Mendès-France nem a szocializmus szempontjából szemléli. Azt mondja például: „*Rendelkezünk* a szükséges technikai eszközökkel és erőforrásokkal." Ez nem a proletár szava, aki a szocializmusra törekszik, a technikai eszközök és erőforrások fölötti minden hatalom híján. Ez nem királyi többes, hanem a burzsoázia többesszáma. Megjegyzésünkkel semmiképp sem akarjuk kisebbíteni Pierre Mendès-France állásfoglalásának értékét, a békés együttélés melletti kiállását, ami a béke szempontjából lényegbevágó.

Az alap, amelyből mint liberális burzsoá kiindul: „békés harc, melynek a világ ma színtere" — mindnyájunk számára elfogadható. A kommunisták helyeselnek minden olyan intézkedést, amely nemzetközi síkon valóban biz-

sítja a versengés békés lefolyását.

Pierre Mendès-France előadásában további figyelemre méltó elemek is találhatók. Vannak életrevaló gazdasági javaslatai: általános érdekű intézkedéseket — egyes gazdasági ágak államosítását — indítványozza. Ajánlja a dolgozó tömegek bizonyos gazdasági követeléseinek kielégítését a bérek és munkakörülmények terén. Hangsúlyozza a tudományos kutatómunka támogatásának és a népoktatás megfelelőbb szervezetének szükségességét. A lakosság jelentős részének sürgős szükségleteit kielégítő lakáspolitikát hirdet.

Ezek és még néhány egyéb pont, például a parasztság helyzetére vonatkozó állásfoglalása, objektív alapot nyújtanak a megegyezésre, a mai Franciaország fő társadalmi kategóriái közötti szövetségre.

Ilyen gazdasági és szociális követelések alapul szolgálhatnak a munkások, a parasztok és a középrétegek közös programja számára.

A Francia Kommunista Párt XV. kongresszusán részletesen kidolgozott és elfogadott program ugyanebbe az irányba mutat. Ezen az alapon haladéktalanul megjelölhetők azok a pontok, amelyek a francia nők és férfiak hatalmas többségének érdekeit szolgálják.

Ezekhez a közös érdekeket képviselő pontokhoz hozzá kell még tenni a demokratikus jogok megnyirbálásából származó káros következmények megbélyegzését, minthogy ennek a jogfosztásnak áldozata nemcsak a munkásosztály, hanem a monopolista burzsoázia kivételével valamennyi nem proletár osztály is.

Pierre Mendès-France szót emel a demokrácia megsértése ellen. Véleményünk szerint a liberális burzsoázia szempontjából teszi ezt.

A demokratikus mozgalom egészének szövetsége és közös harca tehát szükségszerűség. Így lehet csak szembeszállni a fináncтőke nemzetellenes elnyomó intézkedéseivel és a fasizmus fenyegetésével.

A kommunisták — akiktől senki sem kívánhatja komolyan a gyakorlatban beigazolódott elveik megtagadását — célul tűzték ki, hogy tömörítik mindazokat az erőket, amelyek biztosítják a demokrácia helyreállítását és megújulását.

Bírálatunk a szocialista elvek megvédését célozza és arról tanúskodik, hogy ugyanakkor, amikor visszautasítunk minden támadást, amely a dolgozók jövőbeli érdekeit és a társadalmi fejlődést sérti, egyszersmind lojálisak vagyunk az általunk javasolt közös akciókban. Szükséges ez a bírálat, hogy a dolgozókat, akik nem mondanak le a szocializmusról, egyesítse az összes demokratákkal.

Események nyomában

KONSTRUKTÍV JAVASLAT

Április 21-én, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának 15. ülésszakán N. Firjubin szovjet külügyminiszterhelyettes bejelentette, hogy a Szovjetunió csatlakozni kíván ahhoz a tervbe vett új nemzetközi gazdasági szervezethez, amely a jelenlegi Európai Gazdasági Együttműködés Szervezetét (OEEC) hivatott felváltani.

Köztudomású, hogy az OEEC léte ellenére Nyugat-Európa jelenleg két gazdasági tömbre — az Európai Gazdasági Közösségre (Közös Piac) és az Európai Szabadkereskedelmi Társulásra (a hetek övezete) oszlik. Ez persze hátráltatja a nemzetközi kereskedelem fejlődését. Ezért Nyugaton most kísérleteket tesznek arra, hogy az OEEC helyett, amely a hozzáfűzött reményeket nem váltotta be, új gazdasági együttműködési szervet hozzanak létre. Április 20-án az e célból alakított különbizottság nyilvánosságra hozta a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tervezetét.

Az első nyugati sajtóvisszhangok az újdonsült tervezetről kevés jót mondtak. Az angol *Guardian* például április 21-i számában amiatt aggódott, hogy a terv csupán „az európai nézeteltérések felszíni elsimítására törekszik, holott a »hatosfogat« és a »hetesfogat« közti szakadás állandó jelleget ölt . . ."

Meg kell mondanunk, hogy amikor a nyugati sajtó a nyugat-európai ellentétekre összpontosítja figyelmét, ugyanakkor szem elől téveszt egy másik, nem kevésbé fontos körülményt: a tervezet nem érinti a Kelet-Európával, vagyis a Szovjetunióval és a népi demokratikus országokkal való kapcsolatok problémáját. Pedig csupán e kérdés megoldása nyújthat biztos alapot az egész Európát érintő gazdasági problémák rendezésére.

Ebben a helyzetben a szovjet javaslatnak nagy konstruktív ereje van. A Szovjetunió szilárd meggyőződése szerint a nemzetközi kereskedelem megkönnyítésének és fejlesztésének eszközeit nem azokon az utakon kell keresni, amelyek a világot különálló tömbökre osztják. Meg kell teremteni a feltételeket ahhoz, hogy a nem-

zetközi munkamegosztás szükségleteinek megfelelően megkönnyítsék az országok közötti, kölcsönösen előnyös árucserét. E céloktól vezérelve a Szovjetunió kifejezte azt a készségét, hogy hajlandó részt venni a tervbe vett gazdasági szervezet elveinek kidolgozásában.

A szovjet kormány kezdeményezését a nyugati sajtó élénk kommentárokkal kíséri. A *Les Échos* című francia lap április 23-i száma „A Kelet és a Nyugat közti híd" című cikkében hangsúlyozza, hogy ez a javaslat „kedvező pillanatban" született. Másrészt néhány nyugati ország lapjai szokás szerint már a küszöbről megpróbálnak ajtót mutatni a szovjet kezdeményezésnek, s azt állítják, hogy az „propagandalépés".

Mindenesetre, a közeljövőben a széleskörű gazdasági együttműködés megszervezésére vonatkozó szovjet javaslat iránti viszony lesz az a próbakő, amely megmutatja, őszintén óhajtják-e a nyugati országok az együttműködést ebben a fontos ügyben.

(Novoje Vremja)

A NAGY ÖRÖKSÉG

A NATO-csapatok végre akcióba léptek. Amidőn a nyugati külügyminiszterek a NATO-tanácskozásra összegyűltek Istanbulban, a török rendőrség és hadsereg erőszakot alkalmazott a török kormány „ellenségei" ellen.

Kikből állott az ellenség? Vagy hatvan ügyvédből, akik a tanácskozás épülete előtt tiltakozni kívántak, s ezért csendes felvonulást rendeztek az utcákon, és a NATO-miniszterek lakhelye előtt tüntető diákokból.

„A tanácskozó teremben — írta a *Guardian* május 3-án — az ismert közhelyek úgy estek, mint a csendes eső...: szabadság, közös örökségünk, a szabad világ intézményeinek vedelme..."

„Kint — folytatta a lap —, a kellemetlen valóság világában a szabadság csúnya szó, és aki használja — akár orvos vagy ügyvéd, akár gyümölcsárus —, betörik a fejét."

Törökországban — ahol mindig hiányzott a szabadság, amelyet most állítólag a NATO fegyveres erővel biztosít számára —, statárium uralkodik. Az ellenzéki pártok föld alá kényszerültek; lapszerkesztőket, akik a kormányt bírálták, letartóztattak; a szabadságért tüntetőket puskatussal kergették el az utcákról és tankokkal tartják távol őket.

A zavargásokkal kapcsolatban azonban hadd vigasztalja a NATO-minisztereket az — miként a *Times* május 3-án szárazon megjegyezte —, hogy most már legalább tisztában vannak a török hadsereg nagyságával. Megbizonyosodtak afelől, hogyha az oroszok ügyvédekkel és diákokkal támadnak, akkor a NATO-erők elegendők a feltartóztatásukra.

(Tribune)

A VENEZUELAI ESEMÉNYEK

150 évvel ezelőtt, 1810. április 19-én Caracasban, Venezuela jelenlegi fővárosában, fellobbant a spanyol gyarmatosítók elleni fegyveres felkelés lángja. Ez a láng később más latin-amerikai országokra is átcsapott, s végeredményben az Újvilágban megsemmisítette a spanyol gyarmatbirodalmat.

Ezt a történelmi évfordulót Venezuelában, s a többi latin-amerikai országban is megünnepelték. Ám az ünnepséget követő napon a venezuelai népnek újból fegyvert kellett fognia, akárcsak másfél évszázaddal ezelőtt. A két évvel ezelőtt megbuktatott venezue-

lai diktátor, Pérez Jiménez hívei közé tartozó reakciós katonák csoportja fegyveres lázadást szervezett Romula Betancourt elnök kormánya ellen. A lázadás központja az ország nyugati részében, Táchira állam fővárosában, San Cristobalban volt. A lázadók elfoglaltak továbbá néhány kis várost a kolumbiai határ mentén, és két repülőteret.

A zendülők kezdettől fogva elszigetelődtek. Venezuela fegyveres erői és politikai pártjai kijelentették, hogy Betancourt kormányának minden támogatást megadnak. A szakszervezetek és a diákszervezetek nagygyűléseket és felvonulásokat rendeztek, s ezeknek részvevői kifejezték azt az elhatározásukat, hogy szembeszállnak a lázadókkal. A 800 000 tagot számláló venezuelai parasztszövetség felhívta a parasztokat, fegyverezzék fel magukat „machete"-vel (a cukornád vágására szolgáló nagy késekkel) és álljanak harci készenlétben.

A felkelők, akiket a kormánycsapatok már az első ütközetekben szétvertek, fejvesztve menekültek a kolumbiai határ felé. A lázadást vezető tisztek fogságba kerültek, vagy Táchira állam nehezen megközelíthető erdőségeiben elrejtőztek. A lázadás lényegében mindössze egy napig tartott.

A latin-amerikai sajtó e tiszti zendülést úgy értékeli, mint a reakciós erők összeesküvését Venezuela, valamint a többi latin-amerikai ország szabadsága és függetlensége ellen, s a lázadást az 1954. évi guatemalai eseményekhez hasonlítja.

„Aki annak idején a »United Fruit« érdekeit szolgálta — írta április 21-i számában a *La Calle* című kubai lap —, az most a venezuelai népet a zsarnokság jármában tartani törekvő észak-amerikai olajtársaságok érdekeit oltalmazza."

A lázadók vezetőinek az amerikai imperialista körökkel való kapcsolataira mutat az a körülmény, hogy Castro Leon tábornok, a felkelés vezetője, bizonyos ideig New Yorkban volt emigrációban. A „Prensa Latina" hírügynökség jelentése szerint az Egyesült Államok és Castro Leon viszonyában nem voltak nehézségek, mivel a tábornok kijelentette, hogy „a keresztény civilizáció védelmében a nyugati hatalmak oldalán" száll síkra.

Ám szégyenletes kudarcot vallott az a kísérlet, hogy Venezuelában a „guatemalai műveletet" megismételjék. Latin-Amerikában a helyzet a legutóbbi években lényegesen megváltozott, s a reakciós elemeknek mind gyakrabban meg kell hátrálniuk a demokratikus erők egységfrontja elől.

(Novoje Vremja)

LÁNCREAKCIÓ

Párizsban véget értek a tárgyalások a Franciaország két afrikai területét — Szudánt és Szenegált — egyesítő Mali Államszövetség küldöttsége és a francia kormány között. Megegyezés jött létre arról, hogy a Mali Államszövetség a Francia-afrikai Unió keretei között megkapja a „nemzetközi szuverenitást". Néhány nappal ezelőtt hasonló megoldást fogadtak el Malgas köztársaságra vonatkozóan is. E határozatokat a francia parlamentnek soron következő ülésszakán kell ratifikálnia.

Az egyezmény előírja, hogy Mali és Madagaszkár új statutumot kap az Unió keretén belül. Ez abban különbözik a régitől, hogy Franciaország viszonya ezekhez az országokhoz alkotmányos alapról szerződéses alapra kerül. Régebben a Mali Államszövetségben és

Madagaszkáron a közigazgatás olyan szféráit, mint a honvédelem, a külügyek, a pénzügyek, a gazdaság, a főiskolai oktatás — az V. Köztársaság alkotmányának 78. cikkelye alapján Párizs gyakorolta. Most ez a cikkely a Mali Államszövetségre és Madagaszkárra vonatkozóan érvényét veszti. A felsorolt közigazgatási területeken az irányítást a jövőben Párizs az együttműködésről szóló azon különleges egyezmények alapján gyakorolja, melyeket a tárgyalások során parafáltak, s amelyek már csak a parlament ratifikálására várnak. Ugyanakkor a helyi kormányok hatásköre és jogai némileg bővülnek (például a helyi kormányoknak joguk lesz diplomáciai képviselőket cserélni más országokkal).

A fennmaradó korlátozások arról tanúskodnak, hogy a Mali Államszövetség és Madagaszkár feletti francia ellenőrzés számos fontos területen továbbra is érvényben marad. Egyebek közt, a francia fél kikötötte magának azt a jogot, hogy az említett országok területén csapatokat és haditámaszpontokat tarthasson.

A tárgyalások eredményei mégis jelentősek. Megmutatják, hogy az afrikai francia gyarmatok népei nem elégednek meg az Unióban elfoglalt helyzetükkel, s teljes nemzeti függetlenségre törekszenek.

Jellemző, hogy a Mali Államszövetségnek és Madagaszkárnak tett francia engedmények az Unió sok más tagországában láncreakciót váltottak ki. Csad terület alkotmányozó gyűlése április 15-én felhívta a francia kormányt, hogy ennek az országnak is adja meg a „nemzetközi szuverenitást". Dahomey, Felső-Volta, Nigéria, és más francia területek szintén követelni akarják az Unión belüli statutumuk felülvizsgálását.

(Novoje Vremja)

EGY NYUGAT-NÉMETORSZÁGI KÁVÉHÁZ BALLADÁJA

1958 augusztusában, amikor a 37 éves Kurt Sumpf kávéházat nyitott Köppern-ben, ebben a Frankfurt melletti kisvárosban, tettével egyszersmind szavak nélkül kifejezte az „új", demokratikus Németországba vetett hitét. Sumpf, aki a nácik által kiüldözött zsidó menekültek fia, és aki élete nagy részét Izraelben töltötte, úgy határozott, hogy visszatér Németországba.

Kurt Sumpffal ellentétben azonban Köppern polgárai közül sokan nem voltak hajlandók elfelejteni a régi rossz időket. Az iskolában Sumpf kisfiát, a 10 éves Pétert, rendszeresen gúnyos kórus köszöntötte. Nem sokkal Sumpf visszatérése után, egy este, az egyik volt náci nagyság fiának vezetésével vagányokból álló banda vonult be a kávéházba, s fennhangon arról „társalgott", hogy Sumpfot „húsz évvel ezelőtt gázkamrában kellett volna kiirtani". Fél órát töltöttek részegen a helyiségben, és szórakozásul söröspoharakat vagdostak a falhoz. Két héttel később újra megjelentek, s most már nekifogtak, hogy összetörjék a kávéház berendezését. Sumpf rendőröket hívott, de csak azt érte el vele, hogy egy rendőrőrmester fogvicsorgatva ezt morogta: „Miért nem csukja be ezt a lebujt?"

Sumpf felháborodva a bírósághoz fordult panaszával: a vád 33 tanút idéztetett be. 32 közülük kitartott amellett, hogy egyszerűen nem emlékszik a történtekre. A 33. tanú, a 46 éves Max Kaufmann, akinek taxi-, teherfuvarozási és építőanyag-vállalata volt Köppern-ben, Sumpf fáradt arcára tekintett és így szólt: „Elhatároztam, hogy az igazat fogom elmondani, s nem mondok mást csak az igazat: úgy segéljen engem és a

szegény Sumpfot az Isten." Kaufmann vallomása alapján a bíró Sumpf kínzóinak egyikét négyhónapi börtönbüntetésre ítélte, négy másikra pedig hét dollártól kétnapi börtönig terjedő büntetéseket rótt ki.

Kurt Sumpf kénytelen volt elköltözni Köppernből, s most Frankfurtban van egy kis taxifuvarozási vállalata; számára többé-kevésbé szerencsésen végződött az ügy. Kaufmann azonban, a tanú, nem úszta meg ilyen könnyen a dolgot. Az eset után szomszédai fejüket sem biccentették meg, ha vele vagy családjával találkoztak. Teherautóinak kerekeit kilyukasztották, és az építőanyag-üzlete ellen indított bojkott során oly sok vevőjét vesztette el, hogy végül is kénytelen volt bezárni üzletét.

Múlt héten — miután nem volt hajlandó elhagyni azt a várost, ahol egész életét töltötte — Max Kaufmann városon kívüli ügyfeleket szerzett teherfuvarozási és taxivállalata számára, hogy ily módon csikarja ki szegényes megélhetését. Zavarodottan és szomorúan hajtogatja: „Én távol tartottam magam a politikától. Én csak az igazat mondtam."

(Time)

A start...

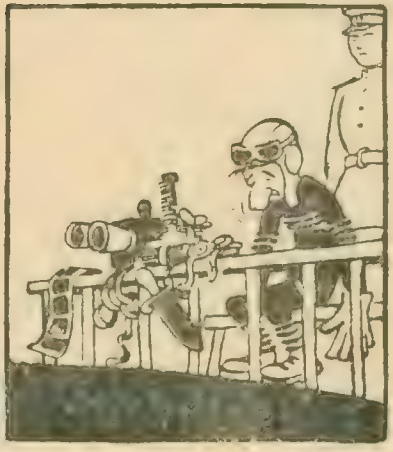

...és a finis

(J. Csercpanov rajza a *Pravdá*-ban.)

Külföldi folyóiratok tartalomjegyzékéből

KOMMUNIST

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának elméleti és politikai folyóirata

1960. 6. sz.

Vezércikk. Lenin.

Az SZKP Központi Bizottsága mellett működő Marxizmus-leninizmus Intézet anyagai

Új Lenin-dokumentumok

Az iskolánkívüli tanfolyamok frontra induló hallgatóinak mondott beszéd.

A partok harca Kínában.

Levél a Német Szocialdemokrata Párt vezetőségéhez.

L. Leontyev: A kommunizmus általánosan kibontakozó építése – a gyakorlatban megvalósuló leninizmus.

N. Podgorni: Útban a kommunista munka győzelme felé.

A. Andrejev: A népek közti barátság leninI eszméjének diadala.

N. Mihajlov: Lenin és a kultúra.

F. Burlackij: A leninizmus és a demokratikus eszmények megvalósulása.

G. Sitarev: A pártépítésre vonatkozó leninI eszmék életereje.

A. Alekszejev: Lenin a két világ gazdasági versenyéről.

A. Sztupov: A leninI szövetkezeti terv új győzelme. A kollektív mezőgazdaság kialakulása a népi demokratikus országokban.

I. Pomelov: A leninI lángelme alkotása. („A »baloldaliság« – a kommunizmus gyermekbetegsége" megjelenésének 40. évfordulójára.)

G. Kurszanov: Lenin és a modern fizikai világkép

Erősödik a szovjét és a francia nép barátsága.

V. Ahundov: A harc és a győzelmek diadalútja. (Az azerbajdzsáni szovjethatalom 40 éve.)

Előadások és konzultációk

V. Zorin: A Szovjetunió külpolitikájának leninI elvei.

Kritika és bibliográfia

Sz. Szutockij: A nagy építő. (A „Lenin a nagy építőmunka élén" c. cikkgyűjteményről.)

M. Penkin: A napnál is fényesebb igazság. (Albert Rhyss Williams „Leninről és az Októberi Forradalomról" c. könyve.)

Lenint tanulmányozzák a világ minden tájan. (Adatok Lenin műveinek elterjedtségéről.)

EINHEIT

A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának elméleti és politikai folyóirata

1960. 4. sz.

W. Ulbricht: Köztársaságunk minden szövetkezeti és egyénileg dolgozó parasztjához.

Lenin születésének 90. évfordulójára

R. Naumann: Az átmeneti időszakról szóló leninI tanítás és alkalmazása a Német Demokratikus Köztársaságban.

P. Florin: Lenin és a békés egymás mellett élés.

D. Berger: Filozófia és politika a marxista filozófia leninI szakaszában.

P. Puls: A párt és a tömegek a német militarizmus elleni harcban.

Az NSZEP Központi Bizottságának 9. ülése előtt

G. Scholl: A beruházások és a legmagasabb tudományos-technikai színvonal.

G. Richter: Az idővel való takarékosság törvénye és a szigorú takarékosságért folyó harcunk.
H. Thalmann: Munkagazdálkodás. (Megjegyzések egy tananyaghoz.)
K. Morgenstern: A nemzetközi szocialista munkamegosztás egyes kérdései.
L. Einicke: A békeszerető és demokratikus Németországért folyó harc egyik hősies szakasza. (A németországi antifasiszta mozgalom a második világháború éveiben.)
M. Lange: Az 1959-es év irodalmi termése.

Beszámolók, konferenciák

O. Rühle: A szocialista öntudat fejlődése egy hajdani junkerkörzetben.
M. Steffen: Néhány megjegyzés O. Rühle cikkéhez.

Kritika és bibliográfia

H. Opitz: A marxista ismeretelmélet átfogó kifejtése. (R. Garaudy „A materialista ismeretelmélet" c. könyvéről.)
Melléklet: A Német Kommunista Párt küldöttértekezletének határozata a Szovjetségi Köztársaság helyzetéről és a nyugatnémet dolgozók harcáról a békéért, a demokráciáért, a szociális jólétért.

НОВО ВРЕМЕ

A Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának elméleti és politikai folyóirata

1960. 5. sz.

A Bolgár KP Központi Bizottságának teljes ülése előtt

T. Tasev: A közellátás néhány kérdése.
E. Mateev: A munkatermelékenység növekedése és a bővített újratermelés aránya a szocializmusban.
B. Nikolaev: A tőkés Európa „integrációja". (Az Európai Gazdasági Közösségről és a Szabadkereskedelmi Társulásról.)

Nemzetközi Szemle

P. Karadelkov: A nagy párizsi találkozó előtt.

A testvérpártok életéből

P. Togliatti: Az olasz társadalom demokratikus megújulásért, a szocializmushoz való igazi előrehaladásért. (Részletek az Olasz Kommunista Párt IX kongresszusán tartott beszámolóból.)

Cahiers du Communisme

A Francia Kommunista Párt Központi Bizottságának elméleti és politikai folyóirata

• 1960. 4. sz.

Vezércikk. Hruscsov látogatása után.

Tanulmányok

G. Thevenin: A francia burzsoázia és a gyarmati kérdés.
Az algériai nép harca a nemzeti függetlenségért.
G. Plissonnier: A szocialista vezetők mai politikája és az akcióegység.
F. Clavaud. A parasztmozgalom néhány kérdéséről.
Lakos S.: A párt és a tömegek Magyarországon.

Nagy évfordulók

J. Duclos: A Párizsi Kommün 89. évfordulója.
F. Bonte: Lenin és Franciaország.

Nemzetközi rovat

Az Olasz Kommunista Párt IX. kongresszusa.
G. Gosnat: A spanyol nép harcol a Franco-diktatúra ellen.

A párt problémái

Ch. Barontini: A bevándorolt olasz munkások helyzetéről.

Időszerű politikai kérdések

G. Lachenal: A Francia Közösség jövője.

Kritika és bibliográfia

J. Chambaz: Lenin Műveinek 36. kötete.

Művészet és kultúra

A. Stil és B. Taslitsky: M. Lingner köszöntése.

Dokumentumok

M. Thorez: Az önrendelkezésről.
Az FKP Politikai Bizottságának nyilatkozata N. Sz. Hruscsov Franciaországba érkezése alkalmából.
A René Pontet elvtárs ellen elkövetett gyilkos merénylet után. (A Politikai Bizottság március 28-i határozata.)

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ

A Szovjetunió Politikai és Tudományos Ismeretterjesztő Társulatának kiad sában megjelenő külpolitikai folyóirat

1960. 5. sz.

Vezércikk. A párizsi értekezlet.
S. Szanakojev: Franciaországi találkozások. (Hruscsov elvtárs látogatásáról.)
N. Talenszkij: A második világháború a történelem utolsó háborúja kell, hogy legyen.
O. Simunek: A Csehszlovák Köztársaság sikerei a népgazdaság fejlesztése terén.
J. North: Milyen a politikai hangulat az Egyesült Államokban.
V. Nihamin: A keleti országok új szerepe a világpolitikában.
V. Szmolenszkij, Sz. Bikov: A japán–amerikai katonai szövetség és a japáni helyzet.
S. Kuhn: Az NSZK uralkodó köreinek fegyverkezési és revánspolitikája.
I. Nazarenko: A kapitalizmus számára

szükséges baj: (A munkanélküliség problémája az Egyesült Államokban.)

M. Jegorov: A bangkoki ülés. (Az ENSZ Ázsiai és Távol-keleti Gazdasági Bizottságának 1960. évi értekezletéről.)

Szemle és tájékoztató

G. Gercovics: A szocialista világgazdaság 1959-ben.

Válasz az olvasók kérdéseire

A. Nyikolajev: A világűr békés felhasználását szolgáló nemzetközi együttműködés kérdéséről.

A szerkesztőség postájából

J. Korovin: A leszerelés, és az agresszió elleni harc problémája.

Események nyomában

I. Jefimov: A szovjet–új-zélandi kapcsolatok. • *A. Belszkaja:* A NATO provokációs tevékenysége. • *V. Grigorjev:* Hivatlan vendégek Libanonban. (A 6. amerikai flotta „látogatásáról".) • *J. Lopatyin:* Egy hosszúra nyúló politikai válság. (Az olasz kormányválságról.) • *J. Jeljutyin:* Kinek kell egy amerikaközi hadsereg? (A Pentagon egyik tervéről.)

• *M. Panov:* Az Egyesült Államok szénkivitele és az Európai Szén- és Acélközösség országai. • *V. Viktorov:* Nagyhangú ígéretek és keserű valóság. (Iran gazdasági nehézségeiről.) • *V. Versinyin:* Fontos tárgyalások. (A magyar párt- és kormányküldöttség lengyelországi útjáról.)

Külföldi politikusok beszédei

Nelson Rockefeller a Kelet és a Nyugat közti viszonyról.

J. Viktorov: A „hasznavehetetlen aktívák" bajnoka. (Megjegyzések Rockefeller beszédéhez.)

Emlékiratok és naplók

Anthony Eden emlékiratai. (Befejező rész.)

V. Matvejev: Tanulságos bizonyságtétel. (Megjegyzések Eden emlékirataihoz.)

Recenziók

B. Maruskin: A nagy szövetség története. (V. L. Iszraeljan „A Nagy Honvédő Háború diplomáciai története" c. könyvéről.)

L. Szurogin: A kubai forradalom mérföldkövei. (Fidel Castro három beszédét és a kubai gazdaság átszervezési tervét tartalmazó könyvről.)

F. Leonov: Kiállták az idő próbáját. (Lunacsarszkijnak a nemzetközi politika kérdéseiről szóló cikkei és beszédei.)

V. Gyemidov: A tőkésországok dolgozóinak helyzete. (I. Kuzminov „A dolgozók elnyomorodása a kapitalizmusban" c. könyvéről.)

Segítségül az előadóknak

Tények. (Az Egyesült Államok fegyverkezéséről, a Bundeswehr fegyverkezéséről, a török politikai pártokról.) • Idézetek. • Diplomáciai események naptára.

Мировая экономика и международные отношения

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Világgazdasági Intézetének kiadásában megjelenő folyóirat

1960. 4. sz.

M. Marinyin: A leninizmus és a jelenkori társadalmi fejlődés.

G. Szkorov: A leninizmus diadala és a Kelet népei.

A. Milejkovszkij: Az imperializmus lenini elmélete és az állammonopolista kapitalizmus.

P. Csernisev, L. Lobanov: A világpiac jelentősége a békés egymás mellett élés szempontjából.

N. Nyikolajev: A magyar gazdasági élet jelene és jövője.

D. Petrov: A japán—amerikai katonai szerződés fenyegeti a Távol-Kelet békéjét.

B. Kononyuk, F. Nyikolszkij, N. Sevcsenko: Az NSZK katonai potenciáljának feltámasztása.

Sz. Menysikov: Vita az Egyesült Államok külpolitikájáról.

Közgazdasági és politikai jegyzetek

J. Etinger: Bonn afrikai tervei. • *N. Szamszonova:* Tömegsztrájkok a „United Fruit Company" ültetvényein. • *I. Filippov:* Az amerikai szakszervezeti bürokraták a hidegháború védelmezői. • *M. Bogdancsikov:* Egy reakciós párt megalakulása Indiában. • *M. Léon:* A franciaországi antifasiszta erők akcióegysége.

A külföldi sajtó hasábjairól

V. Kollontaj, G. Mirszkij, L. Sztyepanov: Az álpróféták és a valóság. (Válasz burzsoá szerzőknek a Szovjetunióra vonatkozó nézeteire.)

Válasz az olvasók kérdéseire

R. Szolodkin: Miért hozták létre az Európai Szabadkereskedelmi Társulást?

M. Baglaj: Munkásellenes törvényhozás az Egyesült Államokban.

Kritika és bibliográfia

I. Nyegodajev: Lenin harca a revizionizmus ellen és e harc mai jelentősége. (A „Lenin a revizionizmus ellen" c. cikkgyűjteményről.)

I. Kulkov, V. Trepelkov: Új dokumentumok a szovjet állam külpolitikájáról. (A „Lenyinszkij szbornyik" XXXVI. kötetéről.)

I. Fadgyejeva: I. G. Bljumin könyve: A mai burzsoá politikai gazdaságtan válsága.

V. Szpirin: G. de Fonseca „Mit tud ön az ásványolajról?" és E. Cao „A trösztök karmaiban" c. könyvéről.

Nemzetközi eseménynaptár

APRILIS

17. Szukarno indonéz köztársasági elnök és kísérete elutazott hazánkból.

18. Befejeződött a Finn Kommunista Párt XII. és a Belga Kommunista Párt XIII. kongresszusa.

De Gaulle francia köztársasági elnök amerikai körútjának első állomására, Ottavába érkezett.

Az aldermastoni atomfegyver-ellenes békemenet befejezéseként hetvenezres tömeg követelte a londoni Trafalgar téren a nukleáris fegyverek betiltását.

19. Csou En-laj kínai miniszterelnök hivatalos látogatásra Új-Delhibe érkezett.

Szöulban tömegtüntetések kezdődtek a Li Szin Man-klikk ellen; a rendőrök gépfegyver-tüzet nyitottak a tömegre. Dél-Koreában rendkívüli állapotot rendeltek el.

20. A legféktelenebb terrorral és tömeges letartóztatásokkal próbálják megfékezni a dél-afrikai hatóságok a négerek sztrájkmozgalmát.

Berlinben megkezdődött az Oberländer volt bonni miniszter és náci tömeggyilkos ellen indított per tárgyalása. Oberländer nem jelent meg a bíróság előtt.

21. A nagyerejű dél-koreai népmozgalom hatására a kormány benyújtotta lemondását Li Szin Mannak.

Venezuelában — 30 órával kitörése után — összeomlott egy reakciós katonai csoport zendülése.

A Dominikai Köztársaság fővárosában, La Lamotában Trujillo diktátor klikkje politikai tömeggyilkosságot hajtott végre: agyonlövetett 600 dominikai állampolgárt.

95 ország csaknem 1000 küldöttjének részvételével nemzetközi nótalálkozó kezdődött Koppenhágában.

25. Bakuban, az Azerbajdzsáni Kommunista Párt megalakulásának 40. évfordulóján Hruscsov elvtárs beszédet mondott a csúcsértekezlet kilátásairól.

Egész Olaszországban megünnepelték az ország felszabadulásának 15. évfordulóját. Az ünnepségen csak az újfasiszták képviselői nem vettek részt.

Walter Ulbricht, az NDK Minisztertanácsának első elnökhelyettese a Népi Kamarában kormánynyilatkozatot olvasott fel a mezőgazdasági termelőszövetkezeti mozgalom fejlődéséről.

A Lengyel Népköztársaság külügyminisztériuma nyilatkozatot adott ki azzal kapcsolatban, hogy Nyugat-Németországban május 8-tól kezdve hivatalosan megszüntetik a nyomozást a náci bűntettek elkövetői után.

Csou En-laj kínai miniszterelnök befejezte indiai látogatását. Új-Delhiben közös közleményt adtak ki a kínai és az indiai miniszterelnök tárgyalásairól.

Újabb heves összetűzések után a dél-koreai nemzetgyűlés lemondásra kényszerítette Li Szin Mant.

26. Új független állam született Nyugat-Afrikában — Togo. Területe 55 000 négyzetkilométer, lakosainak száma 1 200 000.

27. Oberländer perének tárgyalásán az NDK főállamügyésze életfogytiglani fegyházbüntetés kiszabását kérte.

Véres összetűzések zajlottak le Istanbulban és Ankarában a rendőrség és a Menderesz-kormány politikája ellen tüntetők között. Mindkét városban kihirdették a statáriumot.

28. Teheránban megkezdődött a CENTO miniszteri tanácsának értekezlete.

MÁJUS

1. Nehéz-harckocsik és mintegy 5000 állig felfegyverzett török katona védelme alatt kezdődött meg Istanbulban a NATO-országok külügyminisztereinek értekezlete.

2. Nkrumah miniszterelnököt Ghana köztársasági elnökévé választották. A kormány által beterjesztett új alkotmánytervezetre 877 315, ellene pedig 131 425 szavazatot adtak le.

Hruscsov elvtárs beszédet mondott a moszkvai csehszlovák kiállítás megnyitóján.

5. Moszkvában megkezdődött a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének új ülésszaka. Az ülésszakon egyebek között megvitatták a szovjet dolgozók adóinak megszüntetéséről, a hét-, illetve hatórás munkanapra való áttérésről és a rubel átértékeléséről benyújtott törvényjavaslatot.

Csou En-laj kínai miniszterelnök baráti látogatásra Kambodzsába érkezett.

7. A Legfelsőbb Szovjet ülésszakának záróülésén Hruscsov elvtárs a világ elé tárta a május 1-i amerikai légiprovokációra vonatkozó tárgyi bizonyítékokat. Az Egyesült Államok kénytelen volt beismerni, hogy az amerikai repülőgép hírszerzés céljából repült be a Szovjetunió fölé.

Párizsban mintegy 2000 küldött gyűlt össze a megyék béketanácsainak képviseletében a francia békemozgalom kétnapos országos kongresszusán.

8. A csehszlovák nép megünnepelte felszabadulásának 15. évfordulóját.

Csou En-laj kínai miniszterelnök Kambodzsában sajtóértekezleten nyilatkozott a leszerelésről, a csúcsértekezletről és az ázsiai problémákról.

9. A Német Demokratikus Köztársaság dolgozói megünnepelték a fasiszta elnyomás alóli felszabadulás 15. évfordulóját.

10. Hruscsov elvtárs a csúcsértekezletre vonatkozó üzenetet intézett Macmillan angol miniszterelnökhöz.

11. Moszkvában kiállították az amerikai kémrepülőgép maradványait és a pilóta felszerelését. A kiállítást megtekintették a nemzetközi sajtó képviselői is, akik előtt Gromiko külügyminiszter nyilatkozatot olvasott fel. Hruscsov elvtárs válaszolt az újságírók által hozzá intézett kérdésekre.

Phenjanban megkezdődtek a tárgyalások az algériai kormányküldöttség és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság küldöttsége között a két országot közösen érintő kérdésekről.

Olaszország egész területén a felesbérlők kétnapos sztrájkba kezdtek.

12. A francia nemzetgyűlés 280 szavazattal 174 ellenében elfogadta a Debré-kormánynak az alkotmány módosítására vonatkozó törvényjavaslatát.

14. Hruscsov elvtárs Malinovszkij honvédelmi és Gromiko külügyminiszter kíséretében Párizsba érkezett a csúcsértekezletre.

MEGJELENT!

ALBERT E. KAHN

A BESÚGÓ

Ismét kísért a mccarthyzmus szelleme! Ezért külön figyelmükbe ajánljuk Albert E. Kahn, a neves amerikai író könyvét, amelyben elmondja egy hírhedt besúgó szenzációs beismerő vallomásának történetét

252 oldal **Ára: 21,— Ft**

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Ára: 3,— Ft

Olvassa a

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS-t,

a kommunista és munkáspártok elméleti
és tájékoztató folyóiratát

A májusi szám cikkeinek szerzői:

E. ARAB-OGLI szovjet szociológus

KNUT BÄCKSTRÖM, a Svéd Kommunista Párt
Központi Bizottságának tagja

VASZILIJ GRISIN, a Szovjet Szakszervezetek
Központi Tanácsának elnöke

GENNAGYIJ OBICSKIN szovjet történész,
az SZKP Központi Bizottsága mellett működő
Marxizmus—Leninizmus Intézet igazgatója

PIERRE VILLON, a Francia Kommunista Párt
Központi Bizottságának tagja

Előfizetési ár: negyedévre 12,— Ft, félévre 24,— Ft

Példányonkénti ára: 5,— Ft

Előfizethető minden pártszervezetben és a Kossuth

Könyvkiadó megyei, illetve kerületi kirendeltségein